1

melix [illegible]

E[illegible] [illegible] sura [illegible] conpu

sione sc [illegible]

[illegible]

eug [illegible]

[illegible]

mel scie [illegible]

[illegible] simile

[illegible] lori [illegible]

[illegible] ug [illegible]

met sci eūg scdm ioh· Initt tepr Dix ihs discipulis suis; Ego sū

met sci eūg scdm lucā Inillo tepr· Dix ihs bonus·
discipulis suis similitudinē hanc; Exiit qui seminat· seminare
semen suum·

met sci eūg scdm mat· Initt tepr· Ductus ē ihs indesertū aspu·
ut tēptaretur adiabolo·

met sci eūg scdm lucā Initt tepr· Designauit dns & alios sep
tuaginta duos· & misit illos binos ante faciem suā inomnē ciui
tatē & locū inquo erat ipse uenturus·

met sci eūg scdm ioh· Initt tepr· dix ihs turbis; Quis ex uobis
arguit me depeccato·

met sci eūg scdm mat Initt tepr dix ihs discipulis suis· Simile
est regnū celoꝝ homini patrifamilias·

met sci eūg scdm lucā Anno quinto decimo imperii tyberii
cesaris procurante poncio pilato iudeam·

EXPLICIUNT CAPITULA DE DIUERSIS LECTIONIBUS·

probacio

Leccio sci euG secdm lucam

liber sci liudgeri in werdena B 81

IN ILLO TEMPORE Dixit ihc discipulis suis.
Erunt signa in sole & luna & stellis. & in terris presura
gentium pre confusione sonitus maris & fluctuum.
arescentib. hominib. pre timore & expectatione que
supervenient universo orbi; Nam virtutes celorum mo
uebuntur; Et tunc videbunt filium hominis venientem
in nube cum potestate magna & maiestate; his autem fieri
incipientibus. respicite & levate capita vestra quoniam adp
pinquat redemptio vestra; Et dixit illis similitudinem; Vide
te ficulneam & omnes arbores cum producunt iam ex se fruc
tum. scitis quia prope est estas; Ita & vos cum videritis haec fi
eri. scitote. quoniam prope est regnum dei; Amen dico vobis quia non
preteribit generatio haec. donec omnia fiant; Celum & terra
transibunt. verba autem mea non transibunt;

Omelia beati gregorii pape de eadem lectione.

Dominus ac redemptor noster paratos nos invenire desiderans.
senescentem mundum que mala sequantur denuntiat ut nos
ab eius amore compescat. Appropinquantem eius terminum quante per
cussiones preveniant innotescit. ut si deum metuere nolumus in
tranquillitate vicinum eius iudicium vel percussionibus attriti timeamus;
Huic etenim sci lectioni evangelii quam modo vestra fraternitas audi
vit. paulo superius dominus premisit dicens; Exsurget gens contra
gentem. & regnum adversus regnum. & erunt terremotus magni
per loca pestilentiae & fames; Et quibusdam interpositis hoc quod
modo audistis adiunxit; Et erunt signa in sole. & luna & stellis.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

& in terris presura gentiū p̄ confusione sonitus maris & fluctuum.
Ē quibus pfecto omnib; alia iā facta cernimus· alia e proximo
uentura formidamus; Nā gentē sup gentē exsurgere earūq·
presurā terris insistere plus iā in nr̄is tribulationib; quā
II in codicibus legimus; Quod terremotus urbes innumeras
subruat· ex aliis mundi partib· scitis quā frequent audiui
mus· pestilentias sine cessatione patimur· Signa uero in so
le & luna & stellis adhuc aperte minime uidimus· Sed quia
& haec non longe sint ex ipsa iā aeris immutatione collegi
mus· quāuis priusquā italia gentili gladio ferienda trade
retur igneas in cęlo acies uidimus ipsū qui postea humani
generis fusus ē sanguinē coruscantē; Confusio autē maris
& fluctuum necdū noua exorta sed cū multa iā prenun
tiata cōpleta sunt· dubium non ē quod sequant iam pauca
que restant· quia sequentium rerū certitudo ē p̄teritarū
exhibitio; haec nos frs kmi idcirco dicim ut ad cautele
studiū urē mentes euigilent· ne securitate torpeant· ne ig
norantia languescant· sed eas semp & timor sollicitet & in bo
no opere sollicitudo confirmet· Pensantes hoc quod redēpto
ris nr̄i uoce subiungit; Arescentibus hominib· p̄ timore & ex
pectatione· que supuenient in uniuerso mundo; Nā uirtutes
III celorū mouebunt; Quid enī dn̄s uirtutes cęlorū nisi angelos·
archangelos· thronos· dominationes· principatus & potestates
appellat· que in aduentu districti iudicis nr̄i tunc oculis ui
sibilit apparent· ut districte tunc a nobis exigant· hoc quod
nos modo inuisibilis conditor equanimiter portat; Ubi &

subditur; Et tunc uidebunt filium hominis uenientem in nubibus:
cum potestate magna et maiestate; Ac si aperte diceret; In potestate
et maiestate uisuri sunt· quem in humilitate positum audire noluerunt·
ut uirtutem eius tanto tunc districtius sentiant· quanto nunc ceruicem
cordis ad eius patientiam non inclinant; Sed quia haec contra
reprobos dicta sunt· mox ad electorum consolationem uerba uer-
tuntur; Nam subditur; His autem fieri incipientibus· respicite et le-
uate capita uestra quoniam appropinquabit redemptio uestra; Ac si aperte
ueritas electos suos ammoneat dicens; Cum plage mundi crebre-
scunt· cum terror iudicii uirtutibus commotis ostenditur· leuate uos
capita id est exhilarate corda quia dum finitur mundus cui amici
non estis prope fit redemptio quam quesistis; In scriptura etenim
sacra sepe caput pro mente ponitur· quia sicut capite reguntur
membra· ita cogitationes mente disponuntur; Leuare itaque est
capita mentes nostras ad gaudia patrie celestis erigere; Qui ergo ii
deum diligunt· ex mundi fine gaudere atque hilarescere iubentur·
Quia uidelicet eum quem amant mox inueniunt· dum transit is quem
non amauerunt; Absit enim ne fidelis quisque qui deum uidere desi-
derat de mundi percussionibus lugeat· quem finiri eisdem suis percussi-
onibus non ignorat; Scriptum namque est, quicumque uoluerit amicus
esse huius seculi· inimicus dei constituitur; Qui ergo appropinquante
mundi fine non gaudet· amicum se illius esse testatur· atque per hoc ini-
micus dei esse conuincitur· sed absit hoc a fidelium cordibus· absit ab his
qui et esse aliam uitam per fidem credunt· et eam per operationem diligunt·
ex mundi enim distructione eorum lugere est· qui radices cordis
in eius amore plantauerunt· qui sequentem uitam non querunt·

siue fauerit.

qui illā neq· esse: ... Nos autē qui celestis patrię gaudia
aeterna cognouimus· festinare ad ea quantotius debemus;
Optandū nobis ē citius pgere· atq· ad illa uia breuiore puenire.
quibus enī malis ñ mundus urguet· quę nos tristicia· quę auer
sitas ñ angustat· Quid est uita mortalis nisi uia· & qualē sit frs
mei perpendite in labore uię lascessere· & tamen eandē uiā
nolle finire; Quod autē calcari mundus atq· despici debeat·
redēptor nr̄ prouida cōparatione manifestat· Cū protinus
adiungit; Videte ficulneā & omš arbores cū pducunt iā ex
se fructū· scitis quo ppe ē estas; Ita & uos cū uideritis hęc fi
eri· scitote quo ppe ē regnū dī; Apte dicens; quia sicut ex
fructu arborū uicina estas agnoscit· ita ex ruina mundi
prope esse cognoscit regnū dī; Quibus pfecto uerbis osten
ditur quia fructus mundi ruina ē· Adhoc enī crescit ut cadat·
adhoc enī germinat· ut queq· germinauerit cladibus con
sumat; Bene autē regnū dī estati cōparat· quia tunc meroris nri
nebule transeunt· & uitę dies aeterni solis claritate fulgescunt·
Quę oma sub magna certitudine confirmant· cū sententia
subiungit qua dicit; Amē dico uobis· quo ñ pteribit generatio
hæc· donec oma fiant; Celū & terra transibunt· uerba autē
mea non transient; Nihil enī in rerū corporaliū natura
celo & terra durabilius· & nihil rerū in natura tam uelocit
quā sermo transit; Verba enī quousq· inpfecta sunt· uerba ñ
sunt; Cū uero pfecta fuerint omnino iā non sunt· quia nec pfi
ci nisi transiendo possunt; Ait ergo; Celū & terra transibunt·
uerba autē mea ñ transient; Ac si aperte dicat; Omne qđ apud

uos durabile est· sine inmutatione durabile non est ad aeternita
te· & omne quod apud me transire cernitis fixum & sine tran
situ tenetur· quia sine mutabilitate manentes sententias expri
mit meus sermo qui transit·, & ecce fratres mei iam cernimus quod
audiebamus nouis cotidie & crescentibus malis mundus ur
getur ex illa plebe innumera quanti remanseritis aspicitis·
& tamen adhuc cotidie flagella urguent repentini casus op
primunt noue nos & inpulse clades affligunt· Sicut enim in
iuuentute uiget corpus· forte & incolome manet pectus·
torosa ceruix plena sunt brachia: in annis autem senilibus statura
curuatur ceruix & siccata deponitur frequentibus suspiriis pectus
urgetur· uirtus deficit· loquentis uerba anhelitus intercedit·
nam & si languor desit plerumque senibus ipsa sua salus egritudo est·
ita mundus in annis prioribus uelut in iuuentute uiguit
ad propagandum humani generis prolem robustus fuit· salute
corporum uiridis· opulentia rerum pinguis· atque nunc ipsa sua
senectute deprimitur· & quasi ad uicinam mortem molestiis
crescentibus urgetur; Nolite ergo fratres mei diligere quem uidistis
diu stare non posse· praecepta apostolica in animum ponite· quibus
ammonet dicens; Nolite diligere mundum neque ea quae in mun
do sunt· quia si quis diligit mundum· non est caritas patris in eo;
Nudius tertius agnouistis fratres· quod subita turbine annosa
arbusta eruta: destructa domus atque aecclesiae a fundamentis
euerse sunt· quanti ad uesperum sani atque incolomes acturos
se incrastinum aliquid putabant· & tamen nocte eadem repen
tina morte defuncti sunt· in laqueo ruine deprehensi·,

Sed considerandum nobis est quod ad hec agenda inuisibilis iudex uenti tenuissimi spiritum mouit. unius procellam nubes excitauit. et terram subruit. casura tot edificiorum fundamenta concussit; Quid ergo iudex iste facturus est cum per semetipsum uenerit. et in ultionem peccatorum ira eius exarserit. si portari non potest. cum nos per tenuissimam nubem ferit. in ira eius presentia que caro subsistit? uentum mouit et terram subruit. concitauit aera et tot edificia destruxit. hanc districtionem uenturi iudicis paulus considerans ait; horrendum est incidere in manus dei uiuentis; hanc psalmista exprimit dicens; Deus manifestus ueniet. deus noster et non silebit; Ignis in conspectu eius ardebit. et in circuitu eius tempestas ualida; Districtionem quippe tante iustitie tempestas ignisque comitantur quia tempestas examinat. quos ignis exurit; Illum ergo diem fratres karissimi illum ante oculos ponite. et quicquid modo graue creditur. in eius comparatione leuigatur; De illo etenim die per prophetam dicitur. Iuxta est dies domini magnus iuxta et uelox nimis uox diei domini amara. tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa. dies tribulationis et angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebrarum et caliginis. dies nebule et turbinis dies tube et clangoris; De hac die dominus iterum per prophetam dicit; Adhuc semel et ego mouebo non solum terram sed etiam celum. Ecce ut prediximus aerem mouit. et terra non subsistit. Quis ergo ferat cum celum mouebit. unde considerare necesse est quia ab illa tribulatione ultima tantum sunt tribulationes iste dissimiles. quantum a potentia

iudicis p̄sona p̄conis distat; Illū ergo diem f̄rs k̄mi tota inten
tione cogitate · uitā corrigite · mores mutate · mala temp
tantia resistendo uincite · ppetrata aut̄ fletibus punite;
Ad uentum nāq; aeterni iudicis tanto securiores quandoq;
uidebitis quanto nunc districtionē timendo illius p̄uenitis;

Lectio s̄ci eu̅g̅ sc̄d̄m lucam

In illt̄ t̄p̄r · Adsumpsit ih̄c xii discipulos suos · & ait illis; Ecce
ascendimus hierosolimā & consūmabunt̄ om̄a que scripta sunt
pprophetas de filio hominis; Omelia beati gḡ pap̄e

Redemptor n̄r p̄uidens ex pas Lectionis eiusdem
sione sua discipulorū animos pturbandos eis
longe ante & eiusdē passionis penā & resurrectionis sue gl̄am
p̄dicit · Ut cū morientē sicut p̄dic tū ess& cernerent · & iam
resurrecturū n̄dubitarent; Sed quia carnales adhuc discipuli
nullo modo ualebant capere uerba mysterii · uenit̄ ad mira
culū ante eorū oculos cecus lum̄ recepit · ut qui celestis myste
rii uerba non caperent · eos ad fidē celestia facta solidarent;
Sed miracula d̄ni & saluatoris n̄ri sic accipienda sunt f̄rs mei · ut
& inueritate credant̄ facta · & tam p significationē nobis aliquid
innuant; Opera quippe ei̅ & ppotentiā aliquid ostendunt · &
p mysteriū aliud loquunt̄; Ecce enī quis iuxta historiā cecus
iste fuerit ignoramus · sed tam quē p mysteriū signific& nouim̄ ·
Cecū quippe ē genus humanū · quod in parente primo a para
disi gaudiis expulsū claritatē supne lucis ignorans · damnatio
nis sue tenebras patit̄ · sed tam̄ p redemptoris sui p̄sentiā
inluminat̄ · ut interne lucis gaudia iā p desideriū uideat ·

II atq· mutata uitę boni operis gressus ponat; Notandū uero ē qđ cū
ihc hiericho appropinquare dicit᷑· cecus illuminat᷑; hierichoquip
pe interp̄tatur luna; luna aūt in sacro eloquio p̄ defectu ponit᷑
carnis· quia dū menstruis momentis decrescit· defectū nr̄ę mor
talitatis designat; Dū igit᷑ conditor nr̄ adp̄pinquat hiericho
cecus ad lum̄ redit· quia dū diuinitas defectū nr̄ę carnis sus
cepit· humanū genus lumen qđ amiserat recepit; Unde eni͞
ds̄ humana patit᷑· inde homo ad diuina subleuat᷑; Qui uideli
cet cecus recte & iuxta uiā sedere & mendicans ēē describit᷑·
ipsa eni͞ ueritas dicit· ego sū uia; Qui ergo aeternę lucis clari
tatē nescit· cecus ē· Sed si iā in redēptorē credit· iuxta uiā sed&;
Si aūt iā credit· sed ut ęternā lucē recipiat rogare dissimulat·
atq· a precib· cessat· cecus quidē iuxta uiā sedet· sed minime
mendicat; Si uero credit & exorat· & iuxta uiā sed& cecus & men
dicat; Quisquis ergo cecitatis suę tenebras agnoscit· quisquis
hoc qđ sibi deē lum̄ aeternitatis intellegit· clām& medullis
cordis· clamet uocib· mentis dicens; Ihū fili dauid miserere
III mei; Sed quid clamante ceco subiungit᷑ audiamus; Et qui pre
ibant increpabant eū ut taceret; Quid aūt isti designant· qui
ihm̄ uenientē p̄cedunt· nisi desideriorū carnalium turbas
tumultusq· uitiorū· qui prius quā ihs ad cor nrm̄ ueniat·
tēptationib· suis cogitationē nrām dissipant· & uoces cordis
in oratione p̄turbant; Sepe nāq· dū conuerti ad dm̄ post per
petrata uicia uolum̄· dū contra haec eadē exorare uitia quę p̄
petrauimus conamur· occurrunt cordi fantasmata pecca
torū quę fecimus· mentis nr̄ę aciem reuerberant· confun

dunt animũ & uocẽ nr̃ę depcationis p̃munt; Qui p̄ibant ergo·
increpabant eũ ut taceret; Quia prius quã ih̃s ad cor ueniat· mala
quę fecimus cogitationi nr̃ę suis imaginibus inlisa· in ipsã nos
nr̃a oratione conturbant; Sed quid ad hæc inluminandus cecus
fecit· audiamus; Sequitur; Ipse uero multo magis clamabat· fili dauid
miserere mei; Ecce quẽ turba increpat ut taceat· magis ac
magis clamabat· quia quanto grauiori tumultu cogitationũ
carnaliũ p̃mimur· tanto orationi insistere· ardentius debe
mus; Contradicit· turba ne clamemus· quia peccatorũ nr̃orum
fantasmata plerũq· & in oratione patimur; Sed nimirũ ne
cesse ẽ ut uox cordis nr̃i quo durius repellitur· ualentius in
sistat· quatenus cogitationis inlicite tumultũ superet·
atq· ad pias aures dñi nimietate suę inportunitatis erũpat;
Ipse ut suspicor recognoscit unusquisq· qđ dicimus; Quia
dũ ab hoc mundo animũ ad dñm mutamus· dũ ad orationis opus
conuertimur· ipsa quę prius delectabilit gessimus inpor
tuna post & grauiora in oratione nr̃a toleramus· uix eorum
cogitatio manu sc̃i desiderii ab oculis cordis abigitur· uix eorum
fantasmata p penitentię lamenta superantur; Sed cũ in ora
tione nr̃a uehementer insistimus· transeuntẽ ih̃m figimus;
Unde illic subditur; Stans autẽ ih̃s· iussit eũ adduci ad se; Ecce
stat qui ante transibat· quia dũ adhuc turbas fantasmatũ
in oratione patimur· ih̃m aliquatenus transeuntẽ sentimus;
cũ uero orationi uehementer insistimus· stat ih̃s ut lucẽ resti
tuat· quia ds̃ in corde figitur· & lux amissa reparatur; Qua tam̃
in re & aliud aliquid nobis dñs innotuit· quod intellegi debu

manitate illius ac diuinitate utilit possit; Clamantē & enī cecū
transiens ihs audiuit· sed stans miraculū inluminationis ex
hibuit; Transire nāq· humanitatis ē. stare diuinitatis; p huma
nitatē quippe habuit nasci· crescere· mori· resurgere· de loco
ad locū uenire; quia ergo in diuinitate mutabilitas non ē.
atq· hoc ipsū mutari transire ē· pfecto iste transitus ex carne ē
non ex diuinitate; p diuinitatē uero ei semp stare ē· quia ubiq·
psens nec p motū uenit nec p motū redit; Cecū igit clamantē
dns transiens audiuit· stans illuminat· quia p humanitatē suā
uocibus nrē cecitatis conpatiendo misertus ē· sed lumen no
bis gratie p diuinitatis potentiā infudit; & notandū quod ceco
uenienti dicat; Quid tibi uis faciā· nūquid qui lumē reddere
poterat· quid uellet cecus ignorabat· sed uult peti uult hoc qd &
nos petere & se concedere pnoscit; inportune nāq· ad oratio
nē nos ammonet & tamē dicit; Scit nāq· pat ur quid opus sit uo
bis antequā petatis eū; Ad hoc ergo requirit ut petat· ad hoc re
quirit ut cor ad orationē excitet; Unde & cecus ptinus subiun
git; Dne ut uideā; Ecce cecus a dno nec aurū sed lucē querit·
parui pendet extra lucē aliquid querere; Quia si habere
cecus quodlibet potest· sine luce n potest uidere qd habet;
Imitemur ergo frs kmi eū quē & corpore audiuimus & mente
saluatū· n falsas diuitias· n terrena dona n fugitiuos hono
res a dno sed lucē queramus nec lucē que loco clauditur· que
tēpore finitur· que noctiū interruptione uariatur· que a nob
cōmuniter cū pecorib· cernitur· sed lucē queramus quā uide
re cū solis angelis possimus· quā nec initiū inchoat· nec

finis angustat; Ad quã pfecto lucē uia fides ē; Unde recte
& inluminando ceco ptinus sub respondet̃; Respice fides tua
te saluum fecit; Sed ad hec cogitatio carnalis dicit; Quomodo
possū lucē spiritalē querere quã uidere ñ possū; Unde mihi
certū ē si sit que corporeis oculis ñ infulg&· cui scilic& cogi
tationē qđ breuiter quisq· respondeat· quia & hæc ipsã
que sentit ñ p corpus sed p animã cogitat· & nemo suã ani
mam uidet· nec tam se dubitat animã habere quã non ui
d&· ex inuisibili anima uisibile regit̃ corpus; si aufer t̃
quod ē inuisibile, ptinus corruit hoc qđ uisibile stare uide
bat̃; ex inuisibili ergo substantia in hac uita uisibili uiuit̃
& esse uita inuisibilis dubitat̃· sed iã petenti ceco quid fac
tū est quid ipse fecit audeamus; sequit̃; Confestim uidit·
& sequebat̃ eū; uidet & sequit̃· qui bonū quod intellegit
operatur· uidet aut̃ sed ñ sequit̃· qui bonū quidem intel
legit· sed bona opera contēpnit; Si ergo frs kmi cecitatē
iã nr̃e peregrinationis agnoscim᷒· si credendo in redēp
toris nr̃i mysterio iuxta uiã sedemus· si exorando coti
die ab auctore nr̃o lucē petimus· si eandē lucē iam p
intellectū uidendo inluminati post cecitatē sumim᷒·
ihm quē mente cernimus opere sequamur; Aspiciam᷒
qua gradit̃ & eius uestigia imitando teneamus; Ihm enim
sequit̃ qui imitat̃; hinc nãq· dicit· sequere me ⁊ dimitte
mortuos sepelire mortuos suos· sequere enī dicit̃ imita
re; Hinc rursū ammon& dicens; Si quis mihi ministrat·
me sequat̃; Considerem᷒ ergo qua gradit̃ ut sequimur

amur; Ecce cū sit dns̄ & creator angelorū suscepturus naturā nrām
quā condidit in uterū uirginis uenit nascitā in hoc mundo pdi
uites noluit. parentes pauperes elegit. unde & agnus qui pillo
offerret̄ defuit. columbarū pullus & par turturū ad sacrificiū
mater inuenit; psperari inmundo noluit obpbria inrisionesq.
tolerauit sputa flagella alapas spineā coronā crucē sustinuit.
& quia rerū corporaliū delectatione a gaudio interno cecidim.
cū quia amaritudine illuc redeat̄ ostendit; Quid itaq. homo pse
pati debet. si tanta ds̄ p hominib. ptulit. Qui ergo iā in xpo credi
dit. sed adhuc auaritię lucra sectat̄. in supbia honoris extollit̄.
inuidię facib. inardescit. Libidinis se inmunditia polluit; pspera
quę inmundo sunt concupiscit. ihm in quo credit sequi contēp
nit; diuerso quippe itinere ambulat si gaudia delectationesq.
appetit. Cui dux suus uiā amaritudinis ostendit; Reuocem ergo
ante oculos peccata quę fecim. consideremus quā terribilis iudex
hęc puniturus adueniat mentē formemus ad lamenta uita nrā
ad tēpus amarescat in penitentia ne ęternā amaritudinē sentiat
in iudicio; p fletus quippe ad gaudia ducimur ueritate polli
cente quę ait; Beati qui lugent nunc quō ipsi consolabuntur;
Ad fletū uero pueniunt̄ p gaudia hac eadē ueritate attestante
quę ait; Ue uobis qui ridetis nunc quia lugebitis; Si ergo retri
butionis gaudiū in puentione queramus. penitentię amaritu
dinē inuia teneamus. Sicq. fit ut n̄ solū nrā uita in dō pficiat.
sed hęc ipsa nrā conuersio ad laudē dī & alios accendat; unde
illic subdit̄; Et omis plebs ut uidit. dedit laudem dō;

In illo tempore. Loquente iesu ad turbas ecce mater eius et fratres
stabant foris. querentes loqui ei; Omelia
beati gregorii pape de eadem lectione

Sancti euangelii fratres karissimi breuis est lectio
recitata. Sed magnis misteriorum ponderibus grauida;
iesus etenim conditor et redemptor noster matrem se nosse dissimu
lat. et que mater eius sit. qui propinqui non per cognationem carnis. sed
per coniunctionem spiritus designat dicens; Que est mater mea et qui
sunt fratres mei? quicumque fecerit uoluntatem patris mei qui in ce
lis est. ipse meus frater. soror. et mater est; Quibus nobis uerbis
quid aliud innotuit. nisi quod obsequentes iussionibus suis mul
tos ex gentilitate collegit. et iudeam ex cuius carne est genitus
non agnoscit. Unde et mater eius cum quasi non agnoscitur fo
ris stare perhibetur. quia uidelicet sinagoga idcirco ab auctore
suo non recognoscitur quia legis obseruationem tenens spirita
lem intellectum perdidit. et sese ad custodiam littere foris fixit.
Sed cum is qui uoluntatem patris fecerit soror et frater domini dicitur.
propter utrumque sexum qui ad fidem colligitur mirum non est. Miran
dum uero est ualde quomodo etiam mater dicatur; Fideles enim
discipulos fratres uocare dignatus est dicens; Ite nunciate fratribus meis;
Qui ergo frater domini fieri ad fidem ueniendo potuerit. querendum est
quomodo esse etiam mater possit; Sed sciendum nobis quia qui christi
frater et soror est credendo mater efficitur predicando; quasi enim parit dominum
quem cordi audientis infuderit. et mater eius efficitur. si per eius uocem
amor domini in proximi mente generatur; Ad quam rem nobis idonee
confirmandam adest beata felicitas cuius hodie natalitia cele

bramus. quę credendo extitit ancilla xp̄i. & p̄dicando facta ē
mater xp̄i; Septē quippe filios sicut in gestis ei[us] emendatiorib[us]
legit[ur] sic post se timuit uiuos in carne relinquere. sicut carna
les parentes solent metuere ne mortuos p̄mittant; In p[er]secu
tionis enī labore dep[re]hensa filiorū corda in amorē sup[er]nę patrię
p̄dicando roborauit. & parturiuit sp̄u quos carne pepererat.
ut p̄dicatione pareret dō quos carne pepererat mundo; Con
siderate fr̄s kmi in femineo corpore uirile pectus. ad mortē
stetit inp[er]territa. amittere se in filiis lum̄ ueritatis timuit
si non fuisset orbata; Nū quid ego hanc feminā martyrē dix
erim. [no]n certe dn̄s cū de iohanne loqueret[ur] dic̄; Quid existis
uidere in deserto. p[ro]phetā. utiq[ue] dico uobis. & plus quā p[ro]phetā;
Et iohannes ipse requisitus respondit dicens; Non sū p[ro]pheta;
Quia enī se plus quā p[ro]phetā nouerat. esse se p[ro]phetā negabat;
Qui idcirco plus quā p[ro]pheta dicit[ur]. quia p[ro]phetę ē officiū uen
turu p̄nuntiare. n̄ etiā ostendere; Iohannes uero plus quā
p[ro]pheta ē. quia quē uerbo dix̄ digito ostendit; Non ergo hanc
feminā martyrē sed plus quā martirē dixerim. quę septē
pignorib[us]. ad regnū p̄missis. totiens ante se mortua. ad pę
nas prima uenit. sed p[er]uenit octaua; Aspexit mat̄ & cruciata
& inp[er]territa filiorū mortē. spei gaudio deleuit dolorē naturę.
timuit uiuentib[us]. gauisa morientib[us]. obtauit nullū post se re
linquere. ne si quē haberet sup[er]stitē. non posset habere consor
tē; Nemo ergo ex uobis fr̄s kmi existimet quod ei cor mo
rientib[us] filiis etiam carnalis affectus minime pulsauit;
Neq[ue] enī filios quos carnē suā esse nouerat. sine dolore

poterat morientes uidere· Sederat uis amoris interior quę dolo
rē uinceret carnis; Unde & passuro petro dicit; Cū senueris·
extendes manus tuas· & alius te cinget· & ducet quo non uis;
Neq; enī si plenissime petrus nollet p xp̄o pati potuisset· sed
martyriū qd p infirmitatē carnis noluit p uirtutē sp̄s amauit·
qui dū p carnē ad penas trepidat· p sp̄m ad gloriā exultat;
Actū ē ut cruciatū martyrii nolendo uoluisset· sicut nos qq
cū gaudio querim salutis amarū poculū sumimus purgatio
nis; amaritudo quidē in poculo displicet· sed restituenda p
amaritudinē salus placet; Amauit ergo iuxta carnē felicitas
filios· sed p amore cęlestis patrię mori corā se uoluit quos
amauit· ipsa eorꝝ uulnera accepit· sed ipsa in eis ad regnū pue
nientib· excreuit; Recte ergo hanc feminā ultra matrem
dixerim· quę & totiens in filiis & desiderabilit̄ extincta dū
multiplex martiriū obtinuit· ipsa quoq; martyrii palmā uicit;
fertur apud ueteres mos fuisse ut quisquis consul extiterat iuxta
ordinē tēporū honoris sui locū teneret· at si quis posterius ad
consulatū ueniens consul n̄ semel sed bis fortasse aut tertio
fieret· etiā illos laude & honore transcenderet qui n̄ plus quā
semel consules extitissent; Uicit ergo beata felicitas marty
res quę tot ante se morientib· filiis p xp̄o frequenter occubuit·
quia & amori illius sola sua mors minime sufficit; Conside
remus frs hanc feminā consideremus nos qui membris cor
poris uiri sumus· in eius conparatione quid existimabimur·
Sepe nāq; agenda aliqua bona p ponim· sed si unus contra
nos leuissimus sermo ab ore irridentis eru pit· ab inten
tione

actionis nr̃ę fracti protinus & confusi resilimus; Ecce nos plerumq· a bono opere uerba reuocant· felicitatē uero ascā intentione frangere nec tormenta potuerī; nos in auita maledictoris inpingimus· hæc ad regnū etiā pferrū exiit· nihilq· esse qd obsistebat estimauit; nos ad pcepta dominica largiri nr̃a saltem supflua nolumus· hec ñ solū dō suā substantiam contulit· sed p illo &iā pprīā carnē dedit; nos cū ex diuina iussione filios amittamus sine consolatione lugemus· hec eos uelut mortuos plangeret si non obtulisset·, Cū ergo ad illud terribile examen districtus iudex uenerit· quid nos uiri dicem̃· cū eius feminę gloriā uiderimus·

· quę tunc erit uiris excusatio· quando hec ostendet̃ quę cū seculo sexum uicit· Sequamur ergo frs kmi districtā & asperā redemptoris uiā· usu quippe uirtutū ita iā plana facta ē· ut p eam feminis liceret ambulare; Despiciamus cuncta psencia· nulla sint & enī quę transire possunt· turpe sit diligere qd constat citius perire; non nos terrenarū rerū amor superet· non supbia inflet· ñ ira delaniet· non luxuria polluat· ñ inuidia consumat; Amore nr̃o frs kmi redēptor nr̃ occubuit· & nos amore eī discamus uincere nosmet ipsos; quod si pfecte agimus non solū inminentes penas euadimus· sed cōmuni cū martyrib· gloria remuneramur; Nā quāuis occasio psecutionis dēē· habet tam̄ & pax nr̃a martyriū suū quia & si carnis colla ferro ñ subdimus· spiritali tam̄ gladio carnalia desideria in mente trucidamus;

Lectio sc̄i euang̃ sc̄dm matheū

In ill tepr. Misit ihc xii. discipulos suos.
precipiens eis & dicens; In uiam gentiū ne abieritis. & in ciuitates sama ·I·
ritanorū ne intraueritis. sed potius ite ad oues que perierunt dom̄
isrł; Euntes autē p̄dicate dicentes. quia apppinquabit regnū ce
lorū; Infirmos curate. mortuos suscitate. leprosos mundate. de
mones eicite. gratis accepistis. gratis date; ET RELIQUA

OMELIA BEATI GG PAPE DE EADEM LECTIONE.

Cum con st& omnib; frs krmi. quia
redēptor nr̄ in mundū p redemptione gentiū uenit. cū samari
tanos cotidie ad fidē uocari conspicimus. Quid ē qđ in p̄dicatione
mittens discipulos dicit. in uiā gentiū ne abieritis. In ciuitates
samaritanorū ne intraueritis. sed potius ite ad oues dom̄ isrł que
perierunt. Nisi hoc qđ ex facti fine collegim̄. quia prius soli iu
deę uoluit. & postmodū cunctis gentib. p̄dicari. ut dū illa
conuerti uocata re nueret. p̄dicatores sci ad uocationē
gentiū p ordinē uenirent. Quatinus redēptoris nr̄i p̄dicatio
a propriis repulsa. gentiles populos quasi extraneos quereret.
& quod iudeę fiebat in testimoniū. hoc gentib. gratię ess& in
crementū. Erant etiā tunc qui de iudea uocandi essent. & de
gentib; uocandi non essent; Nā & in apostolorū actib; p̄dicante ·II·
petro legim̄. & prius hebreorū tria milia. & postea v. milia
credidisse; Et cū p̄dicare apli gentib; uoluissent. p spm̄ pro
hibiti esse memorant̄. & tam ipse sps qui prius p̄dicationē
phibuit. hanc asianorū cordib. postmodū infudit. Nā diu
est qđ asia cuncta iā credidit; Idcirco ergo prius phibuit.
quod postmodū fecit. quia tunc in illa erant qui saluandi

non erant; Tunc in illa erant quin etiam ad uitam reparari merebantur; nec
·III· tam grauius de contempta praedicatione iudicari; Subtili ergo occul
toque iudicio a quorundam auribus praedicatio sancta subtrahitur; quia susci
tari per gratiam non merentur; Unde necesse est fratres karissimi ut in omni
quod agimus omnipotentis super nos domini consilia occulta timeamus;
Ne dum mens nostra exterius fusa se a sua uoluptate non reuocat·
intus contra eam iudex terribiliter aduersa disponat; Quod be
ne psalmista intuens ait; Uenite et uidete opera domini; quam terri
·IIII· bilis in consiliis super filios hominum; Uidit namque quod alius miseri
corditer uocatur; alius iusticia exigente repellitur; et quia alia
parcendo· alia dominus irascendo disponit· expauit quod penetrare
non potuit; et quem non solum inuestigabilem· sed etiam in quibusdam suis
sententiis inflexibilem uidit· terribilem in consiliis esse monstrauit;
·V· Missis autem praedicatoribus; quid praecipiatur audiamus; Euntes autem prae
dicate· dicentes quia appropinquabit regnum celorum; Hoc etiam
fratres dilectissimi· etiam si euangelium taceat· mundus clamat·;
Ruinae namque illius uoces eius sunt; qui enim tot attritus percussio
nibus a gloria sua cecidit· quasi iam nobis e proximo regnum ali
ud quod sequitur ostendit; ipsis iam et a quibus amatur amarus est; ipsae eius
·VI· ruinae praedicant quod amandus non est; Si enim ruinam sui domus
quassata minaretur· quisquis in illa habitaret fugeret; et
qui stantem dilexerat· recedere quantocius a cadente fes
tinaret; Si igitur mundus cadit et nos eum amando amplex
amur; opprimi uolumus potius quam habitare; quia nulla
nos ratio a ruina illius separat· quos eius passionibus amor
·VII· ligat·; Facile ergo est nunc iam cum destructa omnia cer
nimus·

animum nostrum ab eius dilectione disiungere. sed hoc illo in tempore
difficillimum fuit. quod tunc praedicare caelorum regnum inuisibile
mittebantur. cum longe lateque omnes cernerent florere regna terra
rum; Unde et adiuncta sunt praedicatoribus sanctis miracula. ut fidem
uerbis daret uirtus ostensa. et noua facerent. qui noua praedicarent.
Sicut in hac eadem lectione subiungitur; Infirmos curate. mortuos
suscitate. leprosos mundate. demones eicite; Florente mundo. VIII
crescente humano genere. diu in hac uita subsistente carne. exu
berante rerum opulentia. quis uitam esse aliam crederet.
quis inuisibilia uisibilibus praeferret. si ad salutem redeuntibus infir
mis. ad uitam surgentibus mortuis. carnis munditiam recipientibus
leprosis. ereptis a iure inmundorum spirituum demoniacis. tot
uisibilibus miraculis exactis quis non crederet. quod de inuisi
bilibus audiret. Ad hoc quippe uisibilia miracula coruscant.
ut corda uidentium ad fidem inuisibilium pertrahant. ut per hoc quod mi
rum foris agitur. hoc quod intus est longe mirabilius esse sentiatur; T.
Unde nunc quoque cum fidelium numerositas excreuit intra sanctam
ecclesiam multi sunt qui uitam uirtutum tenent et signa uirtutum
non habent. quia frustra miraculum foras ostenditur. si deest
quod intus operetur. Nam iuxta magistri uocem gentium linguae in
signum sunt non fidelibus sed infidelibus; Unde et isdem praedicator
egregius Militinae ueniens et plenam infidelibus insulam sciens
patrem Publii desinteria febribusque uexatum orando saluauit.
et ex praedicationis adiutorem timotheum ex infirmitate stomachi
lassescentem non uerbo curauit. sed medicinali arte dicta repa
rat dicens; Modico uino utere propter stomachum et frequen

tes

tuas infirmitates; Qui ergo infirmū infidelē una pce saluat: Cur
egrotū sotiū pce non roborat? quia nimirū ille foris p miraculū sa
nandus erat · qui uiuus interius n̄ erat · ut p hoc qd potestas exterior
ostenderat · huic ad uitā interior uirtus animaret; Egrotanti aut̄
fideli sotio exhibenda foris signa non fuerant · qui salubriter intus
uiuebat · sed concessā potestate p̄dicationis concessis uirtutū mi
raculis · quid redēptor n̄r subiungit audiamus; Gratis accepis
tis · gratis date; Predicebat nāq· nonnullos hoc ipsū donū accepti
sp̄s in usū negotiationis inflectere · & miraculorū signa ad auari
tię obsequiū declinare; hinc ē̄ eni qd simon p inpositionē manus ·
ed ita miracula concupiscens pcipere donū sp̄s pecunia uoluit · sci
licet ut deterius uenderet · qd male cōparasset; hinc de tēplo re
demptor n̄r flagello de resticulis facto turbas iecit · Cathedras
uendentiū colūbas euertit; Colūbas quippe uendere ē̄ impo
sitionē manus qua sp̄s accipit · n̄ ad uitę meritū sed ad p̄miū dare;
Sed sunt n̄ nulli qui quidem nūmorū p̄mia ex ordinatione n̄ ac
cipiunt · & tamē sacros ordines p humana gratia largiuntur atq·
de largitate eadē laudis solūmodo retributionē querunt;
Hi nimirū qd gratis acceptū ē̄ · gratis non retribuunt · quia
de inpenso officio sc̄itatis nummū a fauoris expetunt; Unde
bene cū iustū uirū describeret pp̄heta ait; Qui excutit ma
nus suas ab omni munere; Neq· eni dicit · qui excutit manus
suas a munere · sed adiunxit ab omni · quia aliut ē̄ munus
ab obsequio · aliut munus a manu · aliut munus a lingua;
Munus quippe ab obsequio ē̄ · subiectio indebite inpensa
munus a manu pecunia · munus a lingua fauor; qui ergo

sacros ordines tribuit· tunc ab omni munere manus excutit·
quando in diuinis rebus non solũ nullã pecuniarũ sed &iã hu
manã gratiã ñ requirit; Sed uos frs kmi quos secularis habit
tenet· cũque sint nra cognoscitis· mentis oculos ad uña reuo
cate; Cuncta ergo uos gratis agite· nolite operis uri in hoc
mundo retributionẽ querere· quẽ cũ tanta iã cernitis uelo
citate deffecisse; Cauete ne mala quoq; modo· ne bona pro
tẽporali retributione faciatis ipsũ testẽ uri operis querite·
quẽ iudicẽ sustinetis· occulta nunc esse bona ura uideat·
ut ea retributionis suę tẽpore in publico ostendat; Sicut
carni urę ne deficiat cibos cotidie pbetis· sic mentis urę co
tidiana alimenta bona sint opera cibo corpus pascit pio
opere sps nutriatur· quod morituræ carni tribuitis uic
turę in ppetuũ animę ñ negetis· si quando enĩ repentinus
ignis habitaculũ adsumit· Quisquis ei possessor extiterit·
rapit quod ualuerit &fugit· lucrũ deputat· si quid secũ
ex ignib· tollat· ecce tribulationũ flãma mundũ concre
pat &cuncta quę in eo speciosa uidebant· finis iã pxim
uelut ignis deuastat; Lucrũ ergo frs kmi maximũ credite·
si uobiscũ aliquid de illo sapiatis· si quid fugientes tollatis
si hoc quod perire remanendo poterat· ad retributio
nẽ uobis ppetuã largiendo seruatis· terrena quippe
om̃a seruando amittim̃· sed bene largiendo seruam̃·
cũ uelocitate tẽpora fugiunt; Ad uidendũ ergo citius
iudicẽ nrm quia cũ magna inportunitate inpellimur ei
bonis actibus cum festinatione preparemur; h̃

N ill tepr · Ambulans ihs iuxta mare galileę · uidit
duos frs simonē qui uocat petrus · & andreā frēm ei mittentes rętia
sua in mare · erant eni piscatores; ET RELIQUA ·

OMELIA BEATI GREGORII PAPĘ · DE EADEM LECTIONE ·

I. LEC A udistis frs kmi quia ad unius iussionis uocē petrus & an
dreas · relictis retib · secuti sunt redēptorē; Nulla uero
hunc facere adhuc miracula uiderunt · nihil ab eo de pmio ae
ternę retributionis audierant · & tamen ad unū pceptū dni hoc qd
possidere uidebant oblita sunt; Quanta nos ei miracula uidimus ·
quot flagellis affligimur · quantis minarū asperitatib · deterre
mur · & tamen uocantē sequi contēpnimus; In celo iā sedet · qui de con
uersione nos ammonet · iā iugo fidei colla gentiū subdidit · iam
mundi gloriā strauit · iā ruinis ei crebrescentib · districti sui iu
dicii ppinquitatē denuntiat · & tamen superba mens nra n uult hoc
sponte deserere qd cotidie pdit inuita; Quid ergo frs kmi qd
in ei iuditio dicturi sum quia ab amore psentis seculi nec pceptis
flectimur · nec uerberib · emendamur · sed fortasse aliquis tacitus
sibi cogitationib · dicat; Ad uocē dominicā uterq; iste piscator
quid aut quantū dimisit qui pene nihil habuit · Sed in hac re
frs kmi affectū debem potius pensare quā censum; Multū
reliquit qui nihil sibi tenuit · multū reliquit qui quālibet
paruum · totū deseruit; Certe nos & habita cū amore possidem ·
II & ea quę minime habem ex desiderio querim; Multū ergo

petrus & andreas dimisit· quando uterq; & iã desideria habendi
dereliquit· Multũ dimisit quicũre possessã & iã concupiscen
tiis renuntiauit; A sequentib· ergo tanta dimissa sunt·
quanta a non sequentib· concupisci potuerunt; Nemo igit
& iã cũ quosdã conspicit multa reliquisse apud semet ipsũ
dicat; imitari mundi hui9 contẽptores uolo· sed quid relinquã
ñ habeo; Multa frs relinquitis si desideriis renuntiatis·
exteriora eni nra dño quãlib& parua sufficiunt; Cor naq;
ñ substantiã pensat· nec ppendit quantũ in eius sacrifi
tio sed ex quanto pferat; Nã si exteriorem substantiã
ppendamus· ecce sci negotiatores nri ppetuã angelo
rũ uitã datis retibus & naui mercati sunt; Aestimatio
nẽ quippe pcii ñ hab&· sed tamẽ regnũ dĩ tanti ualet·
quantũ habes; Valuit naq; dimidio zacheo substan
tiæ· quia dimidiũ aliud ad hoc quod iniuste abstulit·
restituendũ in quadruplo reseruauit; Valuit petro
& andreæ dimissis retib· & naui· Valuit uiduæ duobus mi
nutis· ual& alteri calicẽ aquæ frigidæ; Regnũ itaq; dĩ
ut diximus· tanti ual& quantũ habes; Pensate frs quid III
uilius cũ emitur quid carius cũ possidetur· sed fortasse
nec calix aquæ frigidæ suppetit· qui indigenti pbeatur·
& iam tunc securitatẽ nobis pmittit sermo diuinus;
Redẽptori & eni nato· celi ciues ostensi sunt qui clamarent;
Gloria in excelsis dõ· & in terra pax hominib: bonæ uolun
tatis; Ante dĩ naq; oculos numquã ẽ uacua manus
a munere· si arca cordis repleta ẽ bona uoluntate;

+

hinc & enī psalmista dicit; In me sunt ds̄ uota quę reddā laudationis tibi.
Ac si aperte dicat; Et si exterius munera offerenda n̄ habeo. Intra me
met ipsū tam̄ inuenio qđ in ara tuę laudis impono. quia qui nulla datione
non pasceris oblatione cordis melius placaris; Nihil quippe offert̄ dō
ditius. uoluntate bona; Uoluntas aūt bona ē. sic aduersa alteri sicut no
bis ptimescere. sic de psperitate pximi. sicut de nr̄o pfectu gratulari.
aliena dāna nr̄a credere. aliena lucra nr̄a deputare. amicū n̄ ppt̄ mun
dū. sed ppt̄ dm̄ diligere. inimicū etiā amando tolerare; Nulli qđ pati n̄ uis
facere. nulli qđ tibi iuste impendi desideras negare; Necessitati pximi
iuxta uires succurrere. sed pdesse etiā ultra uires uelle. Quid ergo isto
holocausto locupletius. quando p hoc qđ immolat in ara cordis. ani
IIII ma semet ipsā mactat. Sed hoc bonę uoluntatis sacrificiū nūquā ple
ne psoluit̄. nisi mundi hui' cupiditas pfecte deserat̄; Nā quicquid in eo
concupiscimus. hoc pculdubio pximis inuidem'; Uidet̄ enī quia no
bis desit. qđ alter adsequit̄; ⁊ quia sēp inuidia a bona uoluntate discor
dat. mox ut hęc mentē ceperit. illa discedit; Unde p̄dicatores sci.
ut possint pximos pfecte diligere. studuerūt in hoc sclo. nihil amare.
nihil umquā appetere; Quos bene Esaias intuens ait; Qui sunt isti
qui ut nubes uolant ⁊ quasi colūbę ad fenestras suas. uidit quippe eos
terrena despicere. mente cęlestib; ppinquare. uerbis pluere. mi
raculis coruscare. & quos a terrenis contagiis & scā p̄dicatio & sublimis
uita suspenderat. aues hos uolantes. parit & nubes appellat; Fenestrę
aūt nr̄ae sunt oculi. quia p ipsos anima respicit. quod exterius concupiscit;
Colūba uero simplex ē animal atq; a malitia fellis alienū; Quasi colūbę
ergo ad fenestras suas sunt. qui nihil in hoc mundo concupiscunt.
qui omīa simplicit̄ aspiciunt ⁊ his quę uident rapacitatis studio n̄ trahunt̄.

At contra miluus & ñ colūba ad fenestras suas ē. quia de ea que oculus con
siderat rapine desiderio anhelet; Quia ergo frs k(arissi)mi beati andree apti
natalitia celebram(us). debemus imitari quod colim(us); Ostendat nre obse
quium deuotionis inmutate sollemnitas mentis. despiciamus que ter
rena sunt relictis tēporalib(us). mercemur aeterna; Si autē nec dū possum(us)
relinquere propria saltim ñ concupiscam(us) aliena; Si nec dū mens nra
accendit(ur) igne karitatis. in ambitione sua habeat frenū timoris. ut pro
fectus sui passib(us) uegetata dū ab alienorū appetitu cōpescitur. quandoq(ue)
ad ppria contemnanda pducatur;

Lectio sci euang sec Matthei.

In ill tepr. Cū audisset iohannes in uinculis opera xpi. mittens duos MAT
de discipulis suis ait illi; Tu es qui uenturus es an alium expectam(us).

Omelia beati gg pape. eiusdem

Querendū ē nobis frs k(arissi)mi iohannes ppheta & plus quā ppheta.
qui uenientē ad baptisma dnm ostendit dicens; Ecce agnus di
ecce qui tollit peccata mundi Qui & humilitatē suā & diuinitatis ei(us)
potentiā considerans dicit: Qui ē de terra: de terra loquit(ur) & de terra
est. qui autē de caelo uenit. sup omīs ē. Cur in carcere positus mittens dis
cipulos requirit. Tu es qui uenturus es an aliū expectam(us) tāquā
signoret quē ostenderat & an ipse sit nesciat quē ipsū esse pphetan
do baptizando ostendendo clamauerat; Sed hec citius questio sol
uitur. si gesta rei tēpus & ordo pensat(ur); Ad iordanis enī fluenta posit(us)
quia ipse redēptor mundi esset adserit. missus uero in carcerē an
ipse ueniat requirit. non quia ipsū esse mundi redēptorē dubitat.
sed querit ut sciat si is qui per se in mundū uenerat. p se & iā ad inferni

+ claustra descendat · ut quem et iam praecurrens mundo nuntiaverat · hunc mori
endo ad inferos praecurrere debeat · ait · Ergo · tu es qui venturus es an alium
exspectamus? ac si aperte dicat; Sicut pro hominibus nasci dignatus es an etiam
mori pro hominibus digneris insinua · ut qui nativitatis tuae praecursor exstiti ·
mortis etiam praecursor fiam · et venturum inferno te nuntiem quem iam venisse
II mundo nuntiavi; Unde et inquisitus dominus enumeratis potentiae suae mira
culis · de mortis suae protinus humilitate respondit dicens; Caeci vident ·
claudi ambulant · leprosi mundantur; Surdi audiunt · mortui resurgunt ·
pauperes evangelizantur · et beatus qui non fuerit scandalizatus in me; Visis
tot signis tantisque virtutibus · non scandalizari quis potuit · sed ammirari ·
sed infidelium mens grave in illo scandalum pertulit · cum eum et post tot mira
cula morientem vidit; Unde et paulus dicit; Nos autem praedicamus christum cru
cifixum · iudeis quidem scandalum · gentibus autem stultitiam; Stultum quippe
hominibus visum est · ut pro hominibus auctor vitae moreretur · et inde contra eum
homo scandalum sumpsit · unde ei amplius debitor fieri debuit · Nam tanto
deus ab hominibus dignius honorandus esset · quanto pro hominibus et indigna
susciperet; Quid est ergo dicere · beatus qui non fuerit scandalizatus in me · nisi
aperta voce abiectionem mortis suae humilitatemque signare; Ac si aperte dicat;
Mira quidem facio · sed abiecta perpeti non dedignor; quia ergo moriendo
III te subsequor; Cavendum valde est hominibus · ne in me mortem despici
ant · qui signa venerantur; sed dimissis iohannes discipulis · quid de eodem
iohanne turbis dicat · audiamus; Quid existis videre in deserto arundi
nem vento agitatam? quod videlicet non asserendo · sed negando intulit;
Arundinem quippe mox ut aura contigerit in partem flectit; et quid per arun
dinem nisi carnalis animus designatur? qui mox ut favore vel detractione
tangitur · in partem quamlibet inclinatur; Si enim ab humano ore aura favoris

flauerit · hilarescit · extollitur · totumque se quasi ad gratiam inflectit;
Sed si inde uentus detractionis eruperit · unde laudis aura ueniebat · max hunc quasi in partem alteram ad uim furoris inclinat;
Sed arundo uento agitata iohannes non erat · quia hunc nec blandum gratia nec cuiuslibet ira asperum faciebat · nec prospera hunc erigere · nec aduersa nouerant inclinare; Arundo ergo agitata uento iohannes non erat · quem ab status sui rectitudine nulla rerum uarietas inflectebat; Discamus igitur fratres karissimi arundo uento agitata non esse · solidemus animum inter auras linguarum positum, stet inflexibilis status mentis · nulla nos detractio ad iram prouocet · atque ad remissionem inutilis gratię nullus fauor inclinet; non nos prospera leuent · non aduersa perturbent · ut qui in soliditate figimur fidei · nequaquam rerum transeuntium mutabilitate moueamur;
Adhuc autem de eius expositione subiungitur; Sed quid existis uidere in deserto hominem mollibus uestitum · ecce qui mollibus uestiuntur · in domibus regum sunt; Camelorum etenim pilis ut scitis uestitus iohannes fuisse describitur, et quid est dicere · ecce qui mollibus uestiuntur · in domibus regum sunt · nisi aperta sententia demonstrare · quia non cęlesti regi sed terreno militant hi qui pro deo perpeti aspera fugiunt · sed solis exterioribus dediti praesentis uitę mollitiem et delectationem querunt;
Nemo ergo existimet in fluxu atque in studio uestium peccatum deesse · quia si hoc culpa non esset · nullo modo iohannem dominus de uestimenti sui asperitate laudasset · si hoc culpa non esset · nequaquam petrus apostolus per epistolam feminas a pretiosarum uestium appetitu compesceret dicens · non in ueste pretiosa; Pensate ergo quę culpa sit hoc etiam

uiros appetere a quo curauit pastor ecclesiae & feminas phibere. quamuis
hoc qđ iohannes ñ esse uestitus mollib. dicit. per significationē intel
legi aliter potest. mollib. enī uestitus ñ fuit. quia uitā pec
cantiū blandimentis ñ fouit. sed uigore asperę inuectio
nis increpauit dicens; Genimina uiperarū quis demonstrauit uo
bis fugere a uentura ira? unde & p salomonē dicit; Verba sapi
entiū quasi stimuli & sicut claui in altū defixi. Clauis quippe atq;
stimulis sapientiū uerba conparant. quia culpas delinquentiū
nesciunt palpare sed pungere. Sed quid existis in deserto uidere
pphetā? etiā dico uobis plus quā pphetā. Prophetę quippe miste
riū est uentura dicere. ñ etiā demonstrare; Iohannes ergo plus
quā propheta ē quia eū quē pcurrendo pphetauerat. etiā ostenden
do nuntiabat; Sed quia harundo uento agitata esse denegatur.
quia ñ ee uestitus mollib. dicit. quia pphetę nom huic inpar
esse phibet. iā quid digne possit audiam. sequit; hic ē de quo
scriptū ē; Ecce ego mitto angelū meū ante faciē tuā qui ppa
rabit uiā tuā; quod grece angelus hoc latinę nuntius dicitur.
Recte ergo qui nuntiare supnū iudicē mittit. angelus uocat.
ut dignitatē seruet in nomine quā explet operatione. altū qui
dem nomē sed uita nomine inferior non ē. utinā frs kmi ñ ad
iudiciū nrm dicamus quia omīs qui sacerdotii nomine censent.
angeli uocant. ppheta attestante qui ait; Labia sacerdotis cus
todient scientiā & legē requirent ex ore ei. quia angelus dñi
exercituū ē. sed hui altitudinē nominis & iā uos si uultis potes
tis mereri. pā unusquisq; urm inquantū sufficit. inquantū gratiā

supnę aspirationis accepit· si a prauitate proximũ reuocat· si exor-
tari ad bene operandũ curat· si æternũ regnũ ł suppliciũ erranti
denuntiat· cũ uerba scę annuntiationis inpendit· pfecto angelus
existit· Nemo dicat ammonere ñ sufficio exortari idoneus
non sũ quantũ potes exhibe· ne male seruatũ qđ acceperas in
tormentis exigaris· neq; enĩ plusquã talentũ acceperat· qui
hoc abscondere magis studuit quã erogare· Scimus quod in taber-
naculo ñ solũ phiole· sed pcipiente dño etiã cyati facti sunt;
Per phiolas quippe doctrina exuberans· p cyatos uero parua
atq; angusta scientia designat̃· alius doctrina ueritatis ple-
nus audientiũ mentes inebriat· p hoc ergo quod dicit; pfec
to phiolã porrigit· alius explere quod sentit ñ ualet· sed
quia hoc utcũq; denuntiat· pfecto p cyatũ gustũ p̃bet;
In dĩ ergo tabernaculo id ẽ in scã æcclã positi· si p doctrinę
sapientiã ministrare phiolas minime potestis· in quantũ
p diuina largitate sufficitis proximis uris boni uerbi cyatos
date· In quantũ uos pficisse pensatis· etiã alios trahite in uia
dĩ habere socios desiderate·, Si quis urm̃ frs ad forũ aut for
tasse ad balneũ pgit· quẽ otiosũ esse considerat· ut secũ ue
niat inuitat· ipsa ergo terrena actio uos ura conueniat·
Si ad dm̃ tenditis curate ne ad eũ soli ueniatis;, hinc enĩ scrip
tũ ẽ; Qui audit dicat ueni;, ut qui iã in corde uocẽ supni
amoris acceperit· foras etiã proximis uocẽ exortationis
reddat & fortasse panẽ ut indigenti elemosinã porrigat
non hab&· sed maius ẽ qđ tribuere ualeat q linguã hab&·
plus enĩ ẽ uerbi pabulo uicturã in ppetuo mentẽ reficere·

quã uent re moriture carnis terreno pane satiare; Nolite ergo
frs proximis uris elemosinã uerbi subtrahere · mecũ uos ammo
neo ab otioso sermone parcamus inutiliter loqui declinemus.
in quantũ reniti linguae ṗualem · in uentũ uerba non deflu
ant cũ iudex dicat; Omne uerbũ otiosũ quod locuti fuerint
homines reddent rationẽ de eo in die iudicii; Otiosũ quippe
uerbũ ẽ quod aut utilitate rectitudinis aut ratione iuste ne
cessitatis caret; Otiosa ergo colloquia ad edificationis studiũ
uertite quã celerrime hui' uite tẽpora fugiant · Considerate
quã districtus ueniat iudex attendite hunc ante oculos cor
dis uri ponite · hunc pximorũ urorũ mentib · intimate · ut
in quantũ uires suppetunt · si adnuntiare eũ non neglege
tis uocari ab eo angeli cũ iohanne ualeatis;

Lectio sci euang secdm iohannem

I. lcõ IN ill temp · Miserunt iudei ab hierosolimis sacerdotes et
Leuitas ad iohannẽ · ut interrogarent eũ tu quis es.

Omelia beati gg papę de eadẽ lectione

EX huius nobis lectionis uerbis
frs kmi iohannis humilitas cõmendatur; qui cũ tantę
uirtutis eet ut xps credi potuisset · elegit solide subsis
tere in se · ne humana opinione raperet inaniter sup se;
Nã confessus ẽ et non negauit · confessus ẽ quia ñ sũ ego xps;
Sed qui dix ñ sũ negauit; negauit quod plane ñ erat · sed ñ
negauit quod erat · ut ueritatẽ loquens eius membrũ fieret ·
cuius sibi nom fallaciter non usurparet; Qui ergo non uult
appetere nom xpi factus ẽ membrũ xpi · Quia dũ infirmitatẽ

suā studuit humilit̄ agnoscere· illius celsitudinē meruit ueracit̄
obtinere; Sed cū ex lectione alia redēptoris nr̄i sententia ad men
tē̄ reducit̄· ex huiꝰ nobis lectionis uerbis questio ualde ꝑplexa ge
nerat̄; Alio quippe in loco inquisitus a discipulis dn̄s de heliæ ad
uentu respondit; helias iam uenit & n̄ cognouerunt eū· sed fe
cerunt in eū quęcūq; uoluerunt; & si uultis scire· iohannes ipse ē
helias; Requisitus ħ iohannes dicit· n̄ sū helias; Quid ē hoc frs̄ k̄mi II
quia quod ueritas adfirmat hoc ꝓpheta ueritatis abnegat·
ualde nāq; inter se diuersa sunt ipse ē & n̄ sū; Quomodo ergo
propheta ueritatis ē· si eius dē ueritatis sermonib· concors n̄ ē·
sed si subtilit̄ ueritas ipsa requirat̄· hoc quod inter se contrariū
sonuit· quomodo contrariū non sit inuenit̄; Ad zachariam
nāq; de iohanne angelus dicit; Ipse p̄cedet ante illū in sp̄u &
uirtute heliæ qui idcirco uenturus in sp̄ū & uirtute helię dicit̄·
quia sicut helias secundū dn̄i aduentū p̄ueniet· ita iohannes
p̄uenit primū; sicut ille p̄cursor uenturus ē iudicis· ita iste
p̄cursor factus ē redēptoris; Iohannes igit̄ in sp̄ū helias erat·
in p̄sona helias non erat; Quod ergo fatet̄ dn̄s de sp̄ū· hoc iohan
nes denegat de p̄sona· quia & iustū sic erat ut discipulis dn̄s
spiritalē de iohanne sententiā diceret· & iohannes isdē turbis
carnalib· non de suo sp̄u sed de corpore responderet; Contra
rium ergo ueritati uidet̄ esse quod iohannes sonuit· sed tamen
a ueritatis tramite n̄ recessit; Qui cū se &iā ꝓphetā negat·
quia uidelic& non solū poterat redēptorē p̄dicere· sed &iā
demonstrare Quis nā sit continuo exprimit· dū subiungit;
Ego uox clamantis in deserto; Scitis frs̄ k̄mi quia unigenitꝰ III

filius uerbũ patris uocat̃· iohanne attestante quiait; Inprin
cipio erat uerbũ· & uerbũ erat apuddm̃· 7 ds̃ erat uerbũ;
Ex ipsa ũra locutione cognoscitis quia prius uox sonat· ut
uerbũ postmodũ possit audiri·, Iohannes ergo (uoce) se esse
adserit· quia uerbũ p̃cedit· Aduentũ itaq· domi- nicũ
p̃currens uox dicit̃ quia p ei' ministeriũ patris uerbũ
ab hominib· audit̃· qui etiã in deserto clamat quia dere
lictę ac destitutę iudeę solaciũ redemptionis adnuntiat;
Quid aut̃ clamet insinuat· cũ subiungit· Dirigite uiã dñi·
sicut dix̃ Esaias p̃pheta· uia dñi ad cor dirigit̃· cũ ueritatis
sermo humilit̃ audit̃· uia dñi ad cor dirigit̃· cũ ad p̃cep
tũ uita p̃parat̃; Unde scriptũ ē; Si quis diligit me sermo
nẽ meũ seruabit· 7 pat̃ m̃s dilig& eũ 7 ad eũ ueniem' 7 man
sionẽ apud eũ faciem'; Quisquis ergo in sup̃bia mentem
eleuat· quisquis auaritię estib· anhel&· quisquis se luxu
rię inquinationib· polluit cordis hostiũ contra ueritatẽ
claudit· ne ad se dñs ueniat claustra animi seris uitiorũ
damnat; Sed adhuc qui missi sunt p̃cunctant̃; Quid ergo
baptizas· si tu non es helias neq· xp̃s· neq; p̃pheta; Quod
quia ñ studio cognoscende ueritatis sed malitia exercen
de emulationis dicit̃· euangelista tacite innotuit qui
subiungit dicens; & qui missi fuerant· erant ex pharisęis;
Ac si aperte dicat; illi iohannẽ de suis actib· requirunt·
qui doctrinã nesciunt querere sed inuidere· Sed scs̃ quisq·
&iã cũ p̃uersa mente requirit̃· a bonitatis suę studio non
mouet̃·, Unde iohannes quoq· ad uerba inuidię p̃dica

menta respondit · uite; nã ptinus adiungit; Ego baptizo
in aqua· medius aut̃ urm̃ stetit quẽ uos nescitis; Iohannes
non spũ sed aqua baptizat· quia peccata soluere ñ ualens
baptizatorũ corpora p aquã lauat· sed mentẽ p ueniam
non lauat; Cur ḣ baptizat qui peccata p baptisma ñ relaxat·
nisi ut p̃cursionis suę ordinẽ seruans qui nasciturũ nascendo
p̃uenerat· baptizaturũ quoq· dñm baptizando p̃ueniret
et qui p̃dicando factus ẽ p̃cursor xp̃i· baptizando &iã p̃cur
sor fieret imitatione sacramti; Qui inter hæc mysteriũ nr̃i re
dẽptoris adnuntians hunc in medio hominũ adstitisse adse
rit & nesciri quia p carnẽ dñs apparens ł uisibilis exstitit
corpore ł inuisibilis maiestate· De quo &iã subdit· Qui post
me uenit ante me factus ẽ; Sic nãq· dicit ante me factus·
ac si dicat· ante positus propt̃ me ergo uenit quia post modũ
nat ante me aut̃ factus ẽ quia mihi p̃latus· Sed hęc paulo su
perius dicens &iã p̃lationis ei causas aperuit cũ subiunxit·
quia prior me erat; Ac si apte dicat· inde me &iã post natus su
perat quo eũ natiuitatis suę tẽpora ñ angustant· Nãq· p ma
trẽ in tẽpore nascit sine tẽpore ex patre generat· cui quantę
reuerentię humilitatẽ debeat subdendo manifestat· Cuius
ñ sũ dignus soluere corrigiã calciamenti· Mos apud ueteres
fuit ut si quis eã quę sibi conpeteret uxorẽ accipere nollet
ille calciamentũ ei solueret qui ad hanc sponsus iure ppinqui
tatis ueniret· Quid igit int̃ homines xp̃s nisi s̃cę ęcclesię sponsus

apparuit· De quo isdē iohannes dicit; Qui habet sponsā spon
sus ē; Sed quia iohannē homines xpm̄ esse putauerunt·
qđ isdē iohannes negat· recte se indignū esse ad soluen
dā corrigiā calciamenti ei denuntiat· Ac si aperte dicat;
Ego redēptoris uestigia denudare n̄ ualeo quia sponsi nom̄
mihi inmeritus n̄ usurpo· qđ tam̄ intellegi & alit̄ potest·,
Quis enī nesciat qđ calciamenta ex mortuis animalib· fiant·
Incarnatus uero dn̄s ueniens quasi calciatus apparuit· qui
in diuinitate sua morticina nr̄e corruptionis adsumpsit;
Unde & iā p propheta dicit; In idumea extendā calciamentū meū;
Per idumeā quippe gentilitas· p calciamtū uero adsūpta
mortalitas designat; In idumea ergo dn̄s calciamentū suū
se extendere asserit· quia dū p carnē gentib· innotuit· quasi
calciata diuinitas ad nos uenit· Sed hui incarnationis mysteriū
humanus oculus penetrare n̄ sufficit· Inuestigari enī nulla
tenus potest quomodo corporat uerbū· quomodo sūmus &
uiuificator sps intra uterū matris animat· quomodo is qui
initiū n̄ habet & existit & concipit·, Corrigia ergo calciamti e
ligatura misterii, Iohannes itaq· corrigiā soluere calciamti
eius non ualet· quia incarnationis mysterium nec ipse inuestigare
sufficit· qui hanc per prophetie spm̄ agnouit; Quid ē ergo dicere
non sum dignus soluere corrigiā eius calciamenti· nisi aperte & hu
militer suam ignorantiā profiteri·, Ac si patenter dicat; Quid
mirum si mihi ille placatus est· quem post me quidem natum

considero· Sednatiuitatis eius misterium nonapprehendo· ecce
iohannes pphetię spū impletus mirascientia micat· ettamen illud
dese insinuat qđ ignorat, Quaintre pensandū nobis ē frs kmi
&tota intentione cogitandū quomodo sciuiri uthumilitatis
insē uirtutē custodiant· cūquedā mirabiliter sciunt illud
ante mentis oculos studeant reuocare qđ nesciunt utdū expar
te alia infirmitatē suā considerant· exeaparte quapfect̄ ē
eorū se animus nonextollat; Scientia &enī uirtus ē humili
tas &iā custos uirtutis· restat ergo utinomni quodscit se
mens deprimat nequoduirtus scientię congregat uentus
elationis tollat; Cū bona frs agitis sēp admemoriā mala
acta reuocate utdū caute culpa conspicit nūquā debono
opere incaute animus lǽt superiores inuicē eos maxi
me quiuobis cōmissi nonsunt· proximos uros attendite
quia &quos agere aliqua praua conspicitis quę ineis bona
lateant nescitis· magnus ergo unusquisq· esse studeat· sed
tamen aliquomodo ēē se nesciat· nedū sibi magnitudinē
arroganter tribuit amittat, hinc enī pprophetā dicitur;
Ue quisapientes estis inoculis uris &corā uobis m&ipsis pruden
tes; hinc paulus ait; Nolite esse prudentes apuduosm&ipsos;
hinc contra supbientē saul dicit, Cū esses paruulus inocu
lis tuis caput intrib· isrl factus es; Acsi apte diceret; Cūtu
te paruulū conspiceres ego te pc&eris magnū feci· quia
uero tute magnū conspicis ame paruus estimaris· quo
contra dauid cū regni sui potentiā corā arcadnī saltando
despicer&· &dix; Ludā &uilior fiā plusquā factus sū· Uero

In lib. Regum

humilis in oculis meis· quē enī non extulerat ora leonū frangere ursorū brachia dissipare· despectis priorib· fratrib· el. gr. rep̄bato rege ad regni gubernacula ungeri· timendū cunctis uno lapide goliā sternere· a rege p̄posita extinctis alophilis numerosā p̄putia reportare regnū ex p̄missione percipere· cunctūq· isrhe liticū· populū sine ulla postmodū contradictione possidere· Itā in cunctis se despicit· qui in suis oculis esse se humilē confitetur; Si igit̄ sci uiri et iā cū agunt fortia de semet ipsis uilia sentiunt· quid in sua excusatione dicturi sunt· qui sine opere uirtutis intumescunt· sed et quelib& adsint opera nulla sunt nisi ex humilitate condiant̄; Miranda quippe actio cū elatione ñ eleuat· sed grauat; qui enī sine humilitate uirtutes congregat· in uento puluerē portat; unde aliquid ferre cernit̄· inde deterius cecat̄; In cunctis ergo que agitis frs mei radicē boni operis humilitatē tenete· nec quib· iā superiores· sed quib· adhuc inferiores estis aspicite· ut dū meliorū uobis exempla p̄ponitis· ad maiora sēp ascendere ex humilitate ualeatis;

lectio sci eug̃ sedm̃ lucam

I. lec. IN illo tēpr· Exiit edictū a cesare augusto· ut describeret̄ uniuersus orbis; haec descriptio prima facta ē a preside syrię cyrino; ET RELIQUA

Omelia beati gregorii papę de eadem lectione

Quia largiente dn̄o missarū sollemnia ter hodie celebraturi sum̄· loqui diu de euangelica lectione ñ possum̄· sed nos aliquid uel breuiter dicere redēptoris nr̄i natiuitas ipsa cōpellit; Quid ē qd nascituro dn̄o mundus

describit'· nisi hoc qđ aperte monstrat'· Quia ille apparebat incar
ne· qui electos suos adscriberet in aeternitate; Cui contra de
reprobis p propheta dicit'; Deleant' de libro uiuentiũ· l cũ iustis
ñ scribant'; Qui bene etiã in bethleem nascit'· bethleem quippe
domus panis int'ptat'; Ipse nãq· ē qui ait; ego sũ panis uiuus
qui de celo descendi; Locus ergo in quo dñs nasceret'· domus pa II
nis ante uocat' ē· quia futurũ pfecto erat· ut ille ibi p materiã
carnis appareret· qui electorũ mentes interna sacietate refice
ret; Qui ñ in parentũ domo sed in uia nascit'· ut pfecto osten
deret· quia p humanitatē quã adsũpserat· quasi in alieno nasce
batur; Alienũ uidelicet non secundũ potestatē dico· sed secundũ
naturã; Nã de potestate ei' scriptũ ē; In ppria uenit; In natura et enĩ
sua ante tēpora natus ē· in nrãm uenit ex tēpore; Qui ergo aeter
nus pmanens· tēporalis apparuit· ē alienũ ē ubi descendit; Et quia
p propheta dicit'· Omnis caro fenũ· factus homo· foenũ nrm uer
tit in frumentũ· Qui de semet ipso ait; Nisi granũ frumenti cadens
in terrã mortuũ fuerit· ipsũ solũ manet; Unde et natus in p̄se
pio reclinat'· ut fideles om̄s· uidelicet scã animalia carnis suae
frumento reficeret· ne ab aeternae intellegentiae pabulo ieiuna
remanerent; Quid ē aut' quod uigilantib· pastorib· angelus III
·ful
apparet· eosq· dĩ claritas circũ sit· nisi quod illi p̄ ceteris uide
re sublimia merent'· qui fidelib· gregibus p̄esse sollicite sci
unt; dumq· ipsi pie sup gregē uigilant· diuina sup eos gratia
largius coruscat; Regē uero natũ angelus nuntiat· eiusq· uoci
angelorũ chori concinãnt l congaudentes clamant; ; Gła
in excelsis dõ et in terra pax hominib· bonae uoluntatis; Prius

quippe quā redēptor nr̄ p carnē nasceret̄· discordiā cū angelis ha
buimus· a quorū claritate atq· mundicia p prime cul pę meritū·
p cotidiana delicta longe distabamus; Quia enī peccando extranei
eramus a dō· extraneos nos a suo consortio deputabant angeli ciues
dī· sed quia nos cognouimus regē nrm̄ recognouerunt nos angli
ciues suos; quia enī celi rex terrā nrę carnis assūpsit infirmita
tē nrām illa iam angelica celsitudo ñ despicit· ad pacē nrām an
geli redeunt· intentionē prioris discordię postponunt· ꝉ quos
infirmos prius abiectosq· despexerant· iā ut socios uenerantur;
IIII Hinc ē enī qd̄ loth uel iosue angelos adorant nec tam̄ adorare p
hibent̄· Iohannes uero ·in· apocalipsi angelū adorare uoluit· sed tam̄
isdē hunc angelus ne se debeat adorare conpescuit dicens· Vide
ne feceris· conseruus tuus sū & fratrū tuorū; Quid ē quod ante
redēptoris aduentū angeli ab hominib· adorant̄ & tacent·
post modū uero adorari refugiunt· nisi qd̄ naturā nrām quā
prius despexerant· post quā hanc sup se adsūptā conspiciunt·
sub stratā sibi uidere ptimescunt· nec iā sub se uelut infirmam
contēpnere ausi sunt· quā sup se in celi uidelic& rege uenerant̄·
nec habere dedignant̄ hominē sociū qui sup se adorant homi
nē dm̄; Curemus ergo frs̄ kmi ne qua nos inmunditia polluat·
qui in ęterna p̄sentia ꝉ dī ciues ꝉ angelis ęquales sum̄; uindicem̄
morib· dignitatē nrām· nulla nos luxuria inquinet· nulla
turpis cogitatio accus&· ñ malitia mentē mordeat· non inui
dię rubigo consum&· ñ elatio infl&· non ambitio p terrena ob
lectamenta dilaniat· dii ꝉ enī uocati sunt homines· defende ergo
tibi homo contra uitia honorē dī· quia ppt̄ te fact̄ ē ds̄ homo;

Lectio sci euG secdm mattheum

IN illo tempr. Dix ihc discipulis suis parabolã hanc; homo quidã pegre pficiscens. uocauit seruos suos & tradidit illis bona sua;

Omelia beati gg pape de eadem lectione

Lectio sci euangelii frs kmi sollicite considerare nos ammonet. ne nos qui plus ceteris inhoc mundo accepisse aliquid cernimur. ab auctore mundi grauius inde iudicemur; Cũ eni augent dona rationes etiã crescunt donorũ; tanto ergo esse humilior quisq. debet ex munere quanto se obligatiorẽ esse conspicit in reddenda ratione; Ecce homo qui peregre pficiscit. seruos uocat. eisq. ad negotiũ talenta partit. post multũ uero tẽporis positurus rationẽ reuertit. bene operantes pad portato lucro remunerat. seruum uero abono opere torpentẽ dãnat; Quis itaq. iste homo ẽ qui peregre pficiscit. nisi redẽptor nr qui in ea carne quã ad sũpserat. abiit in celũ. carnis eni locus pprius terra ẽ. que quasi ad pegrina ducitur. dũ p redẽptorẽ nrm in celo collocat; Sed homo iste pegre pficiscens. seruis bona sua tradidit. quia fidelib: suis spiritalia dona concessit; & uni quidẽ quinq. talenta. alii duo. alii uero cõmisit unũ; Quinq. eni sunt corporis sensus. uidelicet uisus. audit. gustus. odoratus & tactus; Quinq. igit talentis donũ quinq. sensuũ. idẽ exteriorũ scientia exprimit. duob. uero intellectus & operatio designat; Unius aut talenti nomine. intellectus tantũmodo designat; Sed is qui quinq. talenta acceperat. alia quinq. lucratus ẽ;

Quia sunt nonnulli qui et si interna ac mistica penetrare nesciunt·
pro intentione tamen supernę patrię recta docent quos possunt, de ipsis ex
terioribus quę acceperunt; dumque se a carnis petulantia a terreno
rum ambitu· atque a uisibilium uoluptate custodiunt· ab his etiam alios
ammonendo compescunt·, Et sunt nonnulli qui quasi duobus talentis
ditati· intellectum atque operationem percipiunt· subtilia de internis in
tellegunt· mira in exterioribus operantur·, Cumque intellegendo et ope
rando aliis predicant· quasi duplicatum de negotio lucrum portant;
bene autem alii quinque· uel alii duo in lucrum uenisse refferuntur· quia
dum utrique sexui predicatio inpenditur· quasi accepta talenta geminantur;
Sed qui unum talentum acceperat abiens fodit in terram· et abscondit
pecuniam domini sui; talentum in terra abscondere est· acceptum inge
nium in terrenis actibus implicare· lucrum spiritale non querere·
·III· cor a terrenis cogitationibus numquam leuare; Sunt namque nonnulli qui
donum intellegentię perceperunt· sed tamen sola quę carnis sunt sapiunt;
De quibus per prophetam dicitur; Sapientes sunt ut nuntiant [faciant] mala· bene
autem facere nescierunt; Sed dominus qui talenta contulit rationem positurus
redit· quia ipse qui nunc pie spiritalia dona tribuit· districte in
iuditio merita exquirit· quid quisque accepit considerat· et quod lu
crum de acceptis reportet pensat; seruus qui geminata talenta retulit
a domino laudatur· atque ad remunerationem ęternam perducitur· cum ei uoce do
minica dicitur; Euge serue bone et fidelis· quia super pauca fuisti fide
lis· supra multa te constituam· intra in gaudium domini tui; Pauca
quippe sunt bona omnia presentis uitę quamlibet multa uideantur;
sed tunc fidelis seruus supra multa constituitur· quando deuic
ta

omni corruptionis molestia: de aeternis gaudiis in illa caelesti sede
gloria est; Tunc ad domini sui gaudium perfecte intromittitur· quando in
internam illa patria adsumptus· atque angelorum coetib(us) admixtus· sic in
terius gaudet de munere· ut non sit iam quod exterius doleat de corrup
tione; Seruus autem qui operari de talento noluit· ad dominum cum uerbis
excusationis redit dicens; Domine· scio quia homo durus es· metis
ubi non seminas· et congregas ubi non sparsisti· et timens abii et abscon
di talentum in terra; Ecce habes quod tuum est; Notandum quod in
utilis seruus dominum uocat· cui tamen ad lucrum deseruire dissimulat·
et timuisse se dicit· in lucro talentum expendere· qui hoc solum timere
debuerat· ne hoc sine lucro ad domini reportaret; Sunt enim plerique
intra ecclesiam· quorum iste seruus imaginem tenet· qui melioris uitae
uias adgredi metuunt· et tamen iacere in sui torporis ignauia non perti
mescunt; Cumque se peccatores considerant· sanctitatis uias arripere
trepidant· et remanere in suis iniquitatib(us) non formidant; Quorum
bene petrus adhuc in infirmitate positus speciem tenuit· cum
uiso miraculo piscium dixit; Exi a me domine· quia peccator homo sum;
Immo· si te peccatorem consideras· oportet ut a te dominum non repellas;
Sed qui idcirco melioris habitus uias· et rectioris uitae adprehendere
arcem nolunt· quia infirmos se esse conspiciunt· quasi et peccatores
se fatentur· et dominum repellunt· eumque in quo sanctificari debuerant
fugiunt· et uelut in perturbatione consilium non habent dum moriuntur
uitam timent; Unde et huic seruo protinus respondetur; Serue
male et piger sciebas quia meto ubi non semino· et congrego ubi non
spargo· oportuit ergo te dare pecuniam meam nummulariis· et ego
ueniens recepissem utique quod meum est cum usura; Ex uerbis suis seruus

constringitur · cū dn̄s dicit; meto ubi n̄ semino ⁊ congrego ubi non
sparsi; Ac si apte dicat; Si iuxta tuā sententiā & illud exquiro qđ
non dedi · quanto magis exquiro qđ ad erogandū dedi? pecuniā
uero nūmulariis dare ē eis scientiā p̄dicationis inpendere · qui
hanc ualeant in operib· exercere; Sed sicut nr̄m periculū aspicitis
si dominicā pecuniā teneam᷒ · ita fr̄s k̄mi sollicite pensate · quia
cū usuris a uobis exigit᷑ qđ auditis; In usura quippe pecunia & iā
n̄ data recipit᷑ · cū eni hoc reddit᷑ qđ acceptū fuerat! & iā illud
sup inpendit᷑ qđ acceptū non ē; Pensate ergo fr̄s k̄mi quia de
accepta uerbi pecunia usuras soluitis · ut ex eo qđ auditis etiā
alia studeatis cognoscere quę n̄ auditis · quatinus alia ex aliis col
legentes & iā illa discatis ex uobis metipsis agere · quę nec dū
ex p̄dicatoris opere didicistis; pigrū uero seruum quę sententia
feriat audiam᷒ · tollite ab eo talentū & date ei qui hab& decem
talenta; Oportunū ualde uidebat᷑ · ut cū a malo seruo unū ta
lentū tollit᷑ · ei potius qui duo quā quinq· talenta acceperat da
ret᷑ · illi eni dari debuit qui minus quā qui plus habuit · sed si
cut superius diximus p quinq· talenta quinq· uidelic& sensus
id ē exteriorū scientia designat᷑; Per duo aut̄ & intellectus &
operatio exprimit᷑; plus ergo habuit qui duo quā quinq· talenta
acceperat · quia qui p talenta quinq· exteriorū amministratio
nē meruit ab intellectu internorū adhuc uacuus fuit;
Unū talentū ergo qđ intellectū significare diximus illi dari
debuit · qui bene exteriora quę acceperat ministrauit ·;
Quod cotidie in scā ęcclesia cernimus · quia pleriq· dū bene
ministrant · exteriora quę accipiunt · p adiunctā gratiam ·

ad intellectũ quoq· misticũ pducunt· ut & iã de interna intelle
gentia polleant· qui exteriora fideliter amministrant; generalis
& iã mox sententia subdit quã dicit·, Omni enĩ habundanti da
bitur· 7 habundabit; Ei aut̃ qui ñ habet· & qđ uidet̃ habere· au
feret̃ ab eo; habenti nãq· dabit̃ & habundabit· quia quisquis
caritatẽ habet· & iã dona alia pcipit· quisquis caritatẽ ñ habet·
& iã dona que pcepisse uidebat̃ amittit; Unde necesse ẽ frs
mei. ut p omne quod agitis. erga caritatis custodiã uigiletis;
Caritas aut̃ uera ẽ & amicũ diligere in dõ· & inimicũ diligere
ppt dm̃; Quã quisquis ñ hab&· omne bonũ amittit qđ hab&·
talento qđ acceperat priuat̃· & iuxta dominicã sententiã· in ex
teriores tenebras mittit̃; p penã quippe in exteriores cad&·
qui a pcul pã suã sponte in interiores tenebras cecidit· illic coact⁹
patitur tenebras ultionis. qui hic libenter sustinuit tenebras
uoluptatis; Sciendũ uero ẽ· qđ nullus piger ab hac talenti ac
ceptione securus ẽ· nullus nãq· ẽ qui ueraciter dicat; talentũ
minime accepi· ñ ẽ unde ponere rationes cogar; talenti enĩ
nomine cuilib& pauperi & iã hoc ipsũ reputabit̃· qđ uel mini
mum accipit; Alius nãq· accipit intellegentiã pdicationis mi
nisteriũ deb& ex talento; alius terrenã substantiã accipit·
erogationẽ deb& ex reb;· alius nec internorũ intellegentiã
nec rerũ affluentiã accipit· sed tñ didicit artẽ qua pascit̃
ipsa ars ei in talenti acceptione reputat̃; Alius nihil horũ ad
secutus ẽ· sed tam̃ fortasse familiaritatis locũ apud diuitẽ
meruit; talentũ p fecto familiaritatis accepit; si ergo nihil ei
p indigentib· loquit̃ p talenti retentione dãpnatur; habens

igitur intellectū curæ omnino ne taceat, habet rerū fluentiā ·
uigilæ ne a misericordię largitate torpescat · habet artē qua
regit · magnopere studeat ut usū atq· utilitatē illius cū pxi
mo partiat · habens loquendi locū apud diuitē dāpnationē
profecto talento timeat si cū ualæ n̄ apud eū ppauperibus
intercedat ·, Tantū quippe ab unoquoq· nr̄m uenturus iu
dex exigit · quantū dedit, ut ergo de talenti sui rationib·
redeunte dn̄o quisq· securus sit cū tremore penset cotidie
quid accepit · ecce nāq· iā iuxta ē ut ille qui pegre pfectē
redeat · peregre quippe abiit qd de hac terra in qua natꝰ ē
longe discessit · sed pfecto reuertit ut de talentis rationes
ponat · quia & si a bona actione torpescimus de ipsis donis
quę contulit · districtius iudicat ·, Consideremus ergo quę
accepimus atq· in eorū erogatione uigilemus nulla nos
ab spiritali opere terrena cura impediat · ne si in terra
talentū absconditur talenti dn̄s ad iracundiā puocet; si ger
& eni seruus cū iā iudex culpas examinat talentū deter
ra leuat · quia sunt pleriq· qui tunc se a terrenis operib·
subtrahunt · quando iā p animaduersionē iudicis ad æter
nū suppliciū trahunt ·, Ante ergo de talenti nr̄i ponenda
ratione uigilem· ut cū iā iudex adferendū imminet lu
crum nos qd fecimus excuset ·, Lectio sc̄i euū
secdm̄ . mattheu.
In ill tēpr · Cū natus esset ihc
in bethleem iuda in dieb· herodis regis · ecce magi ab oriente
uenerunt hierosolimā dicentes; Ubi ē qui natus est rex
iudeorum.

Omelia beati gregorii pape de eadem lectione

Sicut in lectione euangelica frs audistis. celi rege
nato rexterre turbatus ē · quianimirū terrena altitudo
confunditur · cū celsitudo celestis aperit. Sedquerendū
nobis ē · quidnāsit qđ redēptore nato pastorib · iniudea ange
lus apparuit · atq · adorandū hunc aboriente magos ñ ange
lus sedstella pduxit · quia uidelic& iudeis tāquā ratione
utentib · rationale animal idē angelus p̄dicare debuit · gen
tiles uero quiauti ratione nesciebant · ad cognoscendū dn̄m
ñ peruocē sedpsigna pducunt · quia & illis pph&iæ tāquā
fidelibus ñ infidelib · & istis signa tāquā infidelib · ñ fidelib ·
datasunt; Notandū qđ redēptorē nr̄m cū iā pfecte esset
ætatis eisdē gentilib · apli p̄dicant eumq · paruulū & nec
dū phumani corporis officiū loquentē stella gentilib · de
nuntiat. Quianimirū rationis ordo poscebat · ut & loquen
tem iā dn̄m loquentes nobis p̄dicatores innotescerent · &
necdū loquentē elmenta muta p̄dicarent; sedinomnib · II.
signis quęuel nascente dn̄o uel moriente monstratasunt ·
considerandū nobis ēst quantafuerit inquorundā iude
orum cordeduritia · quęhunc nec p prophetię donum
necp miracula agnouit · omnia quippe elimenta autorē
suum uenisse testatasunt; ut enī deeis quiddā usuhuma
no loquar · dm̄ hunc celi esse cognouerunt · quia protinus
stellā miserunt; mare cognouit quiasubplantis ei
se calcabile p̄buit · terra cog nouit · quia eo mori
ente contremuit; sol cognouit · quia lucis suę radios

abscondit· Saxa & parietes agnouerunt· quia tēpore mortis
eius scissa sunt; infernus agnouit· quia hos quos tenebat
mortuos reddidit. & tamē hunc quē dm̄ omnia insensibilia ele
menta senserunt· adhuc infideliū corda iudeorū dm̄ esse
minime cognoscunt· & duriora saxis ad penitendū nolunt
scindi eumq· confiteri abnegant· quē elementa ut diximus
aut signis aut scissionib· dm̄ clamant; qui &iā ad dāpnatio
nis suę cumulū eū quē natū despiciunt· nasciturū longe
ante prescierunt· Nō solū quia nasceret̄ nouert̄· sed &iā ubi
III nasceret̄; Nā ab herode requisiti locū natiuitatis ei
exprimunt· quē scripturę auctoritate didicerunt·
& testimoniū p̄ferunt· quo bethleem honorari natiui
tate noui ducis ostendit· ut ipsa eorū scientia & illis fieret
ad testimoniū dāpnationis· & nobis ad adiutoriū credu
litatis· Quos p̄fecto bene isaac cū iacob filiū suum bene
diceret designauit· qui & caligans oculis & p̄phetās
in p̄senti filiū non uidit· cui tamē multa in posterū pre
uidit. Quia nimirū iudaicus populus p̄phetię spū plen'
& cecus· eū de quo multa in futuro p̄dix· in p̄senti positū
non agnouit; Sed natiuitate regis nr̄i cognita herodes
ad callida argumenta conuertit· ne terreno regno priua
retur· renuntiari sibi ubi puer inueniit postulat· ad
orare uelle simulat· ut quasi hunc si inuenire possit
extinguat; sed quanta ē humana malitia contra
consiliū diuinitatis· Scriptū quippe ē; Non ē
sapientia· nō ē prudentia· non ē consiliū contra dnm;

Nam ea quę apparuit magos stella p̄ducit· natū regem
repperiunt· munera detulerunt· & ne redire ad herodē
debeant insomnis ammonentur; sicq· fit ut ihm quē quęrit
herodes inuenire n̄ possit; Cuius persona qui aliquā rem
agunt hypocritę designantur· qui dū ficte quęrunt inue
nire dn̄m nūquā merentur·, Sed inter hęc sciendū ē qđ IIII
priscillianistę heretici nasci unumquemq· hominem
sub constitutionib· stellarū putant· & hoc in adiutorio m
sui erroris adsumunt· qđ noua stella exiit cū dn̄s incar
ne apparuit· cuius fuisse fatū eandē quę apparuit stel
lam putant; sed si euangelii uerba pensamus quibus de
eadē stella dicitur· usq· dū ueniens staret supra ubi erat
puer· dū non puer ad stellā sed stella ad puerū cucur
rit· si dici liceat. non stella fatū pueri· sed fatū stellę is
qui apparuit puer fuit; sed absit a fideliū cordib· ut
esse aliquid fatū dicant; Uitā quippe hominū solus
hanc conditor qui creauit administrat; neq· enī homo
propt̄ stellas· sed stellę ppt̄ hominē factę sunt; & si
stella fatū hominis dicitur ipsis suis ministeriis sub ēē
homo phibetur; Certe cū iacob de utero egrediens pri
oris fr̄is plantā teneret manu prior pfecte nequaquā
egredi potuit· nisi ut subsequens inchoasset· & tamen
cū uno tēpore eodēq· momento utrumq· mat̄ funde
ret· n̄ una utriusq· uitę ęqualitas fuit· sed ad hęc
solent mathematici respondere quia uirtus constel
lationis in ictu conpungentis ē· quib· e diuerso nos

dicimus quiamagna ē moranatiuitatis; si igit̄ inictupuncti
constillatio pmutat̄ necesse iā erit ut tot dicam fata quot st̄
membra nascentiū; fateri &iā mathematici solent qđ quisquis
in stella aquarii nascit̄ inhac uita piscatoris ministeriū sortiatur·
Piscatores uero ut fert̄ ge tulia ñ habe&· quis igit̄ dicat quia ne
mo illic instella aquarii nascit̄ ubi piscator omnimodo ñ habet̄·
rursū quos nasci signo librae asserit trapezitas futuros dicunt
&trapezitas multarū gentiū puinciç ignorant· fateant̄ ergo
necesse ē aut hoc meis signū deesse aut effectū nullomodo ha
bere; In persarū quoq· francorūq· reges terra ex genere pdeunt·
quib· pfecto nascentib· quis estimet· quanti isdē momentis ora
rū actēporū ex seruili conditione nascunt̄· Itam̄ regū filii uno
eodemq· sidere cū seruis nati adregnū pficiunt cū serui qui
secū fuert̄ geniti inseruitute moriant̄; haec destella breuit̄
fin diximus nemathematicorū stultitiā indiscussā pterisse ui
deamur; Magi uero aurū tus &myrrā offert̄; Aurū quippe
regi congruit· tus uero indī sacrificiū ponebat̄· Mirra aut̄
mortuorū corpora condiunt̄; eū ergo magi quē adorant
&iā misticis munerib· p̄dicant· auro regē, ture dm̄, mirra
mortalem; Sunt uero ñnulli heretici qui hunc dm̄ cre
dunt· sed ubiq· regnare nequaquā credunt· hi pfecto ei
tus offerunt· sed offerre &iā aurū nolunt; Sunt ñnulli
qui hunc regē existimant· sed dm̄ negant· hi uidelic& ei
aurū offerunt· sed offerre tus nolunt; & st̄ ñnulli qui hunc
regē &dm̄ fatent̄· sed assūpsisse se mortalē carnē negant·
hi nimirū ei aurū &tus offert̄· sed offerre mirrā adsumptae

mortalitatis nolunt. Nos itaq· nato dño offeramus aurū· &
hunc ubiq· regnare fateamur. offeramus tus. ut credamus
qđ is qui in tēpore apparuit. ds ante tēpora extitit. Offeram9
mirrā ut eū quē credim9 in sua diuinitate inpassibilē. creda
mus & iā in nrā fuisse carne mortalē. quāuis in auro. ture
& mirra intellegi & aliud potest; auro nāq· sapientia de
signat᷑. salomone attestante qui ait. Thesaurus desidera
bilis requiescit in ore sapientis. Ture autē qđ dō incendit᷑.
uirtus orationis exprimit᷑. psalmista attestante qui ait;
Dirigat᷑ oratio mea sicut incensū in cōspectu tuo; Per myrrā
uero carnis nrę mortificatio figurat᷑. unde & scā ęccta
de suis operariis usq· ad mortē p dō certantib· dicit; Manus
meę distillauerunt myrra; Nato ergo regi aurū offerim9.
si in conspectu illius claritate supnę sapientiæ resplende
bimus. tus offerim9. si cogitationes carnis p scā orationis stu
dia in ara cordis incendimus. ut suaue aliquid dō p celeste
desideriū redolere ualeam9; myrrā offerimus. si carnis
uitia p abstinentiā mortificamus; P myrrā nāq· ut diximus
agit᷑. ne mortua caro putrefiat. mortuā uero carnē pu
trescere ē. hoc mortale corpus fluxui luxurię deseruire.
sicut de quibusdā p pphetā dicit᷑; Conputruerunt iumenta
in stercore suo; Iumenta qp (quippe) in stercore suo putrescere ē.
carnales homines in fetore luxurię uitā finire; Myrrā
ergo dō offerim9. quando hoc mortale corpus a luxurię
putredine p condimentū continentię custodimus; Mag
nū aliquid nob uero magi innuunt. qđ in regione suā

p uiam aliā reuertunt. In eo nāq; quod ammoniti faciunt nob
pfecto insinuant quid faciamus; Regio quippe nr̄a paradisus ē.
ad quā ihū cognito redire p uiā qua uenimus phibemur;
A regione &eni nr̄a supbiendo. inobediendo. uisibilia sequen
do. cibum uetitū gustando discessim. Sed ad eā necesse ē ut flen
do. oboediendo. uisibilia contēpnendo. atq; app&itū carnis
refrenando redire studeam. Per aliā ergo uiā. ad regionē
nr̄am regredim. quō qui a paradisi gaudio p delectamta
discessim. ad hoc p lamenta reuocam. Unde necesse ē frs
carissimi. ut sēp pauidi. semp suspecti ponam ante oculos
cordis. hinc culpas opis. illic iudiciū extreme districtionis;
Pensemus quam districtus iudex ueniat. qui iudiciū minatur
& lat& terrores peccatoribus intentat & tam̄ sustinet &
idcirco uenire citius differt. ut minus inueniet quos con
dempnet. puniamus fletib; culpas & cū psalmiste uoce
pueniam faciem ei in confessione. uoluptatū ergo nos
fallacia nulla decipiat. nulla uana l&icia seducat. in pxi
mo nāq; ē iudex qui dix; Ue uobis qui ridetis nunc. quia
lugebitis & flebitis; hinc eni salamon ait; Risus dolore
miscebit. & extrema gaudii luctus occupat; hinc iterū
dicit; Risū reputaui errorem & gaudio dixi. quid frus
tra deciperis. hinc rursus ait; Cor sapientium ubi tris
titia ē. & cor stultorū ubi l&icia; Pertimes igit precep
ta dī. si celebram ueraciter sollempnitatē dī. gratū nāq;
dō sacrificiū ē afflictio contra peccatū. psalmista teste
qui ait; Sacrificium dō sps contribulatus; peccata nr̄a

preterita in baptismi perceptione laxata sunt · & tamen post
baptisma multa commisimus : Sed lauari iterum baptismatis aqua
non possumus; quia ergo & post baptisma inquinauimus uitam · Bapti
zemus lacrimis conscientiam · quatinus regionem nostram per uiam aliam
repetentes quia ex ea bonis delectati discessimus ad eam amaris
amaricati redeamus · De uirginibus.

Lectio sancti euangelii secundum matheum · VIIII t ·

IN illo tempore · Dixit ihesus discipulis suis, Simile est regnum celorum
thesauro abscondito in agro · Omelia beati gregorii pape de eadem lectione

Caelorum regnum fratres karissimi idcirco terrenis rebus simile
dicitur · ut ex his que animus nouit resurgat ad incognita quati
nus exemplo uisibilium se ad inuisibilia rapiat · & per ea que usu
didicit · quasi confricatus incalescat · ut per hoc quod scit notum dilige
re · discat & incognita amare ; Ecce enim regnum celorum thesauro in agro abscondito
conparatur · quem qui inuenit homo abscondit & pre gaudio il
lius uadit · uendit uniuersa que habet · & emit agrum illum;
Qua in re hoc quoque notandum est quod inuentus thesaurus ab
sconditur ut seruetur · quia studium celestis desiderii a malignis
spiritibus · custodire non sufficit · qui hoc ab humanis laudibus
non abscondit; In presenti & enim uita quasi in uia sumus qua ad
patriam pergimus · maligni autem spiritus iter nostrum quasi quidam latrun
culi obsident · Depredari desiderant · qui thesaurum puplice por
tat in uia; hæc autem dico non ut proximi opera nostra non uideant ·
cum scriptum sit · Uideant opera uestra bona & glorificent patrem
uestrum qui in celis est · Sed ut per hoc quod agimus laudes exterius
non quiramus; sic autem sit opus in puplico quatenus intentio

maneat inocculto· ut & debono opere proximis p̄beamus exem
plū· & tam̄ p intentionē quā dō soli placere querim̄ sēp obtem̄
secretū; thesaurus aut̄ celeste ē desideriū· Ager uero inquo
thesaurus absconditr̄· disciplina studii cælestis· quē pfecto agrū
uenditis omnib· cōparat· q̄ uoluptatib· carnis renuntians cunc
ta sua terrena desideria p disciplinę celestis custodiā calcat·
Ut nihil iam quo caro blanditr̄ libeat nihil quod carnalē uitam
·X· trucidat spc̄ phorrescat; Rursū celeste regnū negociatori homini
simile dicitr̄ qui bonas margaritas querit· sed unā p̄ciosam inue
nit· quā uidelic& inuentā om̄a uendens emit· quia qui celestis uitę
dulcedinē inquantū possibilitas admittit pfecte cognouerit eaque
exterius amauerat cuncta libent̄ derelinquid· incōparatione ei
uilescunt om̄a deserit habita congregata dispgit inardescit ince
lestib· animus nihil interrenis lib& deforme conspicitr̄ quicquit
deterrene rei placebat specie· quia sola p̄ciosę margaritę clari
tas fulg& inmente. decuius dilectione recte p salamonē dicitur;
Fortis ē ut mors dilectio· quia uidelic& sicut mors corpus inter
imit· sic ab amore rerū corporaliū ętne uitę caritas occidit; Nā quē
pfecte obsorbuerit· ad terrena desideria foris uelut insensibilem
reddit; Neq· enī scā hęc· cui hodie natalicia celebram̄ mori p dnō
potuiss& incorpore. Si prius a terrenis desideriis mortua non fu
iss& inmēte; Erectus nāq· uirtutis culmine anim̄ tormenta despex
it p̄mia calcauit. ante armatos reges 7 presides ducta stetit ferientē
robustior iudicante sublimior; Quid inter hęc barbati 7 debiles
dicim̄· qui ire ad regna celestia puellas p ferrū uidem̄· Quos ira
superat supbia inflat· ambitio pturbat luxuria inquinat quis

adipisci regna celorum per bella persecutionum non possumus· hoc ipsum
nobis turpe sit· quod dominum nolumus saltim per pacem sequi; ecce nullus nostrum hoc
tempore dicit deus. per memorere· Sed inlicita tantummodo in te desideria
occide., Qui ergo in pace subigere carnis desideria nolumus· quando
in bello pro domino ipsam carnem daremus; Rursum simile regnum celorum sage · XI ·
ne in mare misse dicitur & ex omni genere piscium congreganti; que impleta
ad litus educitur & in uasis boni pisces eliguntur· mali autem proiciuntur foras;
Sancta ecclesia sagene comparatur· quia & piscatoribus est commissa. & per
eam quisque ad aeternum regnum presentis seculi fluctibus trahitur· ne in aeterne mor
tis profunda mergatur,· Que ex omni genere piscium congregat· quia
ad peccatorum ueniam sapientes & fatuos liberos & seruos diuites &
pauperes fortes & infirmos uocat; Unde & per psalmistam deo dicitur; Ad
te omnis caro ueniet; Que sagena scilicet ecclesia tunc uniuersaliter re
pletur· Cum in fine suo humani generis summa concluditur,· quam edu
cunt & secus litus sedent· quia sicut mare seculum. ita seculi finis signifi
cat litus maris. in quo scilicet fine boni pisces in uasis eliguntur·
mali autem proiciuntur foras· quia & electus quisque in tabernacula
aeterna recipitur· & amisso interni regni lumine perditi ad exteriores tenebras
reprobi pertrahuntur; Nunc enim bonos malosque communiter quasi permix
tos pisces fidei sagena nos continet· sed litus indicat sagena sancta ecclesia
quid trahebat· & quidem pisces qui capti fuerint mutari non possunt;
Nos autem mali capimur· sed in bonitate permutamur· Cogitemus igitur in ca
ptione ne diuidamur in litore; Ecce quam grata uobis est hodierna sol · XII ·
lempnitas. ita ut se non modico addicat; Sicut ex hoc conuentu uestro
decet contingat; Quid ergo in die illa acturus est qui a conspectu
iudicis rapitur ab electorum societate separatur, qui tenebrescit

a lumine cruciat eterna combustione. Unde & hanc eandē cōpa
rationē dn̄s sub breuitate aperit. cū subiungit; Sic erit in con
summatione seculi; exibunt angli & separabunt malos de me
dio iustorū. & mittunt eos in caminū ignis. ibi erit fletus & stridor
dentiū; hoc iā frs kmi timendū ē. potius quā exponendū. aper
ta & enī uoce tormenta peccantiū dicta sunt ne quis ad ignoran
tiae suę excusationē recurrer&. siquid de eterno supplicio obscu
re diceretur; Unde & subdit; Intellexistis hec omīa. dicunt ei
utiq; dn̄e; Atq; in conclusione subiungit. Ideo omis scriba
doctus in regno celor. Similis homini patrifamilias pferenti
de thesauro suo noua & uetera; si p nouū & uetus quod dicit
Utrumq; testamentum accipim. abraham doctū fuisse
denegamus qui noui & ueteris testamenti l si facta nouit
minime uerba nuntiauit; Moysen qq; docto patrifami
lias cōparare n̄ possum. qui & si testamtū
uetus edocuit. noui tam dicta n̄ ptulit. sed in eo qd ueritas
dicit. Omis scriba doctus in regno celor. similis ē patrifa
milias. Intellegi ual&. quia n̄ de his qui fuerant. sed de his
qui esse in aecclā poterant loquebat; qui tunc noua &
uetera pferunt. cū utriusq; testamenti p̄dicamenta uocib
FIN • & morib. loquunt; Quod tam & aliter potest intellegi;
uetustū quippe humani generis fuit ad inferni claustra
descendere p peccatis suis supplicia aeterna tolerare;
Cui p mediatoris aduentū nouum aliquid accessit.
ut si hic recte studeat uiuere celorū ualeat regna
penetrare. & homo in terra editus a corruptibili uita

moriat[ur]. in celo conlocandus; & uetus itaq; ē ut p culpa humanū
genus in ęterna pęna interiat. & nouum ut conuersus in reg
nu uiuat; quod ergo in conclusione locutionis suę dns sub
didit. hoc ē utiq; qd pmisit; prius enī de regni similitudine
thesaurū inuentū ac bonā margaritā protulit. pp modū
uero inferni pęnas de malorū conbustione narrauit. atq;
in conclusione subiungit; Ideo omis scriba doctus in regno
cælor similis ē patrifamilias. pferenti de thesauro suo noua
& uetera; Ac si apte diceret; ille in scā ecclesia doctus pdi
cator ē qui & noua scit pferre de suauitate regni. & uetusta
dicere de terrore supplicii. ut uel pene terreant. quos pre
mia ñ inuitant; audi& de regno qd amet. audi& de supplicio
unusquisq; qd timeat. ut torpentē animā & terrę uehemter
inhęrentē. si amor ad regnū ñ trahit. timor minet; Ecce enī
de gehenne expsione dicit[ur]. ibi erit fletus & stridor dentium;
Sed quia psentia gaudia sequunt[ur] ppetua lamenta. hic frs
kmi uanā lætitiā fugite. si illic flere formidatis; Nemo &enī
potest & hic gaudere cū sclo. & illic regnare cū dno; Tempora
lis itaq; lætitię fluxa restringite. carnis uoluptates edomate;
quicquid animo ex psenti sclo adridet. ex consideratione xemi
ignis amarescat. quicquid in mente pueriliter hilarescit.
hoc disciplinæ iuuenalis censura coherceat. ut dū sponte tē
poralia fugitis æterna gaudia sine labore capiatis;

lectio sci euang. sc̄dm matheu.

In illo tepr. dix ihc discipulis suis: Simile ē regnū
celor x. uirginib. quę accipientes lāpa des suas. exierunt obuiā
sponso & sponsę.

OMELIA BEATI GREGORII PAPE DE EADEM LECTIONE.

I Sepe uos frs kmi ammoneo praua opera fugere · mundi hui
inquinamenta deuitare · sed hodierna sci euangelii lectio
ne conpellor dicere ut & bona que agitis cum magna cautela
timeatis · ne p hoc qd a uobis rectu geritur fauor aut gratia humana
requirat · ne appetitus laudis subripiat · 7 qd foris ostendit intus
a mercede uacuet; Ecce enim redeptoris uoce decem uirgines 7 oms
dicunt uirgines & tam intra beatitudinis ianuam non oms recepte
quia earu quedam du de uirginitate sua gloriam foris expetunt
in uasis suis oleu habere noluert; Sed prius querendu nobis est
qd sit celor regnu aut cur decem uirginib· coparet: Que etiam uir
gines prudentes & fatue dicunt · Du enim regnu celor constet
quia reproboru nullus ingredit · etiam fatuis uirginib· cur simile
esse phibet? Sed sciendu e qd sepe in sacro eloquio regnu celor
psentis tepori aeccta dicit · De quo alio in loco dns dicit; Mittit
filius hominis angelos suos · & colligent de regno ei omia scandala,
Neq· enim in illo regno beatitudinis in quo pax summa e inueniri
scandala pot erit que colligant; Unde & rursu dicit · Qui ergo
soluerit unu de mandatis istis minimis 7 docuerit sic homines
minimus uocabit in regno celor; Qui aut fecerit & docuerit
II hic magnus uocabit in regno celoru; Mandatu quippe soluit
& docet quando hoc quisq· uoce pdicat qd uiuendo non implet;
Sed ad regnu eterne beatitudinis puenire non ualet · qui non uult
opere implere qd docet, Quomodo ergo in eo minimus uocabit ·
qui ad hoc nullo modo intrare pmittit · sed quid itaq· p hanc sen

tentiā nisi p̄sens ecc̄la regnū caelorū dicit· In qua doctor qui
mandatū soluerit minimus uocatur· quia cuius uita despi
citur restat ut p̄dicatio contēpnatur; In quinq· autē corpo
ris sensib· unusquisq· subsistit; geminatus autē quinarius
denarium p̄ficit· & quia ex utroq· sexu fideliū multitudo
colligitur· Sc̄a ecc̄la decē uirginib· similis denuntiatur;
In qua quia mali cū bonis & rep̄bi cū electis admixti sunt·
recte similis uirginib· prudentib· & fatuis esse p̄hibetur;
Sunt namq· pleriq· continentes qui ab exterioris se appe
titu custodiunt· & spe ad interiora rapiuntur· carnē ma
cerant & toto desiderio ad supnā patriam anhelant· & aeterna
p̄mia expetunt· p laborib· suis recipere laudes humanas
nolunt·, Hi nimirū gloriā suā nō in ore hominū ponunt·
sed intra conscientiā tegunt; Et sunt pleriq· qui corpus
p abstinentiā affligunt· sed de ipsa sua abstinentia huma
nos fauores expetunt· doctrinę inseruiunt· indigentib·
largiuntur multa· Sed fatuę p̄fecto sunt uirgines quia solā
laudis transitorię retributionē querunt; Unde & apte
subditur; Quinq· fatuę nō sumpserunt secū oleum; Prudentes
autē acceperunt oleū in uasis suis cū lampadibus; P oleum
quippe nitor glorię designatur· uascula autē nr̄a sunt
corda· in quib· ferimus cuncta quę cogitamus; Pruden
tes ergo oleū in uasis habent· quia nitorē gloriae intra
conscientiā retinent· Paulo attestante qui ait; Gloria
nr̄a haec ē testimoniū conscientię nr̄ae; Fatuę autē uir
gines oleū secū nō sumunt quia gloriā intra conscientiā

ñ habent; Dū hanc abore pximorū querunt; Notandū uero quod
omſ lampades habent· sed omſ oleum ñ habent· quia plerumq·
se bona opera cū electiſ & reprobi habere ostendunt· sed soli ad sponsū
cū oleo ueniunt qui de his que foris egerint intus gloriā re
quirunt; Unde & p psalmista de scā electorū aecta dicit;
Omis gloria ei filię regū abintus; Morā aut̄ faciente sponso·
dormitauerunt omſ & dormiert̄· quia dū uenire iudex
ad extremū iudiciū differt· electi & reprobi in mortis somno
sopiunt̄; Dormire & eni mori ē· ante somnū uero dormi
tare ē ante mortē a salute languescere· quia p pondus
IIII egritudinis peruenit ad somnū mortis; Media aut̄ nocte
clamor factus ē· ecce sponsus uenit exite obuiā ei; De ad
uentu sponsi clamor in media nocte fit· quia sic dies iudicii
subripit· ut p̄ uideri ñ ualeat quando ueniat; Unde scrip
tū ē; dies dñi sicut fur in nocte ita ueniet; tunc omſ uir
gines surgunt· quia & electi & reprobi a somno sue mortis
excitant̄· lampades ornant· quia sua secū opera numerant·
p quib· aeternā beatitudinē pcipere expectant; Sed lam
pades fatuarū uirginū extinguunt̄ quia earū opera quę
clara hominib· foris apparuerunt· in aduentū iudicis int̄
obscurant̄· & a dō retributionē ñ inueniunt quia pe is rece
perunt ab hominib· laudes quas amauert̄; Quid ē aut̄ qd tunc
a prudentib· oleū petunt nisi qd in aduentu iudicis cū se int̄
uacuas inuenerint· testimoniū foris quęrt̄· ac si a sua fiducia
deceptę proximis dicant· quia nos quasi sine opere repelli con
spicitis· dicite de uris operib· qui dui distis; Sed prudentes

uirgines respondent; Ne forte non sufficiat nobis et uobis;
In illo enim die quod tamen de quibusdam in pace ecclesiae quiescentibus
loquar sibimetipsi testimonium uniuscuiusque uix sufficit quan
to minus et sibi et proximo; Ubi et protinus per increpationem subdunt;
Ite potius ad uendentes et emite uobis; Venditores quippe olei
adolatores sunt qui cum accepta qualibet gratia uanis suis lau
dibus nitorem gloriae offerunt quasi oleum uendunt; De quo perfec
to oleo psalmista dicit; Oleum autem peccatoris non inpinguet caput
meum; Principale etenim nostrum caput est. appellatione autem capitis
ea quae principatur corpori mens uocatur, Inpinguat ergo caput
oleum peccatoris cum demulcet mentem fauor adulantis; Sed cum
irent emere uenit sponsus quia cum uitae suae testimonium a proxi
imis querunt iudex uenit qui non operum sed cordium testis est; Quae autem
paratae erant intrauerunt cum eo ad nuptias et clausa est ianua; O si sa
pere in cordis palatu posset quid ammirationis habet quod dicitur
uenit sponsus quid dulcedinis intrauerunt cum eo ad nuptias quid
amaritudinis et clausa est ianua; Venit quippe ille qui aduentu
suo elementa concutit in cuius conspectu caelum cum terra contre
miscit. Unde etiam per prophetam dicit, Adhuc semel et ego mouebo
non solum terram sed etiam caelum, Ad cuius examen omne humanum genus
deducitur cui ad uindictam malorum remunerationemque bonorum angeli
archangeli throni principatus et dominationes obsequuntur;
Pensate fratres karissimi ad conspectum tanti iudicis qui in illo die terror
erit quando iam in poena remedium non erit quae illa confusio cui
reatu suo exigente contingit in conuentu omnium hominum
angelorumque erubescere qui pauor eum quem et tranquillum mens

humana capere n̄ual& etiã iratũ uidere; quã diem &iã pp̄heta
bene intuens ait; Dies ire · dies illa · dies tribulationis & angustię.
dies calamitatis & miserię · dies tenebrarũ & caliginis · dies ne
bulę & turbinis · dies tubę & clangoris; Pensate frs̄ extremi
diem iudicii sup̄ corda reprob̄orũ qua asperitate pp̄h&a uidit
amarescere quẽ tot appellationib · n̄ual& explere · quanta
uero tunc erit electorũ lætitia qui de ei merent̄ uisione gau
dere de cui9 conspectu uident & elimenta contremiscere cũ
eo simul ad nuptias intrare qui & in sponsi nuptiis gaudent;
Ita m̄ ipsi sunt sponsã quia in illo æterni regni thalamo uisi
oni nr̄æ ds̄ coniungit̄ · que scilic& uisio numquã ã inpp&uũ ab
amoris sui amplexib; euellat̄; Tunc regni ianua lugentib · claudit̄
que modo cottidie penitentib · aperit̄; Erit nãq; tunc penite tia
sed fructuosa iam non erit · quia nequaquã tunc ueniã inuenit
qui modo aptũ ueniẹ tẽpus p̄dit; hinc & ẽm paulus dicit; Ecce nunc
tẽpus acceptabile · ecce nunc dies salutis; hinc pp̄h&a ait; Que
rite dn̄m dũ inueniri potest · inuocate eũ dum p̄pe ẽ; Unde & eas
dẽ fatuas uirgines inuocantes dn̄s non audit · quia in t̃d usã reg
ni ianua is quippe ẽẽ poterat · prope iam non ẽ; Nã subdit̄; No
uissime ueniunt reliq; uirgines dicentes dn̄e dn̄e aperi nobis; At
ille respondens ait; Amen dico uobis nescio uos; Ibi iam ad nõ
non potest mereri quod p&it · qui hic noluit audire quod iussit
qui tẽpus congrue penitentię p̄didit · frustra ante regni
ianuam cum precib · uenit; hinc ẽ ẽm quod p salamone dn̄s dicit;
Uocaui & renuistis · & tendi manũ meam & non fuit qui aspice
r& · despexistis om̄e consiliũ meũ · & increpationes meas neglexis
tis

ego quoq; in interitu urō ridebo · & subsannabo cū uobis quod timeatis
aduenerit cum irruerit repentina calamitas · & interitus quasi tēpes
tas ingruerit quando uenerit sup uos tribulatio & angustia · tunc
inuocabunt me & non exaudiā mane consurgent · & non inuenient
me; Ecce aperiri clamant; & repulsionis suae dolore conpulsę ap
pellationē dominantis ingeminant dicentes; Dnē dnē aperi nob;
Preces offerunt sed nesciuntur · quia uelut tunc incognitos dās dese
rit quos modo suos p uite meritū non agnoscit; Ubi apte quoq·
generalis ad discipulos exortatio subinfertur cū dicitur; Uigilate
itaq· quia nescitis diem neq· horam; Quia ppt peccata dās peniten
tiam suscipit · si scire quisq· de psenti sęculo quo tēpore exiret
aliut tēpus uoluptatib· atq· aliut penitentiae aptari potuiss&;
Sed qui penitenti ueniā spondit peccanti diē crastinū non pmi
sit; Semp ergo extremum diē debem' metuere · quē nūquā
possumus puidere; Ecce hunc ipsū diē in quo loquimur ad indutias
conuersionis accipim' · & tamen mala quę fecim' flere recusam'
non solū sed etiā quę defleantur augemus · at si aliqua nos / · cōmissa nō plangim'
egritudo corripiat signa egritudinis uicinā mortē denun
tient · indutias uiuendi quęrimus ut peccata nr̄a defleam'
& eas cū magno ęstu desiderii p&imus quas acceptas modo pro
nihilo habemus; Rem frs reffero quā si intenta uult audire
karitas ura ex consideratione illius uehementer instruatur;
Quidā uir nobilis in ualeria puincia nomine crisaorius fuit ·
quē lingua rustica populus criseriū uocabat · uir ualde ido
neus sed tantū plenus uitiis quantū rebus supbia tumidus
carnis suę uoluptatib· subditus · In adquirendis rebus

auaritię facib· accensus· sed cũ tot malis dñs finẽ ponere
decreuisset· sicut a religioso quodã qui nunc sup ẽ ppinquo
illius didici corporis languore pcussus ẽ quia ad extremũ
ueniens eadẽ hora qua iã de corpore erat exiturus apertis oculis
uidit tetros· & nigerrimos sps corã se adsistere & uehementer
inminere ut ad inferni claustra se raperent cepit palescere
tremere sudare & iam cũ magnis uocib· indutias petere
filiumq· suũ maximũ nomine quẽ ipse iã monachus monachũ
uidi nimis & turbatis clamorib· uocare dicens· maxime curre
numquã tibi mali aliquid feci in fide tua me suscipe; Turbatus
mox maximus adfuit lugens & ptrepens familia conuenit eos
autẽ quos ille insistentes sibi grauiter tolerabat· ipsi malignos
sps uidere ñ poterãt· sed eorũ presentiã in confessione ac in pal
lore ac tremore illius qui trahebatur uidebant· Pauore autem
tetrę eorũ imaginis huc illucq· uertebatur in lectulo iacebat
in sinistro latere aspectũ eorũ ferre ñ poterat· uertebatur
ad parietẽ ibi aderant; cũq· constrictus nimis relaxari se iã
posse desperaret· cepit magnis uocibus clamare; indutias
uel usq· mane indutias uel usq· mane; Sed cũ hęc clamaret in ipsis
suis uocib· de habitaculo suę carnis euulsus ẽ; De quo nimi
rum constat· quia p nobis ista ñ pro se uideret ut ei nobis uisio
pficiat quos adhuc diuina patientia longanimiter exspectat·
Nã illi tetros sps ante mortẽ uidisse & indutias petisse quid
pfuit· q easdẽ indutias quas petit ñ accipit· Nos ergo frs kmi
nos sollicite ista cogitemus ne nobis in uacuum tẽpora pe
reant· & tunc queramus ad bene agendũ uiuere cũ iã cõpel

limur de corpore exire. Mementote quid ueritas dicat; Orate
ne fiat fuga uř hieme uel sabbato; Ser legis quippe mandatū
ambulari longius in sabbato n̄ licet. hiems q̄q; ad ambulandū in
pedimento ē quia gressus ambulantiū torpor frigoris adstringit.
Ait ergo. orate ne fiat fuga uř hieme uel sabbato. Ac si aperte dicat.
uidete ne tunc queratis peccata uř fugere quando iā n̄ licet am
bulare. illud ergo tēpus quo fugere n̄ licet modo debet cogitari
dū licet. illa hora ē nř exitus semp intuenda. ista redēptoris am
monitio ante mentis oculos semp ponenda quia ait. uigilate itaq;
quia nescitis diem neq; horam; LECTIO SCI EVG.

IN illo tempr. Dix ihs discipulis suis; SECUNDU LUCAM.
Sint lumbi uři p̄cincti & lucerne ardentes.

OMELIA BEATI GREGORII PAPE DE EADEM LECTIONE

Sci euangelii frs kmi aperta uobis est lectio recitata. Sed ne
aliquibus ipsa eius planicies alta fortasse uideatur eam sub breuitate
transcurrimus. quatinus eius expositio ita nescientib; fiat cognita
ut tamen scientibus non sit honerosa; Quia uiris luxuria in lū
bis sit feminis in umbilico testat̄ dns. qui de diabulo ad beatū iob
ita loquit̄ dicens; Uirtus ei in lumbis ei. & fortitudo illius in umbi
lico uentris ei; A principali igit̄ sexu lumborū nomine luxuria
designat̄. cū dns dicit. Sint lumbi uři p̄cincti; Lūbos eni p̄cingim̄
cū carnis luxuriam p continentiā coartam̄; Sed quia minꝰ ē
mala n̄ agere. nisi etiā quisq; studeat & bonis operib; insuda
re. protinus additur. Et lucerne ardentes; Lucernas quippe
ardentes in manibus tenemus. cū p bona opera proximis

nostris lucis exempla monstramus; De quibus profecto dicit dominus; Luce
at lux uestra coram hominibus; ut uideant opera uestra bona. Et glo
X rificent patrem uestrum qui in celis est; Duo autem sunt que iubentur.
Et lumbos restringere et lucernas tenere. ut et mundicia sit casti
tatis in corpore. Et lumen ueritatis in operatione; redemptori
etenim nostro unum sine altero placere nequaquam potest.
Si autem is qui bona agit adhuc luxurie inquinamenta non deserit.
aut is qui castitate preminet. nec dum se per bona opera exercet;
nec castitas ergo magna est sine opere bono. nec opus bonum
est aliquod sine castitate; Sed et si utrumque agitur. restat ut
quisquis ille est spe ad supernam patriam tendat. nequaquam
se a uitiis pro mundi huius honestate contineat; Qui et si quedam
bona aliquando pro honestate inchoat. in eius tamen inten
tione non debet permanere. nec per bona opera presentis mundi
gloriam querere. sed totam spem in redemptoris sui aduen
tum constituat; Unde et protinus subdit; Et uos similes
hominibus exspectantibus dominum suum. quando reuertatur
a nuptiis; Ad nuptias quippe dominus abiit. quia resurgens
a mortuis ascendens in celum. supernam sibi angelorum mul
titudinem nouus homo copulauit; Qui tunc reuertitur
XI cum nobis iam per iudicium manifestatur; bene autem de seruis ex
spectantibus subditur; ut cum uenerit et pulsauerit. confestim
aperiant ei; Uenit quippe. cum ad iudicium properat; pulsat
uero. cum iam per egritudinis molestias esse mortem uicinam
designat; Cui confestim aperimus. si hunc cum amore suscipimus;
Aperire etenim pulsanti iudici non uult. qui exire de corpo
re

trepidat; et uidere eum quem se contempsisse meminit iudicem formidat.
qui autem de sua spe et operatione securus est confestim pulsanti aperit quia
laetus iudicem sustinet, et cum tempus propinquae mortis agnouerit de gloria retri-
butionis hilarescit; Unde et protinus subditur; beati sunt serui illi quos
cum uenerit dominus inuenerit uigilantes; Uigilat qui ad aspectum ueri lu-
minis mentis oculos apertos tenet; Uigilat qui operando seruat
quod credit. uigilat qui a se torporis et neglegentiae tenebras
repellit; hinc etenim paulus dicit; Uigilate iusti et nolite pec-
care; hinc rursus ait; hora est iam nos de somno surgere; Sed ue- XII
niens dominus quid uigilantibus seruis exhibeat audiamus; Amen dico
uobis quod praecinget se et faciet illos discumbere et transiens
ministrabit illis; Praecingit se idem ad retributionem praepa-
rat; faciet illos discumbere idem in aeterna quiete refoueri;
Discumbere quippe nostrum in regno quiescere est; Unde
rursum dominus dicit; Uenient et recumbent cum abraham
isaac et iacob; transiens autem dominus ministrat, quia lucis
suae inlustratione nos satiat; transit uero dictum est
de iudicio ad regnum redit, uel certe dominus nobis post iu-
dicium transit quia ab humanitatis forma in diuinita-
tis suae contemplationem nos eleuat; et transire eius est in
claritatis suae speculationem nos ducere. cum eum quem
in humanitate in iudicio cernimus etiam in diuinitate
post iudicium uidemus; Ad iudicium quippe ueniens in for-
ma serui apparet omnibus quia scriptum est; Uidebunt
in quem transfixerunt; Sed cum reprobi in supplicium
corruunt iusti ad claritatis eius gloriam pertrahuntur.

Sicut scriptum ē· , Tollatur impius ne uideat gloriam dī; Sed quid
si serui in prima uigilia neglegentes existunt; Prima quippe uigi
lia primae aetatis custodia ē; sed neq· sic desperandū ē & a bono ope
re cessandum: Nam longanimitatis suę potentiā insinuās dns
subdit; & si uenerit in secunda uigilia· & si in tertia uigilia uene
rit & ita inuenerit· beati sunt serui illi; Prima quippe uigilia
primeuū tempus ē· idē pueritia· secunda adolescentia
uel iuuentus· quę auctoritate sacri eloquii unū sunt dicen
te· Laetare iuuenis in adolescentia tua· tertia senectus ac
cipitur; qui ergo uigilare in prima uigilia noluit custo
diat uel secundā· ut qui conuerti a prauitatib· suis in pu
eritia sua neglexit ad uias uitae saltim in tēpore iuuen
tutis euigilet; & qui uigilare in secunda uigilia noluit·
tertię uigilię remedia ñ ammittat· ut qui & in iuuentute
ad uias uitę non euigilat· saltim in senectute resipiscat;
Pensate frs kmi quia conclusit dī pietas duritiā nrām· ñ ē ut
quid homo excusationis inueniat; ds despicit & exspectat·
contēpni se uidet & reuocat: iniuriā de contēptu suo sus
cipit· & tamen quandoq· reuertentib· etiā premia pmit
tit; sed nemo hanc ei longanimitatē neglegat· quia tanto
districtiorē iustitiā in iudicio exerit· quanto longiorē
patientiā ante iudiciū prorogauit; hinc & enī paulus dicit;
Ignoras quō benignitas dī ad pęnitentiā te adducit·
secundū autē duritiā tuā & cor inpęnitens· thesaurizas
tibi irā in die irę & reuelationis iusti iudicii dī; hinc psal
mista ait; Ds iudex iustus fortis & longanimis; Dicturus

quippe longanimem p̄misit iustū· ut quē uidit peccata de
linquentiū diu patienter ferre. sciat hinc quandoq· &iam
districte iudicare; hinc p quendā sapientē dicit; Altissi
mus enī ē patiens redditor; patiens enī redditor dicit·
quia peccata hominū & patit & reddit· nā quos diu ut con
uertant tolerat· ñ conuersos durius dampnat; Adcutien
dam uero mentis nr̃ae desidiam· &iā exteriora dampna
p similitudinē deducunt· ut p hęc animus ad suā custo
diam suscitet; Nā dicit; hoc aut̄ scitote· quia si sciret
paterfamilias qua hora fur ueniret· uigilaret utiq· & non
sineret pfodi domū suā; Et quia p̄missa similitudine &iā
exortatio subinfertur cū dicit· Et uos estote parati·
quia qua hora ñ putatis filius hominis uenit; Nesciente
enī patrifamilias fur domū pfodit· quia dū a sui custodia
sp̃s dormit· inpuisa mors ueniens· carnis nr̃ae habitaculū
irrumpit· & eum quē dominus domus inuenerit dor
mientē necat· quia cū uentura dampna sp̃s minime
preuidit· hunc mors ad suppliciū nescientē rapit;
furi aut̄ resisteret· si uigilaret· quia aduentū iudicis qui
occulte animā rapit· precauens ei penitendo occurreret·
ne inpenitens periret; Horam uero ultimā dn̄s nr̄ id
circo nobis uoluit ēē incognitā· ut semp possit esse
suspecta· ut dū illā preuidere ñ possumus· ad illā
sine intermissione pparemur; Proinde frs mei. in
conditione mortalitatis. mentis ur̃ae oculos figite· ue
nienti uos iudici p fletus cotidie & lamenta p̄parate·

cum certa mors maneat omnib·. nolite de tẽporalis uitę pui
dentia incerta cogitare· terrenarũ rerũ uos cura ñ grauet; quan
tis (libet) eni auri, argenti mo... lib· circũdet. quibus libet ptiosis
uestib· induat· quid ẽ aliud quã caro· Nolite ergo attendere
quid habetis· sed quid estis; uultis audire quid estis· pph&a
indicat dicens; Vere foenũ ẽ populus; Sieni fænum ñ ẽ
populus. ubi sunt illi qui ea quę hodie colim' nobiscũ trans
acto anno. beati ludgeri natalitia cęlebrauerunt· O quanta
& qualia de psentis uitæ puisione cogitabant· subripi
ente mortis articulo. repente in his quę puidere nolebant
inuenti sunt· & cuncta simul tẽporalia· quę tractata quasi
stabiliter tenere uidebant amiserunt; Si ergo transacta mul
titudo generis humani. p natiuitatẽ uirũt in carne. p mor
tẽ aruit in puluerem· uidelic& fęnũ fuit; quia igit mo
mentis suis horę fugiunt· Agite fr̄s k̄mi. ut in boni operis
mercede teneant; Audite quid sapiens salomon dicit;
Quodcũq· potest manus tua facere instanter operare·
quia nec opus nec ratio. nec scientia nec sapientia erunt
apud inferos. quo tu pperas; Quia ergo & uenturę mortis
tẽpus ignoramus· & post mortẽ operari ñ possum'· sup est
ut ante mortẽ tempora indulta rapiamus; Si eni sic
mors ipsa cũ uenerit uincit. si prius quã ueniat sẽp timeat;

VIIII L. LECT SCI EUANG̃ SCD̃ IOHANNEM
In ill tēpr· Dix ih̃c discipulis suis;
Ego sũ pastor bonus; Bonus pastor animã suã dat p ouibus;
... beati gregorii pp̄· de eadẽ lectione.

Audistis frs ex lectione euangelica eruditionē urām audis
tis ex lectione euangelica periculū nrm · ecce enī is
quiñ ex accidenti dono sed essentialiter bonus ē dicit;
Ego sum pastor bonus; atq; eiusdē bonitatis formā quā nos
imitemur adiungit dicens; bonus pastor animā suā ponit
p ouibus suis; fecit qđ monuit · ostendit qđ iussit; bonus pas
tor p ouibus animā posuit · ut in sacramento nrō corpus suū
& sanguinē uerteret · & oues quas redemerat carnis suę alimēto
satiaret; Ostensa nobis ē de contēptu mortis uia quā sequamur.
ad posita forma cui inprimamur; Primū nobis ē exteriora
nrā misericorditer ouibus ei inpendere · postremū uero
si necesse sit & iam mortē nrām p eisdē ouib; ministrare;
A primo autē hoc minimo peruenitur ad postremū maius; sed
cum incōparabiliter longe sit anima qua uiuimus a terrena
substantia quā exterius possidemus · quiñ dat p ouibus sub
stantiā suā quando p his daturus ē animā suā · & sunt ñ nulli
qui dū plus terrenā substantiā quā oues diligunt meritum
pastoris pdunt; de quib; protinus subdit; Mercennarius
autē & qui non ē pastor · cuius non sunt oues proprię uidet
lupum uenientē · & dimittit oues & fugit; Non pastor sed
mercennarius uocatur · quiñ p amore intimo oues dominicas
sed ad tēporales mercedes pascit; Mercennarius quippe ē
qui locū quidē pastoris tenet · sed lucra animarū ñ quęrit ·
terrenis cōmodis inhiat · honore plationis gaudet · tēpora
lib; lucris pascitur · inpensa sibi ab hominib; reuerentia
lętatur; Istę & enim sunt mercedes mercennarii · ut p eo

ipse quod inregimine laborat hic qd̄ querit inuenit · & ab
hereditate gregis inposterū alienus existat; utrum uero pas
tor sit an mercennarius cognosci ueraciter nonpotest · si oc
casio necessitatis de ē; tranquillitatis enī tēpore plerūq· ad gre
gis custodiā sicut uerus pastor sic & iā mercennarius stat · Sed lup̄
ueniens indicat quo quisq· animo sup gregis custodiā stabat ;
Lupus & enī sup oues uenit · cū quilib& iniustus & raptor fideles
quosq· atq· humiles opprimit · sed qui pastor ēē uidebat̄ & non
erat relinquit oues & fugit · quia dū sibi ab eo periculū metuit ·
resistere eius iniusticię n̄ p̄sumit ; fugit aut̄ non mutando
locū sed subtrahendo solatiū · quia iniusticiā uidit & tacuit ·
fugit quia se sub silentio abscondit · quib; bene p pph̄ā dicit̄ ;
Non ascendistis ex aduerso neq· opposuistis murū p domu
isrl̄ ut staretis in p̄lio in die dn̄i ; Ex aduerso quippe ascendere
est · quibuslib& potestatib· praue agentib· rationis libera
uoce contraire · & in die dn̄i p domo isrl̄ in p̄lio stamus ac mu
rum opponimus · si fideles innocentes contra puersorū iniusti
ciā ex iusticię auctoritate uindicam̄ ; quod quia mercenna
rius nonfacit · cū uenientē lupū uiderit fugit ; sed ē alius
lupus qui sine cessatione cotidie n̄ corpora sed mentes dilan̄ ;
Malignus uidelic& sp̄s qui caulas fideliū insidians circuit ·
& mortes animarū quęrit ; de quo lupo mox subdit̄ ; & lupus
rapit · & dispgit oues ; Lupus uenit & mercennarius fugit ·
quia malignus sp̄s mentes fideliū in tēptatione dilaniat ·
& is qui locū pastoris ten& curā sollicitudinis non hab& ·
XII · animę pereunt · & ipse de terrenis cōmodis lętat̄ ; lupus rapit

& dispgit oues· Cū alium ad luxuriam pertrahit· alium in auaritia
accendit· Alium in supbia erigit· aliū p iracundiā diuidet· hunc inui
dia stimulat· illū in fallacia supplantat; Quasi ergo gregē dissipat
lupus cum fidelium populum diabolus p tēptationes necat; Sed con
tra hec mercennarius· nullo zelo accendit· nullo feruore dilectio
nis excitat· quia dū sola exteriora commoda requirit· interiora
gregis damna neglegenter patit; Unde & mox adiungit; Mer
cennarius aūt fugit quia mercennarius ē· & non ptinet ad eum
de ouib; ; Sola ergo causa ē ut mercennarius fugiat· quia mer
cennarius ē; Ac si aperte diceretur; Stare in periculo ouium
non potest· Qui in eo quod ouib· pē non oues diligit· sed lucrū
terrenū querit; Dū enim honorē amplectit· dū tēporalib;
commodis l&at· opponere se contra periculū trepidat ne
hoc quod a[d]mittat; Sed quia redēptor nr̄ culpas ficti pasto
ris innotuit· iterū formā cui debeam in primi ostendit
dicens; Ego sum pastor bonus· Atq; subiungit; & cognosco
meas· & cognoscunt me meę· & cognosco meas hoc ē diligo·
ut & cognoscunt me meę· Ac si apte dicat diligentes obse
quunt; Qui enī ueritatē non dilit· adhuc minime cognouit;
Quia ergo audistis frr̄ kmī periculū nr̄m· pensate in uerbis
dominicis etiā periculū urm· uidete si eius oues estis uidete
si eum cognoscitis· uidete si lumen ueritatis scitis; Scitis aūt
dico non p fidē sed p amorē; Scitis dico non ex credulitate sed
ex operatione; Nam isdē ipse qui hec loquit iohannes euan
gelista testat dicens; Qui dicit se nosse eū & mandata eius
non custodit· mendax ē; Unde & in alio loco dns ptinus

subdit; Sicut nouit me pater et ego agnosco patrem et animam
meam pono pro ouibus meis; Ac si aperte dicat; In hoc constat quia et cog
nosco patrem et cognoscor a patre quia animam meam pono pro ouibus meis
id est ea caritate per quam pro ouibus moriar quantum patrem diligam ostendo;
quia uero non solum iudeam sed etiam gentilitatem redimere uenerat
adiungit; Et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili et illas oportet me
adducere et uocem meam audient et fiet unum ouile et unus pastor;
Redemptionem nostram qui ex gentili populo uenimus dominus aspexerat
cum se adducere et alias oues dicebat; hoc cotidie fratres aspicitis hoc
reconciliatis gentilibus factum hodie uidistis quasi ex duobus gre
gibus unum ouile efficit quia iudaicum populum et gentilem in
sua fide coniungit Paulo attestante qui ait; Ipse est pax nostra
qui fecit utraque unum; Dum enim ad aeternam uitam ex utraque natione
simplices eligit ad ouile proprium oues deducit; De quibus profecto oui
bus rursum dixit; Oues mee uocem meam audient et ego agnosco
eas et sequuntur me et ego uitam aeternam do eis; De quibus paulo superius
dixit; Per me si quis introierit saluabitur et ingredietur et egredietur
et pascua inueniet; Ingredietur quippe ad fidem egredietur a fide
ad speciem a credulitate ad contemplationem; Pascua inueniet in ae
terna refectione oues ergo omnium ibi pascua inueniunt quia quis
quis illum corde simplici sequitur aeterne uiriditatis pabulo nutri
tur; Que istarum autem ouium sunt pascua nisi interna gaudia semper
uirentis paradisi; Pascua namque electorum sunt uultus presens dei
qui dum sine defectu conspicitur sine fine mens uite cibo satia
tur; In istis pascuis de aeternitatis satietate letati sunt qui qui iam la
queos uoluptuose temporalitatis euaserunt ibi ymni dici an
gelorum

chori. ibi societas supernorũ ciuium. ibi dulcis sollẽpnitas a peregrina
tionis huius tristi labore redeuntium. ibi puidi ph&arũ chori. ibi
iudex apostolorum numer'. ibi innumerabiliũ martirũ uictor
exercitus. tanto illic le cior. quanto hic durius afflictus. ibi con
fessorũ constantia. premii sui pceptione consolata. ibi fideles
uiri. qu os a uiriditatis suæ robore uoluptas seculi. emollire
non potuit; Ibi scę mulieres. que cum sclo & sexum uicerunt.
ibi pueri. qui hic annos suos morib; transcenderunt. ibi senes. quos
hic &etas debiles reddidit. & uirtus operis non reli, quit.
Queram' ergo frs hęc pascua in quib; cum tantorũ ciuiũ sol x
lẽpnitate gaudeam'. ipsa nos l&antiũ festiuitas inuitet cer
te si cubi populus nondinas celebraret. si ad alicui' æcclesiæ
dedicationẽ denunciatę sollẽpnitate concurrere & festinare
mus omnes simul inueniri. Intereẽ unusquisq; satagere& gra
ui se dãno afflictũ credere&. si sollẽnitate commũnis l&icię
non uideret; ecce in celestib; electorũ ciuium l&icia agit'
uicissim de se omnes in suo conuentu gratulant' & tam nos
ab amore æternitatis tepidi nullo desiderio ardem'
interesse tantę sollẽpnitati ñ querimus. priuamur gau
diis & l&isum'; Accendamus ergo animũ frs recalescat
fides in id qd credidit. inardescant ad supna nra deside
ria. & sic amare iã ire ẽ; ab interne sollẽpnitatis gaudio
nulla nos aduersitas reuoc&. quia si quis ad locũ p
positũ ire desiderat. eius desideriũ quelib&
uię asperitas ñ inmutat. nulla nos psperi
tas blandiens seducat. quia stultus uiator ẽ

qui in itinere amoena prata conspiciens obliuiscit̃ quo tendebat
tanto ergo desiderio ad sup̃nã patriã anim̃ anhelæt. nihil in
hoc mundo appetat q̃d constat quia citius relinquat. ut si
cælestis patris ueraciter oues sum̃. quia in uia delectatio
ne non figimur. æternis pascuis in p̃uentione satiemur;

lectio sc̃i eug. Sc̃dm̃ lucã

IN ill tẽp̃r. Dix . . . per similitudinẽ . . . ; Exiit qui se
minat. seminare semen suum;

Omelia beati GREGORII pape de eadẽ lectione.

Lectio sc̃i euangelii quãmodo f̃r̃s k̃mi audistis. expo
sitione non indigæt. sed ammonitione; Quã enĩ p̃se met ip̃sa
ueritas exposuit hanc discutere humana fragilitas non p̃
sumit. Sed ẽ quod sollicite in hac ipsa expositione dominica
pensare debeatis. quia si nos uobis sem̃ uerbũ agrũ mun
dũ. uolucres demonia. spinas diuitias significare dice
remus. ad credendũ nobis mens forsitan ura dubitaræt;
Unde idẽ dñs p̃se met ip̃sũ dignatus ẽ exponere q̃d dicebat.
Ut sciatis rerũ significationes querere in his et iã que p̃se
met ip̃sũ noluit explanare. Exponendo ergo q̃d dixit.
figurate se loqui innotuit. quatenus certos uos redde
ræt. cũ uobis nr̃a fragilitas uerborũ illius figuras ape
riret. Quis enĩ mihi um quã crederæt spinas diuitias
interp̃tari uoluisse . . . maxime cũ ille pungant
iste delectent . . . et tam spine sunt. quia co
gitationũ suarũ punctionib. mentẽ lacerant;

cum turba plurima conuenirent et de ciuitatibus p̃perarent ad illum.

IIII. L.

Et eum usq; ad peccatū ptrahunt: quasi inflicto uulnere
cruentant; Quas bene hoc in loco alio euuangelista testante·
nequaquam dns̄ diuicias sed fallaces diuicias appellat;
fallaces enim sunt· que nobiscum diu permanere non pos
sunt· fallaces sunt· que mentis nr̄e inopiam non expellunt;
Sole autem diuitie uere sunt· que nos diuites uirtutib; fa
ciunt; Si ergo frs̄ kmi ēē diuites cupitis· ueras diuicias ama
te; Si culmen ueri honoris queritis· ad celeste regnum ten
dite; Si gloriam dignitatum diligitis· in illa superna angtoꝝ
curia adscribi festinate· uerba dī que aure percipitis men
te retinete; cibus enim mentis sermo dī ē; et quasi acceptus
cibus stomacho languente eicitur· quando auditus ser
mo in uentre memoriae non tenetur; Sed quisquis alim̄
ta non retinet· huius pfecto uita desperatur; aeterne ergo
mortis periculū formidate· Si cibum quidem scē exortati
onis accepistis· sed uerba uite· id ē alimenta iustitie in memo
ria non tenetis; Ecce transit omē quod agitis· et ad extre
mum iudicium sine ulla momenti interpositione co
tidie uolentes· nolentesq; pperatis; Cur ergo amatur·
quod relinquitur· cur illut neglegitur· quo peruenitur·
mementote· quod dicitur· Si quis habet aures audiendi·
audiat; Omnes enī qui illic aderant aures corporis
habebant; Sed qui cunctis aures habentibus· Si quis habet
aures audiat dicit· Aures pculdubio cordis requirit;
Curate ergo· ut acceptus sermo in cordis aure remaneat;
Curate ne semen iuxta uiam cadat· ne malignus spiritus

ueniat · & a memoria uerbum tollat; Curate ne petrosa terra semen
accipiat · & fructum boni operis sine perseuerantiae radicibus a[d]mit
tat; Multis enim libet · quod audiunt · boni operis initia apponunt ·
Sed mox ut fatigari aduersitatibus ceperint inchoata derelin
quunt; Petrosa ergo terra humorem non habuit · que hoc quod
germinauerat ad fructum perseuerantie non perduxit; Mul
ti namque cum uerbum contra auaritiam audiunt · eandem aua
ritiam detestantur · Rerum omnium contemptum laudant ·
Sed mox ut uiderit animus quod concupiscat obliuiscitur quod
laudabat; Multi cum uerbum contra luxuriam audiunt
pollutiones carnis non solum perpetrare non appetunt sed eti
am perpetrata erubescunt · Sed mox ut carnis species eorum ocu
lis apparet sic mens ad desiderium rapitur · ac si adhuc ab ea nihil
sit contra eadem desideria deliberatum · & damnanda agit · que
XII quicquid egisse meminit · iam & ipsa dampnauit; Sepe etiam con
tra culpas conpungimur · & tamen post fletum ad culpas redimus;
Sic Balaam israhelitici populi tabernacula contemplatus fleuit ·
eisque se similem fieri in morte deposcit dicens; moriatur anima
mea morte iustorum · & fiant nouissima mea horum similia; Sed
mox hora conpunctionis transit in auaritie nequitiam exar
sit; Nam propter promissa munera in eius populi mortem con
silium dedit · cuius morti se fieri similem optauit · & oblitus
est quod planxerat · cum extinguere noluit · quod per aua
riciam ardebat; Notandum uero est quod exponens dominus dicit;
Quia sollicitudines uoluptates & diuitie suffocant · Suffocant
quia inportunis cogitationibus suis guttur mentis strangulant

& dū bonū desiderium intrare ad cor non sinunt· quasi aditum
flatus uitalis necant; Notandum etiam quod duo sunt que diui
tiis iungit sollicitudines uidelicet & uoluptates· quia p(er)fecto & p(er)cu
tam mentem opprimunt· & afluentiam resoluunt; Re enim con
traria possessores suos· & aflictos & lubricos faciunt; Sed quia
uoluptas conuenire non potest· cum afflictione alio quidem
tempore per custodię suę sollicitudinē affligunt· atq; alio p(er)
habundantiam ad uoluptates emolliunt· terra autē bona fructū
p(er) patientiam reddit· Quia scilicet nulla sunt bona que agim(us)·
si non equanimiter etiam proximorū mala toleram(us); Quanto
enī quisq; altius profecerit· tanto in hoc mundo inuenit quod
durius portat; Quia cum a p(re)senti s(ae)c(u)lo mentis n(ost)rę dilectio de
ficit· eiusdem s(ae)c(u)li aduersitas crescit; hinc est enim quod ple
rosq; cernimus & bona agere· & tamen sub graui tribulationū
fasce desudare; Terrena namq; iam desideria fugiant· & tamen
flagellis durioribus fatigantur; Sed iuxta uocem dn̄i fruct(um)
per patientiam reddunt· Quia cum humiliter flagella susci
piunt· post flagella ad requiem sublimiter suscipiuntur;
Sic uua calcibus tunditur· & in uini saporem liquatur· sic oli
ua contusionib; expressa amurcam suam deserit· & in olei liquo
rē pinguescit; Sic per trituram areę a paleis grana separant(ur)·
& ad horreum purgata perueniunt; Quisquis ergo appetit ple
ne uitia uincere studeat humiliter purgationis suę flagella
tolerare· ut tanto post ad iudicem mundior ueniat· Quanto
nunc eius rubiginem ignis tribulationis purgat; In ea
porticu que euntib; ad ecclesiam beati clementis est peruia

Fuit quidam seruulus nomine. quem multi urm̄ mecū nouerē
rebus pauper meritis diues. quem longa egritudo dissoluerat.
Nam a prima eua ętate usq; ad finem uitę paraliticus iacebat; quid
dicam. quia stare non poterat. qui nūquā in lectu suo surgere
ut ad sedendū ualebat. nūquam manū ad os ducere. numquam
se potuit in latus aliut declinare; huic ad seruiendum mater cum
fratre aderat. et quicquid ex elemosina potuisset accipere. hoc
eorum manibus pauperibus erogabat; Nequaquā litteras
nouerat. sed scripturę sacrę codices emerat sibimet & religio
sos quosq; in hospitalitate suscipiens. hos coram se legere sine
intermissione faciebat; Factum est ut quantum ad mensu
ram propriam plene sacram scripturam disceret cū sicut
dixi funditus litteras ignoraret; studebat in dolore semp̄
gratias agere. ymnis dī & laudibus diebus ac noctib; uacare;
Sed cum iam tempus esset ut tanta ei' pacientia remune
rari debuisset. membrorum dolor ad uitalia redit; Cūq;
se iam morti proximū agnouit. peregrinos uiros in hospi
talitate susceptos ammonuit ut surgerent. & cum eo psal
mos pro expectatione exitus decantarent; Cumq; cū eis
& ipse moriens psalleret & uoces psallentium repente conpes
cuit cum terrore magni clamoris dicens; tacete; nūquid
non auditis quante resonent laudes in celo? cūq; ad eas
dē quas intus audierat. aurē cordis intenderet. scā
illa anima carne soluta ē; sed exeunte illa tanta illic
flagrantia odoris asp̄sa ē. ut omīs illi qui aderant. inesti
mabili suauitate replerent̄. ita ut p hoc patenter

agnoscerent · quod eam laudes in caelo suscepissent; Cui rei mo
nachus noster interfuit · qui nunc usque uiuit · et cum magno fletu at
testari solet · quia quousque corpus eius sepulturae traderent · ab
eorum naribus odoris illius flagrantia non recessit; ecce
quo fine ex hac uita exiit · qui in hac uita equanimiter fla
gella tolerauit; Iuxta ergo uocem dominicam · bona terra
fructum per patientiam reddit · que exarata disciplinę uo
mere ad remunerationis segetem peruenit. Sed uos rogo fratres
intendite quod excusationis argumentum in illo districto iudi
cio habituri sumus nos · qui a bono opere torpentes & res & ma
nus accepimus · si praecepta dominica egenus & sine manibus imple
uit; ṗā contra nos dominus tunc apostolos ostendit qui ad regnum
secum turbas fidelium praedicando extraxerunt · ṗā contra nos
martyres exhibet · qui ad caelestem patriam sanguinem funden
do peruenerunt; quid tunc dicturi sumus cum hunc de quo
locuti sumus seruulum uiderimus · cui longus languor brachia
tenuit · Sed tamen hec a bono opere non ligauit? hec uobiscum
fratres agite · sic uos ad studium boni operis instigate · ut cum bonos
uobis modo ad imitandum proponitis eorum ē sortes esse ualea
tis.

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM MATHEUM.

In illo tempore · Ductus est Iesus
in desertum a spiritu · ut temptaretur a diabolo; Et cum ieiu
nasset xl diebus · & xl noctibus · postea esuriit; Et reliqua. I. lect

Homelia beati gregorii pape de eadem lectione

Dubitari a quibusdam solet · a quo spiritu sit Iesus ductus in de
sertum · propter hoc quod subditur · Adsumpsit eum diabolus in

scām ciuitatē · & rursū adsumpsit eū in montē excelsū · Sed
uere absq; ulla questione conuenienter accipit̄ · ut a scō spū duct̄
in desertū credat̄ · ut illic eū sps suus duceret · ubi hunc ad tēp
tandū sps malignus inueniret; Sed ecce cū dicit̄ ds homo uel
in excelsū montē uel in scām ciuitatē a diabolo adsumptus mens
refugit humana · hoc audire aures expauescunt · qui tamen
non esse incredibilia ista cognoscimus · si in illo & alia facta
pensamus; Certe iniquorū omniū diabolus caput ē · & huius
capitis membra sunt om̄s iniqui; an non diaboli membrum
pilatus an non diaboli membra iudei persequentes & milites
crucifigentes fuerunt · Quid ergo mirum si se permisit ab illo in mon
II tem duci · qui se pertulit etiam a membris illius crucifigi · non ē ergo
indignum redemptori nrō · quod tēptari uoluit · qui uenerat occidi ·
Iustum quippe erat · ut sic tēptationes nrās suis tēptationib; uince
ret · Sicut mortem nrām uenerat sua morte superare; Sed sciendū
nobis est · quia tribus modis tēptatio agit̄ · uidelicet suggestione · delectatione ·
consensu; & nos cum temptam̄ · plerumq; in delectatione · aut etiā
in consensu labim̄ · quia ex carnis peccato ppagati · In nobis ipsis
etiam gerim̄ · unde certamina toleram̄; Ds uero qui in utero uir
ginis incarnatus in mundo sine peccato uenerat · nil contradictio
nis in semetipso tolerabat; Temptari ergo per suggestionem
potuit · Sed mentē eius peccati nulla delectatio momordit · atq;
III om̄is ideo diabolica illa temptatio foris non intus fuit; sed si ipsū
ordinē tēptationis ei aspicim̄ · pensam̄ · quanta magnitudine
nos a temptatione liberaret; Antiquus hostis contra primū
hominem parentē nrm̄ in tribus se temptationib; erexit

quia hunc uidelicet gula uana gloria. & auaricia temptauit; Sed
temptando superauit. quia sibi eum per consensum subdidit; ex gula
quippe temptauit. cum cibum ligni uetitum ostendit. atque ad com
medendum suasit; Ex uana autem gloria temptauit cum diceret.
eritis sicut dii. ex prouectu auaricia temptauit. cum diceret.
Scientes bonum & malum; Auaricia enim non solum peccuniae
est. sed etiam altitudinis; Recte enim auaricia dicitur. cum supra
modum sublimitas ambitur. Si enim non ad auariciam hono
ris rapina pertineret. Nequaquam paulus de unigenito filio
diceret. Non rapinam arbitratus est. esse se equalem deo; In hoc IIII
ergo diabolus ad superbiam traxit parentem nostrum. quo deum
ad auariciam sublimitatis excitauit; Sed quibus modis pri
mum hominem strauit. eisdem modis a secundo homine temp
tus subcubuit; per gulam quippe temptat qui dicit. Dic ut
lapides isti panes fiant. Per uanam gloriam temptat cum dicit.
Si filius dei es mitte te deorsum. Per sublimitatis auariciam temp
tat. cum regna omnia mundi ostendit dicens. hec tibi omnia
dabo. si procidens adoraueris me; Sed isdem modis a secundo
homine uincitur. quibus primum hominem se uicisse gloriatur.
ut a nostris cordibus ipso aditu captus exeat. quo nos aditu
intromissus tenebat; Sed est aliud fratres karissimi. quod in hac temp
tatione dominica considerare debemus. quia temptatus a di
abulo dominus sacri eloquii precepta respondit. & qui eo uerbo
quo erat temptatus temptatorem suum mergere in abissum poterat uir
tutem potentiae suae non ostendit. sola diuinae scripturae precep
ta edidit. Quatinus nobis suae patientiae preberet exemplum

ut quotiens a pravis hominibus aliquid patimur ad doctrinam poti
us excitemur quam ad vindictam; pensate quanta est patientia
dei quanta inpacientia nostra; nos si iniuriis aut aliqua lesione provocamur
furore permotati aut quantum possumus nosmetipsos ulciscimur
aut quod non possumus facere minamur; Ecce adversitatem diaboli
dominus pertulit et nihil ei nisi mansuetudinis verba respondit; Por
tat quem punire poterat ut hoc in laude eius cresceret altius
si hostem suum non extinguendo sed interim patiendo supera
fin. ret; Notandum vero quod subditur: Quia recedente diabulo an
geli ministrabant ei. Ex qua re quid aliud quam in unius personae
utraque natura ostenditur. quia et homo est quem diabolus temp
tat et isdem ipse deus est cui ab angelis ministratur; Cognos
camus igitur in eo naturam nostram quia nisi diabulus hunc ho
minem cerneret non temptaret; Veneremur in illo di
vinitatem suam quia nisi super omnia deus existeret ei nullo mo
do angeli ministrarent; Sed quia diebus hec xlme lectio con
gruit. Nam xl dierum abstinentiam redemptoris nostri au
divimus. quia quadragesime tempus inchoamus. discu
tiendum nobis est cur hec ipsa abstinentia per xl dierum
numerum custoditur; Moyses enim ut legem acciperet secun
do dieb. xl ieiunavit; helias in deserto xl dieb. abstinuit.
ipse auctor hominum ad homines veniens in xl dieb. nullum
omnimodo cibum sumpsit; Nos quoque in quantum possumus
annuo quadragesime tempore carnem nostram per abstinentiam
affligere conamur; Cur ergo in abstinentia quadragena
rius numerus custoditur nisi quia virtus decalogi per libros

quattuor sancti euangelii impletur; denarius etenim quaterduc
tus inquadragenarium surgit. Quia tunc decalogi mandata
perficimus, cumprofecto quattuor libros sancti euangelii custo
dimus; exquare sentiri & aliut potest; inhoc enim mortali cor
pore exquattuor elimentis subsistimus. & peruoluptates eius
dem corporis preceptis dominicis contraimus. precepta autem do
minica perdecalogum sunt accepta. quiergo perdesideria
carnis decalogi mandata contempsimus dignum est. ut eandem
carnem quater decies affligamus; Quamuis dehoc quadragesime tempo
re est adhuc aliut quod possit intellegi. Apresenti etenim die. usque
adpaschalis sollempnitatis gaudia sexebdomade ueniunt; Quarum
uidelicet dies xl & duo fiunt. exquibus dum sex dies dominici ab
stinentia subtrahuntur nonplus inabstinentia quam triginta &
sex dies remanent. Dum uero pertrecentos & sexaginta dies annus
ducitur; Nos autem pertriginta & sex dies affligimur. quasi anni nostri
decimas deo damus. utqui nobismetipsis peracceptum annum uiximus
auctori nostro nos in eius decimis perabstinentiam mortificemur;
Unde fratres karissimi sicut offerri inlege iubemini decimas rerum. ita
ei offerre contendite. & decimas dierum unusquisque inquan
tum uirtus suppetit carnem macerat eiusque desideria affligat.
concupiscentias turpes interficiat. ut iuxta pauli uocem hostia
uiua fiat; hostia quippe & immolatur & uiua est quando & ab
hac uita homo nondeficit. & tamen se acarnalibus desideriis
occidit. Caro nos l&a traxit adculpam afflicta reducat adue
niam; Auctor etenim mortis nostrę perfructum ligni ueti
ti uitę precepta transgressus est; Qui ergo deparadisi gaudiis

per cibum cecidimus; Ad hec in quantum possumus per
abstinentiam resurgamus. Sed nemo sibi eandem abstinen
tiam solam credat posse sufficere; Cum p prophetam dns dicat.
Nonne hoc ē magis ieiunium quod elegi subiciens. frange
esurienti panem tuum. & egenos uagosq; induc in domum
tuam; Cum uideris nudum operi eum. & carnē tuam ne de
spexeris. Illud ergo ieiunium ds adpbat. quod ad dei ocu
los manus elemosinarum leuat. quod cū proximi dilectio
ne agit. quod ex pietate condit. hoc ergo quod tibi subtra
his. alteri largiri. ut unde caro tua affligit. Inde egentis proxi
mi caro reparetur; hinc & enim p prophetam dns dicit; Cum ie
iunaretis & plangeretis. numquid ieiunium ieiunastis mihi.
& cum comedetis & bibitis. numquid non uobis [met ipsis] comedetis &
uobis met ipsis bibitis. Sibi enim comedit & bibit. qui alimenta
corporis que sunt communia dona conditoris sine indigen
tibus percipit. & sibi quisq; ieiunat. si ea que sibi ad tēpus subtra
it non pauperib; tribuit. sed uentri postmodū offerenda
custodit. hinc per iohel dicit; Scificate ieiunium. Ieiuniū
quippe scificare ē. adiunctis bonis aliis dignam dō abstinen
tiam carnis ostendere. cesset ira sopiant iuria. In cassū enī
caro atterit. Si a prauis suis uoluptatib; anim non refre
nat; Cum enī p prophetam dns dicat; Ecce in die ieiunii urī.
inuenit uoluntas urā. Ecce ad lites & contentiones ieiu
natis & percutitis pugno impie. & omnes debitores
urōs repetitis. Neq; enim qui debitorem suum hoc

quod dedit repetit aliquid iniustum facit. sed dignum est ut
qui se in penitentiam macerat etiam in hoc sibi quod iuste com
petit interdicat. Sic si nobis afflictis & penitentibus a domino hoc
dimittitur quod iniuste egimus. si pro amore illius & hoc quod nobis
iuste competit relaxemus.

Secundum Lucam;

IN illo tempore. Designauit dominus & alios septuaginta duos. &
misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem & lo
cum quo erat ipse uenturus; ET RELIQVA.

Omelia beati GG pp. de eadem lectione;

DOMINUS & saluator noster fratres karissimi aliquando nos sermonibus; ali I.
quando uero operibus ammonet; Ipsa & enim facta eius
precepta sunt. quia dum aliquid tacitus facit. quid agere
debeamus innotescit; Ecce enim binos in predicationem dis
cipulos mittit. Quia duo sunt precepta caritatis. dei ui
delicet amor & proximi. & minus quam inter duos haberi
karitas non potest; Nemo enim proprie ad se ipsum ha
bere caritatem dicitur. Sed dilectione se in alterum ten
dit. ut esse caritas possit; Binos ad predicandum discipu
los dominus mittit. quatinus hoc nobis tacitus innuat. quia
qui karitatem erga alterum non habet. predicationis
officium suscipere nullatenus debet; Bene autem dicitur.
Quia misit eos ante faciem suam in omnem ciuita
tem & locum. quo ipse erat uenturus; Predicatores enim
suos dominus sequitur. quia predicatio preuenit.

[illegible] tunc ad mentis nostrae ha
bitaculum dominus venit; Verba exortationis precurrunt, atque per hec
·II· veritas in mente suscipitur; hinc namque eisdem predicatoribus esaias
dicit; Parate viam domini, rectas facite semitas dei nostri; hinc illis psal
mista ait; Iter facite ei qui ascendit super occasum; Super occa
sum namque dominus ascendit, quia unde in passione occubuit, inde ma
iorem suam gloriam resurgendo manifestavit, Super occa
sum videlicet ascendit qui mortem pertulit, quam resurgendo cal
cavit; Ei ergo qui ascendit super occasum iter facimus, cum nos
eius gloriam vestris mentibus predicamus, ut eas et ipse post veni
ens per amoris sui presentiam inlustret; Missis autem predicatoribus quid
dicat audiamus; Messis quidem multa, operarii autem pauci, roga
te dominum messis ut mittat operarios in messem suam; Ad mes
sem multam operarii pauci sunt, quod sine gravi loqui me
rore non possumus, Quia et si sunt qui bona audiunt, desunt
qui dicant; Ecce mundus sacerdotibus plenus est, sed tamen
in messe dei rarus valde invenitur operator, Quia officium quidem
·III· sacerdotale suscipimus, sed opus officii non implemus; Sed pen
sate fratres mei, pensate quod dicitur; Rogate dominum messis ut mit
tat operarios in messem suam; Vos pro nobis petite ut digna
vobis operari valeamus, ne ab exortatione lingua torpeat, ne
postquam predicationis locum suscipimus, Apud iustum iudi
cem nostra nos taciturnitas abdicat; Sepe enim pro sua nequitia
predicantium restringitur lingua, sepe vero ex subiectorum cul
pa agitur, ut eis qui praesunt predicationis sermo subtraha
tur; Ex sua quippe nequitia predicantis lingua restrin
gitur

Sicut psalmista ait; Peccatori autem dixit deus· quare tu enarras
iustitias meas; Et rursum ex uitio subiectorum uox predicantium
prohibetur; Sicut in ezechiele dominus dicit; Linguam tuam adherere
faciam palato tuo· et eris mutus· nec quasi uir obiurgans·
quia domus exasperans est; Ac si aperte dicat; Idcirco tibi predica-
tionis sermo tollitur· quia dum me in suis actibus plebs exasperat·
non est digna cui exortatio ueritatis fiat; Ex cuius ergo uitio
sermo predicationis subtrahitur non facile agnoscitur; quia autem pas-
toris taciturnitas aliquando sibi· semper autem subiectis noce-
at certissime scitur; Sed utinam si ad predicationis uirtutem non
sufficimus· loci nostri officium innocentia uitę teneamus; Nam
subditur; Ecce ego mitto uos sicut agnos inter lupos; Multi autem cum · IIII
regiminis iura suscipiunt· ad lacerandos subditos inardescunt·
terrorem potestatis exhibent· et quibus prodesse debuerant
nocent; Et quia caritatis uiscera non habent· domini uideri
appetunt· patres se esse minime recognoscunt· humilitatis
locum in elatione dominationis inmutant· Et si quando extrin-
secus blandiuntur· intrinsecus seuiunt; De quibus alias ueritas dicit;
Veniunt ad uos in uestimentis ouium· intrinsecus autem sunt lupi
rapaces; Contra que omnia considerandum est nobis· quia sicut
agni inter lupos mittimur· ut sensum seruantes innocentię· mor-
sum malicię non habeamus; Qui enim locum predicationis susci-
pit malum ferre non debet sed tolerare· ut ex ipsa sua man-
suetudine iram seuientium mitiget· et peccatorum uulne-
ra malis ipse afflictionibus uulneratus sanet; Quem et si quan-
do zelus rectitudinis exigit ut erga subditos seuiat· furor

ipse de amore sit non de crudelitate · quatinus & cura disciplinę
exhibeat · & intus paterna pietate diligat quos foris quasi insequen-
iii do castigat; Quod tunc bene rector exhibet · cum se ipse diligere
per amorem priuatum nescit; Cum nulla quę mundi sunt appe-
tit · Cum terrenę cupiditatis oneribus nequaquam mentis col-
la subponit; Unde & subditur; Nolite portare sacculum · neq; peram
T. neq; calciamenta · & neminem per uiam salutaueritis; Predica-
tori enim tanta debet esse in deo fiducia · ut presentis uitę sump-
tus quamuis non prouideat · tamen sibi hos non deesse certissi-
me sciat · ne dum mens eius occupatur ad temporalia minus aliis p-
uideat ęterna; Cui etiam per uiam neminem salutare conce-
ditur ut sub quanta festinatione iter predicationis pergere
debeat ostendatur; quę si quis uerba etiam per allegoriam
uelit intellegi in sacculo pecunia clausa est; Pecunia uero
iiii clausa est sapientia occulta; qui igitur sapientię uerbum habet · sed
hanc erogare proximo neglegit · quasi pecuniam in sacculo
ligatam tenet; & scriptum est; sapientia abscondita thesaurus oc-
cultus; quę utilitas in utrisq; Quid uero per peram nisi onera sęculi
& quid hoc loco per calciamenta nisi mortuorum operum ex-
empla signantur; Qui ergo officium predicationis suscipit ·
dignum non est ut onus secularium negotiorum portet · ne dum
hoc eius colla deprimit · ad predicanda cęlestia non adsurgat;
nec debet stultorum operum exempla conspicere · ne sua ope-
v. ra quasi ex mortuis pellibus credat muniri; Sunt etenim
multi qui prauitatem suam ex alienis prauitatibus tuentur;
Quia enim alios talia fecisse considerant · se hęc facere

licenter putant; hi quid aliud faciunt nisi pedes suos ex mortuis
animalium munire pellibus conantur; Omnis uero qui in uia salutat.
ex occasione salutat itineris. non ex studio optande eiusdem salutis;
Qui igitur non amore aeterne patrie. sed premiorum ambitu salutem
audientibus predicat. quasi in itinere salutat. quia ex occasione
& non ex intentione salutem audientib; exoptat; sequitur. In quam ss
cumq; domum intrauerit(is) primum dicite pax huic domui; & si ibi ss
fuerit filius pacis requiescet super illam pax uestra; sin autem reuertetur ss
ad uos; Pax que ab ore predicatoris refertur aut requiescit in do vi
mo si in ea pacis fuerit filius. aut ad eundem predicatorem re
uertitur. quia aut erit quisq; predestinatus ad uitam. & celes
te uerbum sequitur quod audit. aut si nullus audire uoluerit
ipse predicator sine fructu non erit. Quia ad eum pax reuer
titur. quo ei a domino pro labore sui operis recompensatur; Ecce
autem qui peram & sacculum portare prohibuit. sumptus
& alimenta ex eadem predicatione concedit; Nam sequitur;
In eadem autem domo manete edentes & bibentes que apud ss
illos sunt; dignus est operarius mercede sua; Si pax nostra recei ss vii
pitur. dignum est ut in eadem domo maneamus. bibentes & eden
tes que apud illos sunt. ut ab eis terrena dispendia conse
quamur. quibus premia patrie celestis offerimus; Unde
etiam paulus hec ipsa pro minimo suscipiens dicit; Si nos
uobis spiritalia seminauimus. magnum est si uestra carna
lia metamus. & notandum quod subditur; Dignus est enim ss
operarius mercede sua. quia iam de mercede sunt ope
ris ipsa alimenta sustentationis. ut hic merces de labo
re

predicationis incoetur · que illic de ueritatis uisione perfici
viii tur; Qua in re considerandum est · quod nostro operi due
mercedes debentur · una in uia · altera in patria · una que nos
in labore sustentat · alia que nos in resurrectione remu
nerat; Merces itaque que in presenti recipitur hoc in nobis
debet agere · ut ad sequentem mercedem robustius tendatur ·
Uerus ergo quisque predicator non ideo predicare debet ut in
hoc tempore mercedem recipiat · sed ideo mercedem reci
pere ut predicare subsistat ·, Quisquis namque ideo predicat
ut hic uel laudes uel muneris recipiat mercedem · aeterna
F proculdubio mercede se priuat; quisquis uero ea
que dicit ideo hominibus placere appetit ut deum placeat
quod dicitur per eadem dicta non ipse sed dominus ametur · uel idcirco
terrena stipendia in predicatione consequitur ne a predicati
onis uoce per indigentiam lassetur / huic proculdubio ad recipien
dam mercedem nihil obstat in patria quia sumptus sumpsit
in uia. Sed quid nos quod tamen dicere sine dolore non possum ·
quid nos o pastores agimus · qui et mercedem consequimur ·
et tamen operarii nequaquam sumus · fructus quippe sancte
aecclesie in stipendio cotidiano percipimus · sed tamen pro aeterna
aecclesia minime in predicatione laboramus; pensemus
cuius dampnationis sit · sine labore hic percipere mercedem
laboris; Ecce ex oblatione fidelium uiuimus · sed quid
pro animabus fidelium laboramus · illa in nostrum stipendium
sumimus que pro redimendis peccatis suis fideles
optulerunt · nec tamen contra peccata eadem uel orationis

studio uel predicationis ut dignum est insudamus; uix peculpa
sua quempiam aperta uoce reprehendimus. & adhuc quod est
grauius aliquando si persona in hoc mundo potens sit. eius
& errata laudantur. ne si auersetur per iracundiam mu
nus subtrahat quod inpendebat; Sed debemus sine cessatio
ne meminisse quod de quibusdam scriptum est. peccata po
puli mei commedent; Cur autem peccata populi dicuntur. nisi
quia peccata delinquentium fouent ne temporalia stipen
dia amittant. Sed & nos qui ex oblationibus fidelium ui
uimus quas illi pro suis peccatis optulerunt. si comedimus &
tacemus eorum proculdubio peccata manducamus; Pensemus
ergo cuius sit apud deum criminis peccatorum precium
manducare. & nil contra peccata predicando agere;
Audiamus quid beati iob uoce dicitur; Si aduersum me
terra mea clamat & cum ipsa sulci eius deflent. si fruc
tus eius comedi absque peccunia; Terra & enim contra
possessorem clamat. quando contra pastorem suum
iuste ecclesia murmurat; Cuius etiam sulci deflent. si cor
da audientium que a precedentibus sunt patribus predica
tionis uoce. & uigore inuectionis exarata uident aliquid
quod lugeant de uita pastoris; cuius uidelicet terre fructus
possessor bonus sine peccunia non manducat. quia discretus
pastor prerogat talentum uerbi ne ad damptionem suam
de ecclesia stipendium sumat alimenti. tunc enim de terra
nostra cum pecunia fructus comedimus. quando sumentes
ecclesiastica subsidia in predicatione laboramus. precones

namq; uenturi iudicis sumus; Quis ergo secuturū iudicē nuntiet.
si p̄co taceat? Proinde considerandū nobis ē: ut inquantū ual&
quisq; inquantū sufficit · & terrorē uenturi iudicis & dulcedinē
regni susceptę aecclae insinuare contendat; & qui una eadēq;
exortationis uoce n̄ sufficit simul cunctos ammonere. deb&
singulos inquantū ual& instruere priuatis locutionib; ędi
ficare · exortationis simplici fructū in filiorū suorū cordib;
querere; Namq; debemus pensare continue quid apostolis dicit'.
Et per apostolos nobis; Uos estis sal terrę; Si igitur sal sumus condire
mentes fidelium debem'; Uos igitur qui pastores estis pensate
quia dī animalia pascitis · De quibus profecto animalibus dō
per psalmistam dicit'; Animalia tua inhabitabunt in ea; Et sępe
uidemus quod petra salis brutis animalibus ponitur' ut ean
dem salis petram lambere debeant · & meliorari; Quasi ergo
inter bruta animalia petra salis eē deb& sacerdos in populis;
Curare namq; sacerdotē necesse ē quę singulis dicat unū
quēq; qualiter moneat · ut quisquis sacerdoti iungit' · quasi
ex salis tactu ęternę uitę sapore condiat; Sal & enim terrę
non sumus. si corda audientium non condimus; Quod p̄fecto
condimentum ille ueraciter proximo inpendit · Qui predica
tionis uerbum non subtrahit; Sed tunc uere aliis recta predi
camus · si dicta rebus ostendim' · si nos ipsi diuino amore compun
gimur · & humanę uitę quę sine culpa nequaquā transire po
test cotidianas maculas lacrimis lauam'; Tunc autem de
nobis uere conpungimur si studiose patrum precedentium
facta pensemus · ut ex conspecta illorum gloria in nostris nob

oculis nostra iniusticia sordescat; Tunc uere conpungimur cum precepta dei
studiose perscrutamur & hec perficere ipsi contendimus. per que iam profecisse
nouimus quos ueneramur; hinc est enim quod de moyse scriptum est; posuit
& labrum eneum in quo lauarentur aaron & filii eius. cum ingrederentur
in sancta quem fecit de speculis mulierum. que excubabant in hostio taber
naculi; Labrum quippe aeneum moyses posuit, in quo sacerdotes la
uari debeant. & sancta sanctorum ingredi. Quia lex dei prius nos lauari per
conpunctionem precepit. ut nostra inmundicia ad penetrandum secretorum
dei munditiam non sit indigna; Quod bene labrum de speculis mu
lierum perhibet factum. que ad tabernaculi hostium indesinen
ter excubabant; Specula quippe sunt mulierum precepta dei.
in quibus se semper sancte anime aspiciunt. et si que in eis sunt foe
ditatis macule deprehendunt. cogitationum uitia corrigunt. & qua
si renitentes uultus uelut ex reddita imagine componunt.
quia dum preceptis dominicis sollertes intendunt. in eis pro
cul dubio uel quid in se celesti uiro placeat. uel quid displiceat
agnoscunt; que quam diu in hac uita sunt eternum tabernacu
lum nequaquam ingredi possunt; Sed tamen ad hostium
tabernaculi mulieres excubant. quia sancte anime etiam cum
infirmitate adhuc carnis grauantur. amore tamen conti
nuo ingressum interni introitus obseruant; Moyses ergo
labrum sacerdotibus de speculis mulierum fecit. Quia
lex dei lauacrum compunctionis peccatorum nostrorum
maculis exhibet. dum per ea que sancte anime superno
sponso placuerunt intuenda nobis celestia precepta
prebet. quibus si diligenter intendimus interna nostre ima

ginis

uidemus; Videntes autem maculas in penitentie dolore conpun
gimur. Conpuncti uero quasi in labro de speculis mulierum lauamur;
Est autem ualde necessarium ut cum de nobis in conpunctione
afficimur, etiam commissorum nobis uitam zelemus; Sic ergo ama
ritudo compunctionis afficiat, ut tamen a proximorum cus
todia non auertat; Quid enim prodest si amantes nosmetipsos
relinquimus proximos, uel quid rursum prodest si amantes
ut zelantes proximos relinquimus nosmetipsos. In ornamento quip
pe tabernaculi bis tinctus coccus offerri precipitur, ut ante dei ocu
los caritas nostra dei et proximi amore coloretur; Ille uero se diligit
qui pure diligit auctorem, Tunc ergo coccus bis tinguitur quando
et proximique ex amore ueritatis animus inflammatur; Sed inter hec
sciendum est ut sic exerceatur zelus rectitudinis contra praua acta
proximorum quatinus in feruore districtionis nullo modo relin
quatur uirtus mansuetudinis; Ira etenim sacerdotis nequaquam
debet esse preceps et perturbata sed magis ex consilii grauita
te metuenda; Et portare igitur debemus quos corrigimus, et cor
rigere quos portamus. Ne si ex utroque unum defuerit uel in fer
uore ut in mansuetudine actio sacerdotalis non sit; Hinc
namque est quod in templi ministerio in basibus templi sculp
torio opere leones et boues et cherubin expressa sunt; Cheru
bin quippe plenitudo scientie est; Sed quid est quod in basibus nec
leones sine bobus, nec boues sine leonibus fiunt. Quid enim
aliud designant bases in templo nisi sacerdotes in ecclesia, qui dum
sollicitudinem regiminis tolerant. Quasi more basium
superpositum onus portant; In basibus igitur cherubin

exprimitur. Quia decet nimirum ut sacerdotum pectora plenitudi
ne scientiae sint refecta. Per leones autem terror severitatis. Per boves
vero patientia mansuetudinis figuratur. Itaque in basibus nec leones sine
bubus nec boves sine leonibus exprimuntur. Quia semper in sacerdotali pec
tore cum terrore severitatis custodiri debet virtus mansuetudinis.
ut et iram mansuetudo condiat. et eandem mansuetudinem ne for
tasse dissoluta sit zelus districtionis accendat; Sed ista cur loquimur
cum adhuc plerosque gravari factis atrocioribus videamus. Vobis enim
sacerdotibus lugens loquor. quia nonnullos vestrum cum pre
miis facere ordinationes agnovimus. spiritalem gratiam vende
re. et de alienis iniquitatibus cum peccati damno temporalia
lucra cumulare. Cur rogo ad memoriam vestram non redit quod
vox dominica praecipiens dicit. gratis accepistis gratis date.
Cur non ante mentis oculos revocatis. quod templum redemptor
noster ingressus cathedras vendentium columbas evertit. et num
mulariorum effudit aes. Qui sunt namque in templo dei hodie
qui columbas vendunt. nisi qui in ecclesia precium de inpositione
manus accipiunt. Per quam videlicet inpositionem spiritus sanctus celitus
datur; Columba igitur venditur. quia manus inpositio per quam
spiritus sanctus accipitur ad precium prebetur. Sed redemptor noster
cathedras vendentium columbas evertit. quia talium negotia
torum sacerdotium destruit; hinc est quod sacri canones simonia
cam heresem dampnant. et eos sacerdotes privari precipiunt.
qui de largiendis ordinibus precium querunt; cathedra ergo
vendentium columbas evertitur. Quando hi qui spiritalem
gratiam vendunt. vel ante humanos vel ante dei oculos sacer

Aab

dotio priuatur. & quidem multa sunt alia prepositorum mala quae
humanos modo oculos latent. & plerumque se pastores sanctos homini
bus exhibent. atque in occultis suis uideri turpes ante interni arbi
tris oculos non erubescant. Ueniet & ueniet profecto ille dies. nec
longe est. in quo pastorum pastor appareat. & uniuscuiusque facta
in publicum deducat. & qui modo subditorum culpas per prepo
sitos ulciscitur. Tunc prepositorum mala per semet ipsum seuiens
dampnat. Unde & ingressus templum per se quasi flagellum
de funiculis fecit. & de domo dei prauos negotiatores eiciens.
cathedras uendentium columbas euertit. quia subditorum
quidem culpas per pastores percutit. Sed pastorum uitia
per semet ipsum ferit. Ecce modo negari hominibus potest quod
latenter agitur. ille certe iudex uenturus est. cui tacendo
quisque se non potest celare. quem negando non potest fallere.
Est aliud fratres karissimi quod me de uita pastorum uehementer affli
git. Sed ne cui hoc iniuriosum uideatur fortasse quod assero. me
quoque pariter accuso. Quamuis barbarici temporis necessitate
conpulsus ualde in his inuitus iaceo. ad exteriora enim negoti
a dilapsi sumus. & aliud ex honore suscipimus. atque aliud officio
actionis exhibemus. ministerium predicationis relinquimus. &
ad poenam nostram ut uideo episcopi uocamur. quo honoris nomen
non uirtutem tenemus. Relinquunt namque deum hi qui nobis com
missi sunt. Et tacemus. in prauis actibus iacent. & correctionis
manum non extendimus. cotidie per multas nequitias pere
unt. & eos ad infernum tendere neglegenter uidemus. sed
quando nos uitam corrigere ualeamus alienam qui neglegimus

nram Curis eni secularib· intenti tanto insensibiliores intus
efficimur· quanto ad ea que foris sunt studiores uidemur; Usu
quippe cure terrene a celesti desiderio obdurescit animus. & dum
ipso suo usu durus efficitur p actione seculi· ad ea emolliri non
ualet que ptinent ad karitatem di; Unde sca bene aecclesia
de membris suis infirmantib· dicit; Posuerunt me custod[em] in
uineis· uineam non custodiui; Vinee quippe nre actiones
sunt· quas usu cotidiani laboris excolimus; Sed custodes in
uineis positi nram uineam non custodimus· quia dum extra
neis actionib· implicamur. ministerium actionis nre neglegi
mus; Nullum puto frs kmi ab aliis maius p[re]iudicium quam
a sacerdotib; tolerat ds· quando eos quos ad aliorum correc
tionem posuit dare exempla prauitatis cernit· quando
ipsi peccamus· qui compescere peccata debuimus; Plerumq·
quod est grauius sacerdotes qui ppria dare debuerunt etiam
aliena diripiunt· Plerumq· si quos humiliter si quos con
tinenter uiuere conspiciunt inridemus. Considerate
ergo quid de gregib; agatur· quando lupi pastores fiunt;
Hi enim custodiam gregis suscipiunt qui insidiari gregi domi
nico non metuunt· cum his contra quos di greges custodiri debu
erunt· nulla animarum lucra querimus ad nra cotidie studia
uacamus; terrena concupis cimus· humanam gloriam·
intenta mente captamus. · & qui eo ipso quo ceteris
prelati sumus ad agen d[e] quelib& maiorem licen
tiam habemus· suscep te benedictionis minis
terium uertimus ad ambi tionis argumentum di

causas relinquimus. ad terrena negotia uacamus. locum sanctitatis acce
pimus. & terrenis actibus implicamur. impletum in nobis est perfecto quod
scriptum est. Erit sicut populus sic sacerdos. Sacerdos enim
non distat a populo. quando nullo uite sue merito uulgi trans
cendit actionem. Imploremus hieremie lacrimas. consideret
mortem nostram. & deplorans dicat. Quomodo obscuratum est
aurum. immutatus est color optimus. dispersi sunt lapides sanctua
rii in capite omnium platearum. Aurum quippe obscuratum est.
quia sacerdotum uita quondam per gloriam uirtutum cla
ra. nunc per actiones infimas ostenditur reproba. Color opti
mus est immutatus est. quia ille sanctitatis habitus per terrena & ab
iecta opera ad ignominiam desperationis uenit. Lapides uero
sanctuarii intrinsecus habebantur nec sumebantur in summo
sacerdotis corpore. nisi cum sancta sanctorum ingrediens in se
creto sui conditoris apparebat. Nos ergo sumus fratres karissimi
nos sumus lapides sanctuarii. qui apparere semper debuimus
in secreto dei. quos numquam necesse est foris conspici. id est
numquam in actibus extraneis uideri. Sed dispersi sunt
lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Quia
hi qui per uitam & orationem intus semper esse debuerant.
per uitam reprobam foris uagantur. Ecce iam pene nulla
est seculi actio. quam non sa cerdotes amminis
trant. Dum ergo in sancto habitu con
stituti exteriora sunt que exhibent. qua
si sanctuarii lapides foris iacent. Quia
enim greca uoce platea latitudo uocatur.

sanctuarii lapides in plateis sunt. cū religiosi quiq· latam un
di itinera sectant̃; nec solum in plateis sed in capite platearū
dispsi sunt. quia & p desiderium huius mundi opera pagunt.
& tamen de religioso habitu culmen honoris querunt; In capi
te ergo platearū dispsi sunt. quia & iacent p ministerium ope
ris. & honorari uolunt. De imagine scitatis; quanto aut̃ mun
dus gladio feriatur aspicitis. quibus cotidie peussionibus
intereat populus uidetis; Cuius hoc nisi nr̄o p̄cipue peccato
agitur. Ecce depopulate urbes. euersa castra. ęcclesia ac
monasteria destructa in solitudinē agri redacti sunt; Sed nos
pereunti populo auctores mortis exstitimus. cuius esse de
buimus duces ad uitā; Ex nr̄o & enī peccato populi turba pro
strata ē. quia faciente nr̄a neglegentia ad uitā erudita ñ est;
Quid aut̃ animos hominū nisi cibum dn̄i dixerim qui ad hoc
sunt conditi ut in eius corpore trahant̃. id est in ęterne ęc
clesię augmentū tendant. Sed huius cibi condimentū nos esse
debuimus; sicut enī paulo superius p̄fati sumus. missis p̄dicato
ribus dicitur; Uos estis sal terrę; Si igitur cibus ē dī populus.
condimentū cibi sacerdotes esse debuerunt. Sed quia dum
nos ab orationis & eruditionis scā usu cessamus sal infatua
tum est. condiri non ualet cibus dī. atq· idcirco ab auctore
non sumitur. quia exigente fatuitate nr̄a minime conditur;
Pensemus enī qui umquā p linguam nrām conuersi. qui de
peruerso suo opere nr̄a increpatione correpti penitentiam
egerunt; quis luxuriam ex nr̄a eruditione deseruit. quis
auaritiam. quis superbiam declinauit. pensem' quod lucrū

do fecimus qui accepto talento ab eo ad negotium missi sumus.
Etenim dicit; Negotiamini dum uenio; Ecce enim uenit qui
de nostro negotio lucrum requirit. quales ei animarum manipu
los de praedicationis nostrae segete inlaturi sumus. Ponamus ante oculos
nostros illum tantae diem districtionis quo iudex ueniet et ratio
nem cum seruis quibus talenta credidit ponit; Ecce in maiesta
te terribili inter angelorum et archangelorum choros uidebitur. in illo tan
to examine electorum omnium et reproborum multitudo deducetur. et unus
quisque quid sit operatus ostenditur. Ibi petrus cum iudea conuer
sa quam post se traxit apparebit. ibi paulus conuersum ut ita
dixerim mundum ducens. Ibi andreas post se achaiam. iohan
nes asiam. thomas indiam in conspectu sui iudicis conuersam
ducit; ibi omnes dominici gregis arietes cum animarum lu
cris apparebunt. qui sanctis suis praedicationibus deo post se subdi
tum gregem trahunt; Cum igitur tot pastores cum gregibus
suis ante aeterni pastoris oculos uenerint. Quid nos
miseri dicturi sumus. qui ad dominum nostrum post negotium uacui
redimus. qui pastorum nomen habuimus. et oues quas ex
nutrimento nostro debeamus ostendere non habemus. Hic
pastores uocati sumus. et ibi gregem non ducimus; Sed numquid
quid si nos neglegimus omnipotens dominus deserit oues suas.
nullo modo. Nam ipse eas sicut per propheta pollicitus
est. per semet ipsum pascit. omnesque quos preordinauit ad ui
tam flagellorum stimulis conpunctionis spiritu erudit. et per
nos quidem fideles ad sanctum baptisma ueniunt. nostris precibus
benedicuntur. Per inpositionem manuum nostrarum

ad deum spiritum sanctum percipiunt · atque ipsi ad regnum celeste pertingunt ·
et ecce nos per neglegentiam nostram deorsum tendimus. ingrediuntur
electi sacerdotum manibus expiati celestem patriam · et sacer
dotes ipsi per uitam reprobam ad inferni supplicia festinant;
Cui ergo cui similes dixerim sacerdotes malos. nisi aque baptis
matis? Que peccata baptizatorum diluens illos ad celeste regnum
mittit · et ipsa in cloacas descendit. Timeamus hec fratres. conueniat actio
nem nostram ipsum ministerium nostrum: de peccatorum nostrorum cotidie relaxa
tione cogitemus. ne nostra uita peccato obligata remaneat · per quam coti
die omnipotens deus soluit alios, Consideremus sine cessatione quid
sumus pensemus negotium nostrum! pensemus pondus quod suscepimus.
faciamus nobiscum cotidie rationes quas cum nostro iudice habe
mus. et sic debemus agere curam nostri. ut non neglegamus curam proximi ·
ut quisquis nobis adiungitur · ex lingue nostre sale condiatur; Cum ua
cantem quempiam et lubricum uidemus · ammonendus est ut con
iugio frenare studeat iniquitatem suam · quatenus per hoc quod
licet. discat superare quod non licet; cum coniugatum uidemus am
monendus est ut sic exerceat curam seculi. ne postponat amo
rem dei. sic placeat uoluntati coniugis. ut non displiceat con
ditori; cum clericum uidemus ammonendus est quatinus sic ui
uat ut exemplum uite secularibus prebeat · ne si quid in illo
iuste reprehenditur · ex eius uitio ipsa religionis nostre estimatio
grauetur; cum monachum uidemus · ammonendus est ut reue
rentiam habitus sui in actu · in locutione · in cogitatione sua
semper circumspiceat · ea que mundi sunt perfecte deserat · et quod
ostendit humanis oculis habitu · hoc ante dei oculos moribus ·

pretendat; Iste itaq; iam se esse ammoneatur ut crescat. ille uero adhuc iniquus est. ammoneatur ut corrigat. quatenus quisquis se ad sacerdotem iunxerit sale sermonis illius conditus recedat; Haec frs sollicite uobiscum cogitate. hec proximis uris inpendite. omnipotenti dō fructum uos reddere de negotio quod accepistis parate; Sed ista que dicimus melius apud uos orando quam a loquendo obtinebimus. oremus. Ds qui nos pastores in populo uocare uoluisti. presta qs. ut hoc quod humano ore dicimur. in tuis oculis esse ualeamus. per dnm nrm ihm xpm filium tuum qui tecum uiuit & regnat ds in unitate sps sci per omnia secula seculorum.

LECTIO SCI EVG SCDM IOHH.

IN ILL TEMPR DIXIT IHS turbis iudeorum. Quis ex uobis arguet me de peccato. Si ueritatem dico. quare uos non creditis mihi. Qui est ex dō uerba di audit.

OMELIA BEATI GREGORII PAPE DE EADEM LECTIONE

Pensate frs karmi mansuetudinem di. peccata relaxare uenerat & dicebat; Quis ex uobis arguet me de peccato. non dedignatur ex ratione se ostendere non esse peccatorem. qui ex uirtute diuinitatis poterat peccatores iustificare; Sed terribile est ualde quod subdidit; Qui est ex dō uerba di audit; Propterea uos non auditis. quia ex dō non estis; Si enim ipse uerba di audit qui ex dō est. & audire uerba eius non potest quisquis ex illo non est. interroget se unusquisq; si uerba di aure cordis percipit & intellegit unde sit; celestem patriam desiderare ueritas iubet. Carnis desideria conteri mundi gloriam

declinare aliena non appeti. propria largiri; Penset ergo apud se
unusquisq; utrum si hec uox di in cordis ei aure conualuit. & quia
iam ex dō sit agnoscit; Nam sunt nonnulli. qui nec aure corporis
precepta di percipere dignant. Et sunt nonnulli qui hec quidem
aure corporis percipiunt sed nullo ea mentis desiderio complec
tunt; Et sunt nonnulli qui libenter uerba di suscipiunt. ita ut etiā
in fletibus compungantur. sed post lacrimarum tempus ad iniqui
tatem redeunt. hi profecto uerba di non audiunt. qui hec in opere
exercere contempnunt; Uitam ergo urām frs kmi ante mentis II
oculos reuocate. & alta consideratione pertimescite. hoc quod ex o
re ueritatis sona t; Propterea uos non auditis. quia ex dō non estis;
Sed hoc quod de repbis ueritas loquit. hoc ipsi de semetipsis
reprobi suis operibus ostendunt; Nam sequit; Responde
runt igit iudaei & dixerunt; Nonne bene dicimus nos quia sa
maritanus es tu. & demonium habes. Accepta autem tanta con
tumelia. quid dns respond erat audiam; Ego demonium non ha
beo. sed honorifico patrem meum. & uos inhonorastis me; Quia
enim samaritanus interpretat custos. & ipse ueraciter custos ē.
de quo ps almista ait. Nisi dns custodierit ciuitatem. in ua
num uigilant. qui custodiunt eam; Et cui per esaiam dicit.
Custos quid de nocte. custos quid de nocte. Respondere dns noluit
samaritanus non sum sed ego demonium non habeo; Duo quip III
pe ei illata fuerant. unum negauit. aliud tacendo consensit;
Custos namq; humani generis uenerat. & si samaritanum se non
diceret. eē custodem negaret; Sed tacuit quod recogno
uit. & pacienter reppulit. quod dictum fallaciter audiuit

dicens; Ego demonium non habeo; In quibus uerbis quid ali
ut nisi superbia nr̄a confundit᷑; Que si exagitata uel leuiter
fuerit atraciores iniurias reddit quam acceperit; facit ma
la que potest minatur & que facere non potest; Ecce iniuri
am suscipiens ds̄ non irascitur· non contumeliosa uerba respon
dit; Qu᷑ si eisdem ista dicentib· respondere uoluisset demoni
um uos habetis· uerum profecto diceret; Quia nisi impleti
IIII demonio· tam peruersa de dō loqui non possent; Sed accepta
iniuria etiam quod uerum erat dicere ueritas noluit· ne nonne
dixisse ueritatem· sed puocatus contumeliam reddidisse uide
retur; Ex qua re quid nobis inuitus (nuitur) nisi ut eo tempore quo
a proximis ex falsitate contumelias accipim᷒· eorum etiam ue
ra mala taceam᷒· ne ministerium iuste correptionis in arma uer
tam᷒ furoris· Sed quia quisquis dī zelo utit᷑ a prauis hominib;
dehonestatur· In semet ipso nobis dn̄s patientie prebuit exem
plum quia ait· Sed honorifico patrem meum· & uos inhonoras
tis me· Sed quid nobis ad ista faciendum sit adhuc exemplo suo
nos ammonet cum subiungit; Ego autē non quero gl̄am meam·
est qui querat & iudicet; Scimus certe quod scriptū ē; Quia
pater omē iudicium dedit filio· & tamen ecce isdem filius iniu
rias accipiens gloriam suam non querit· Inlatas contumeli
as patris iudicio reseruat· ut nobis profecto insinuat· quan
tum nos eē pacientes debem᷒· dum se adhuc ulcisci non uult·
& ipse qui iudicat; Cum uero malorum peruersitas crescit
non solum frangi predicatio non debet· sed etiam augeri; Quod
suo exemplo dn̄s nos ammonet· qui postquam demonium

habere dicitur ē· predicationis suæ largius beneficia impendit di
cens; Amen amen dico uobis· si quis sermonem meū seruauerit· mor
tem non uidebit in æternum· Sed sicut bonis necesse ē· ut melio
res etiam per contumelias existant· ita semp reprobi de bene
ficio peiores fiunt; Nam percepta predicatione iterū dicunt;
Nunc cognouimus quia demonium habes; Quia enim
æternę morti inheserunt & eandē mortē cui inheserant
non uidebant; Dum solā mortē carnis aspicerent· in ueri
tatis sermone caligabant dicentes· Abraham mortuus ē
& prophætę & tu dicis si quis sermonē meū seruauerit·
mortē non gustabit in ęternū· Unde & ipsi ueritati eun
dem abraham & prophetas quasi uenerantes pferunt·
Sed apta nobis ratione ostendit· quia quidē nesciunt· dī
quoq· famulos falso uenerant nomine & notandū quod
uidet eos dns aperta sibi inpugnatione resistere· & tamen
eis se iterata ñ desinit uoce pdicare dicens; Abraham
pater ur̄ exulta uit ut uideret diem meū· uidit &
gauisus ē; Tunc quippe diem dni abraham uidit cū in
figura summę trinitatis tres angelos hospitio suscepit;
Quibus pfecto susceptis sic trib· quasi uni locutus ē· quia
& si in psonis numerus trinitatis ē in natura unitas diuini
tatis· Sed carnales mentes audientiū oculos a carne non
subleuant in eo solam carnis ætatē pensant dicentes;
Quinquaginta annos nondū habes·
& abraham uidisti· Quos benigne re dēp
tor nr̄ a carnis suę intuitu summouit & ad diuinitatis

contemplationem trahit dicens; Amen amen dico uobis. antequã
abraham fieret ego sum. Ante enim preteriti temporis ẽ. sum presentis.
et quia preteritum & futurum tempus diuinitas non habet. sed semp
ẽẽ hab& non ait ante abraham ego fui. sed ante abraham ego sũ; Un
de & ad moysen dicit. Ego sum qui sum et dicis filiis isrl. qui misit
me ad uos; Ante ergo ut post abraham habuit. qui & accedere po
tuit per exhibitionẽ presentiæ. & recedere per cursum uitæ.
Ueritas uero semper ẽẽ hab&. quia ei quicquam nec priori tẽ
pori incipitur. nec subsequenti terminat. sed sustinere ista
æternitatis uerba mentes infidelium non ualentes ad lapides
currunt. & quem intellegere non poterant obruere querebant
Quid aut contra furorem lapidantium dns fecit ostendit.
Cum protinus subinfert; Ihs aut abscondit se. & exiuit de tẽplo;
Mirum ualde ẽ frs kmi. cur persecutores dns se abscondendo
declinauerat. quasi sue diuinitatis potentiam exercere uolu
isset. tacito nutu mentis in suis ictibus ... eos ligar& aut in
poena subitæ mortis obruer&. Sed qui pati uenerat
exercere iudicium nolebat. certe sub ipso passionis tẽpore
& quantum poterat ostendit. & tamen hoc ad quod uenerat
pertulit; Nam cum persecutorib; suis se querentib. dicer& ego
sũ sola hac uoce eorum supbiam percullit. & omnes in terram
strauit. Qui ergo & hoc in loco manus potuit lapidantium
euadere. Cur abscondit se. nisi quod homo inter homines fact
redẽp tor nr alia uerbo nobis loquit
alia exemplo. Quid aut nobis exemplo lo
quitur. nisi ut etiam cum resistere possum' irã supbientiũ

humiliter declinem᷒. Unde & p̄ paulū dicit᷑; Date locum
iræ; Quanta humilitate irā proximi fugere debeat perpendat
homo si furores irascentium abscondens se declinauit dŝ. Nemo ergo
se contra acceptas contumelias erigat. nemo conuicis conuicium
reddat. imitatione & enim dī gloriosius ē. iniuriam tacendo fugere.
quam respondendo superare. Sed contra hoc superbia dicit in corde
turpe ē ut accepta iniuria taceas quisquis conspicit quia contume
liam accipis & taces non putat quia patientiam exhibes sed crimen
agnoscis. sed unde uox ista in corde nrō contra patientiam nascit᷑.
nisi quia in imis cogitationem figim᷒. & dum in terra gloriam queri
m᷒ placere ei qui nos de celo conspicit non curam᷒. accepta ergo
contumelia meditem᷒ in opere uocem dī. Ego non quero gloriā
meam. est qui querat & iudicet. hoc autē quod de dnō scriptū ē.
Abscondit se. & aliter intellegi potest. Multa quippe iudeis
predicauerat. sed predicationis eius uerba deridebant. deterio
res quoq; ex predicatione facti sunt. qui usq; ad iaciendos lapi
des peruenerunt. & quid abscondendendo se dominus signat
nisi quod ipsa eis ueritas abscondit᷑. qui eius sequi uerba contēp
nunt. eam quippe quam non inuenit humilē ueritas fugit
mentem. & quam multi sunt hodie. qui iudeorum duriciam
detestant᷑. quia predicationē dnī audire noluerunt. & tamen
illos quales arguunt fuisse ad fidem. tales ipsi ad operationē
precepta dī audiunt. miracula cognoscunt. sed conuerti a suis
prauitatibus renuunt. ecce uocant & redire nolum᷒. ecce susti
net & ei patientiam dissimulam᷒. Dum ergo frēs tempus est praui
tatem suam unusquisq; deserat. dī patientiam ptimescat neque

nunc tranquillū

despicit· iratum postmodū euadere nequaquā possit;

SECDM MATHEU·

IN ill tēpr· Dixit ihc discipłis suis· parabolā hanc;

Simile est regnū celorū homini patrifamilias· qui exiit
primo mane conducere operarios in uineā suā;

Omelia b greg papę de eadē lectione·

I· IN explanatione sua
multū ad loquendū sci euangelii lectio postulat
quā uolo si possim sub breuitate pstringere ne uos &
extensa processio· & prolixa expositio uideat onerare·, Regnū
celorum patrifamilias simile dicitur· qui ad colendum uineam
suam operarios conducit·, Quis uo patrisfamilias similitudinē rec
tius tenet· quam conditor nr qui regit quos condidit· & elec
tos suos sic in hoc mundo possidet quasi subiectos dns in domo· qui
habet uineam uniuersam scilicet ecclesiam· que ab abel iusto
usq; ad ultimum electū· qui in fine mundi nasciturus ē· quot
II· scos ptulit· quasi tot palmites misit· Hic itaq; pater familias
ad colendum uineam suam. Mane hora tercia sexta nona & un
decima operarios conducit· quia a mundi hui initio usq; in finē
ad erudiendum plebem fidelium predicatores congregare non
destitit·, Mane & enim mundi fuit ab adam usq; ad noe; hora
uo tertia a noe usq; ad abraham; Sexta quoq; ab abraham usq;
ad moysen· Nona aut a moyse usq; ad aduentum dni· Undeci
ma uero ab aduentu dni usq; ad finē mundi· In qua pre
dicatores sci apli missi sunt· qui mercedem plenam & tar
de uenientes acceperunt·, Ad erudiendam ergo dns plebē

suam quasi ad excolendam uineam suam nullo tempore destitit
operarios mittere. Quia et prius per patres et postmodum
per legis doctores et prophetas, ad extremum uero per apostolos
dum plebis suę mores excoluit quasi per operarios in uineę
cultura laborauit. quamuis in quolibet modulo uel men
sura quisquis cum fide recta bonę actionis exstitit huius
uineę operarius fuit; Operator ergo mane hora tertia
sexta et nona antiquus ille et ebraicus populus designatur. qui in elec
tissimis ab ipso mundi exordio dum recta fide deum studuit colere. qua
si non destitit in uineę cultura laborare; Ad undecimam uero gen ·III·
tiles uocantur quibus et dicitur, Quid hic statis tota die otiosi.
Qui enim transacto tam longo mundi tempore pro uita sua la
borare neglexerunt. quasi tota die otiosi stabant, Sed pensa
te fratres quid inquisiti respondeant. Dicunt enim. quia nemo nos
conduxit. Nullus quippe ad eos patriarcha. nullus propheta uene
rat; et dicere quidem ad laborem nemo nos conduxit. nisi ui
tae nobis uias nemo predicauit. Quid ergo nos a bono ope
re cessantes in excusatione nostra dicturi sumus. qui pene a matris
utero ad fidem uenimus. qui uerba uitae ab ipsis cunabulis
audiuimus. qui ab uberibus sanctae ecclesiae potum supernae pre
dicationis sumpsimus cum lacte carnis. Possumus uero et easdem diuer
sitates horarum etiam ad unumquemque hominem per aetatum momenta
distinguere; Mane quippe intellectus nostri pueritia est. hora autem tertia
adolescentia intellegi potest. quia quasi iam sol in altum proficit. dum ca
lor aetatis crescit; Sexta uero iuuentus est. quia uelut in centro sol figitur.
dum in ea plenitudo roboris solidatur. Nona autem senectus intellegitur.

in qua uelut sol ab alto axe descendit · quia etas a calore iuuentutis deficit ·
Undecima uero est etas · que decrepita uel ueterana dicitur · Unde greci
ualde seniores non gerontas sed presbiteros appellant · ut plus quam senes
.IIII. esse insinuent · quos perfectiores uocant ; Quia ergo ad uitam bonam
alius in pueritia alius in adolescentia alius in iuuentute, alius in senec
tute alius in decrepita aetate perducitur · quasi diuersis horis operarii
ad uineam uocantur ; Mores ergo uestros fratres aspicite · et si iam dei ope
rarii estis uidete ; penset unusquisque quid agat · et consideret si in domini
uineam laboret ; Qui enim in hac uita ea que sua sunt querit ·
adhuc ad domini uineam non uenit ; Illi namque domino laborant qui
non sua sed lucra dominica cogitant · qui zelo karitatis studio
pietatis inseruiunt · animabus lucrandis inuigilant, perducere et ali
os secum ad uitam festinant ; Nam qui sibi uiuit · qui carnis sue uo
luptatibus pascitur · recte otiosus redarguitur · Quia fructum diui
ni operis non sectatur ; Qui uero usque ad etatem ultimam deo uiue
re neglexit · quasi usque ad undecimam ociosus stetit ; Unde recte
usque ad undecimam torpentibus dicitur ; Quid hic statis tota die
ociosi · Ac si dicatur aperte ; et si deo uiuere in pueritia et iuuen
.FIN. tute noluistis saltim in ultima etate resipiscite · et ad uite uias
cum iam laboraturi multum non estis · uel sero uenite ; Tales
ergo paterfamilias uocat · et plerumque ante remunerantur
qui prius ad regnum de corpore exeunt · quam hi qui in pueritia
uocati esse uidebantur ; An non ad undecimam uenit latro · qui et
si non habuit per etatem · habuit tamen sero per poenam · qui deum
in cruce confessus est · et pene cum uoce sententiae spiritum
exalauit uite · A nouissimo autem reddere paterfamilias

denarium cepit. Quia ad paradisi requiem prius latronem quam
petrum uocauit. Quanti patres ante legem. quanti sub lege fue
runt. & tamen hi qui in dominico aduentu uocati sunt. ad caelorum regna
sine aliqua tarditate peruenerunt. Eundem ergo denarium accipi
unt qui laborauerunt ad undecimam. quem expectauerunt toto desi
derio qui laborauerunt ad primam. quia aequalem uitae aeternae sortiti
sunt retributionem. cum his qui a mundi initio uocati fuerunt. hi qui in
mundi fine ad dominum uenerunt. Unde & hi qui in labore praecesserunt.
murmurantes dicunt; Hi nouissimi una hora fecerunt. & pares eos
nobis fecisti qui portauimus pondus diei & aestus. Pondus enim diei
& aestus portauerunt. hi quos a mundi initio. quia diu hic contigit
uiuere. necesse fuit etiam longiora carnis temptamenta tolerare;
unicuique enim pondus diei & aestus ferre est. per longioris uitae tempora
carnis suae calore fatigari. Sed quaeri potest quomodo murmura
re dicti sunt. qui saltim sero ad regnum uocantur. Caelorum & enim regnum
nullus murmurans accipit. nullus qui accipit murmurare potest;
Sed quia antiqui patres usque ad aduentum domini quamlibet iuste uixe
rint. ducti ad regnum non sunt. nisi ille descenderet qui paradisi
claustra hominibus interpositione suae mortis aperiret. eorum hoc
ipsum murmurasse est. quod & recte pro percipiendo regno uixerunt.
& tam diu a percipiendo regno dilati sunt; quos enim propter per
actam iustitiam inferni loca quamuis tranquilla susceperunt.
eis profecto laborasse fuit in uinea & murmurasse. Quasi ergo post
murmurationem denarium accipiunt. qui post longa inferni tem
pora ad gaudia regni peruenerunt. Nos autem qui ad undecimam
uenimus post laborem non murmuramus & denarium accipimus.

quia post mediatoris aduentum in hoc mundo uenientes ad reg
num ducimur · mox ut de corpore eximus· & illud sine mora percipi
mus· quod antiqui patres cum magna percipere dilatione meru
erunt; Unde & isdem pater familias dicit; Volo autem huic nouissimo
dare sicut & tibi; & quia ipsa regni perceptio eius est bonitas uolun
tatis· Recte subiungit; Aut non licet mihi quod uolo facere? Stul
ta enim questio est hominis contra benignitatem dī; conquerendum
quippe esset non si dat quod non debet· sed si non daret quod de
beret; Unde apte subditur; An oculus tuus nequam est quia ego bo
nus sum? Nemo autem de se opere. nemo de tempore extollatur· cum
hec expleta sententia subsequenter ueritas clamet; Sic erunt nouissi
mi primi· & primi nouissimi; Ecce iam etsi iam scimus que & quanta
bona egimus· adhuc super nos iudex quam subtilitate hec exami
net ignoramus; & quidem gaudendum unicuique summopere est·
in regno dī esse ultimum; sed post hec terribile est ualde quod se
quitur; Multi autem sunt uocati pauci uero electi· quia ad fidem
plures ueniunt· & ad celeste regnum pauci perducuntur; Ecce enim
ad hodiernam festiuitatem quam multi conuenimus· ecclesie parie
tes implemus· Sed tamen quis sciat quam pauci sint· qui in illo
electorum grege dī numerentur· Ecce uox omnium xpm̄ clamat·
plerique dm̄ uocibus sequuntur moribus fugiunt; hinc & enim
paulus dicit; Qui confitentur se nosse dm̄ factis autem negant;
hinc iacobus ait· fides sine operibus otiosa est· hinc per salmis
tam dnš dicit; Adnunciaui & locutus sum· multiplicati sunt super
numerum· Uocanti enim dnō super numerum multiplicantur
fideles· quia nonnumquam etiam hi ad fidem ueniunt qui ad electorum

numerum non pertingunt; hic enim fidelibus per confessionem admix
ti sunt. Sed propter uitam reprobam illic numerari in sorte fidelium
non merentur. Hoc ouile sanctae ecclesiae haedos cum agnis recipit. Sed attes
tante euangelio cum iudex uenerit bonos a malis separat, sicut pastor
oues ab haedis; neque enim possunt qui hic carnis suae uoluptatibus seruiunt
illic in ouium grege numerari. Illic eos a sorte humilium iudex separat.
qui se hic in superbiae cornibus exaltant. Regnum caeli percipere neque
unt. Et multos tales intra ecclesiam fratres karissimi cernitis sed eos nec imi
tari nec desperare debetis; quid enim sit hodie aspicimus. Sed quid cras
futurum sit nescimus; unusquisque plerumque et qui post nos uenerit
per agilitatem nos boni operis antecedit. Et uix eum cras sequimur quem
hodie praeire uidebamur. Certe cum Stephanus pro fide moreretur.
Saulus lapidantium uestimenta seruabat; Omnium ergo manibus
ipse lapidauit quia ad lapidandum omnes expeditos reddidit.
Et tamen eundem ipsum in sancta ecclesia laboribus antecessit quem
persequendo martirem fecit. Duo ergo sunt quae sollicite pensa
re debemus; quia enim multi uocati sed pauci electi sunt. Primum est
ut de se quisque minime presumat. Quia et si iam ad fidem uocatus est.
utrum perenni regno dignus sit nescit. Secundum uero est ut unus
quisquisque proximum quem fortasse iacere in uitiis conspicit despe
rare non audeat. quia diuinae misericordiae diuitias ignorat. Rem
fratres quae nuper contigit refero. ut si uos peccatores esse ex cor
de conspicitis omnipotentis dei misericordiam amplius ametis;
Presenti anno in monasterio meo quod iuxta beatorum martyrum
iohannis et pauli ecclesiam situm est frater quidam ad confessio
nem deuote susceptus est. Sed ipse deuotius conuersatus; hunc

admonasterium fr̄ suus corpore non corde secutus est· Nam
ualde conuersionis uitam & habitum detestans in monasterio
ut hospes habitabat· Et monachorum uitam moribus fugiens
recedere a monasterii habitatione non poterat· quia uel quid
ageret· ut unde uiueret non habebat· Erat ei prauitas cunc
tis honerosa· sed hanc omnes equanimiter pro fratris eius amo
re tolerabant· Nam superbus & lubricus· si qua post hoc secu
lum sequeretur uita nesciebat· insudebat (illudebat) uero si quis illi hanc
4. predicare uoluisset; Itaq· cum habitu seculari uiuebat in monas
terio· uerbis leuis· actibus instabilis· mente tumidus· ueste (in)compo
situs· actione dissipatus· Mense aut̄ iulio nuper elapso huius
quam nostis pestilentie clade percussus ē; quia ad extremū
ueniens urgeri cepit ut animā redderet· & ultima iam
corporis parte p̄mortua· uitalis uirtus in solo pectore
& lingua remanserat; frs aderant· eiusq· exitū inquantū
dō largiente poterant oratione tuebant̄· At ille subito
ad deuorandū se draconē uenire conspiciens· magnis ce
pit uocib· clamare dicens; Ecce draconi ad deuorandū
datus sū· (q) propt̄ urām p̄sentiā deuorare me non potest·,
quid mihi moras facitis· date locū ut ei deuorare me liceat·
Cumq· hunc frs ut signū sibi crucis inprimeret ammonerent·
respondebat uirtute qua poterat dicens; uolo me signare
sed n̄ possū· quia a dracone p̄mor; spume oris ei faciem meā
liniunt· guttur meū eius ore suffocat̄· ecce ab eo mea bra
chia conprimunt̄· quia iā & caput meū in suo ore obsorbuit·
Cumq· hoc ille pallens tremens & moriens diceret· ceperunt

fratres uehementius orationibus insistere· & oppressum draconis
presentia suis precibus adiuuare· cum repente liberatus mag
nis cepit uocibus clamare dicens, deo gratias ecce discessit· ecce
exiit ante orationes uestras fugit draco qui me acceperat; mox autem
seruiturum se deo et esse monachum deuouit· atque a tempore illo
nunc usque febribus premitur· doloribus fatigatur· morti quidem sub
tractus est· sed adhuc plenius uite restitutus non est· Quia enim
longis & diuturnis iniquitatibus passus est· Longo languo
re fatigatum & durum cor ignis purgationis durior concremat· quia
diuina dispensatione agitur· ut prolixiora uitia egritudo pro
lixior exurat; quis illum umquam seruari aduersionem crederet·
quis tantam dei misericordiam considerare sufficiat· Ecce iuue
nis prauus draconem uidit in morte cui seruiuit in uita· nec in
dit ut uitam funditus perderet sed ut cui seruierat sciret & scien
do resisteret & ipsum quoque resistendo superaret· et eum a quo prius
non uidens tenebatur uidit postea ne teneretur· Que ergo lin
gua narrare uiscera misericordie diuine sufficit· quis spiritus
ante tante pietatis diuitias considerauit psalmista cum
diceret; Adiutor meus tibi psallam· quia tu deus susceptor
meus es deus meus misericordia mea· Ecce perpendens in
quibus laboribus humana sit uita constituta dominum appellauit
adiutorem· & quia a tribulatione presenti in requie aeterna
nos suscipit· appellat etiam susceptorem; Sed considerans
quod mala nostra aspicit· & portat culpas nostras tolerat· etiam
nos per penitentiam ad premia reseruat noluit dominum misericordem
dicere· Sed hunc ipsum misericordiam uocauit dicens deus meus

misericordia mea· Reuocem ergo ante oculos mala que fecim;
Pensemus ex quanta dī benignitate toleram̄· Consideremusque
sunt eius pietatis uiscera ut non solum culpas indulgeat sed celes
te regnum penitentib; etiam post culpas promittat· atq; ex om̄i
bus medullis cordis dicamus singuli dicamus om̄s dn̄ mi̅ mise
ricordia mea·

L. I. LECTIO SCI EUG SCDM LUCAM

ANNO quintodecimo imperii tiberii cesaris· procurante
pontio pilato iudeam· tetrarcha aut̄ galileę herode philip
po aut̄ fratre eius tetrarcha itureę & traconitidis regionis· & li
sania abiline tetrarcha sub principibus sacerdotū anne & caipha·
factum est: uerbum dn̄i super iohannē zacharię filium in
deserto· Et reliq̄.

HOMELIA BEATI GREGORII PAPAE DE EADEM LECTIONE

REDEMPTORIS NRI precursor quo tempore uerbum
predicationis acceperit memorato romanę rei puplicę
principe· et iudeę regibus designatur· cum dicitur; Anno quin
to decimo imperii tiberii cesaris· procurante pontio pilato iudeam·
tetrarcha aut̄ galileę herode· philippo autem fratre eius te
trarcha itureę & traconitidis regionis· & lisania abiline· tetrar
cha sub principibus sacerdotum anne & caipha factum est uer
bum dn̄i super iohannem zacharię filium in deserto; Quia enī
illum predicare ueniebat· qui & ex iudea quosdam & multos
ex gentibus Redēpturus erat· per regem gentium & princi
pes iudeorum p̄dicationis eius tempora designantur; Qui
a autem gentilitas colligenda erat· & iudea pro culpa p̄fidię

dispergenda. ipsa quoque descriptio terreni principatus osten
ditur: quod et in romana re publica unus prefuisse describitur.
et in iudea per quartam partem plurimi principabantur;
Voce enim redemptoris nostri dicitur; Omne regnum in se ipsum
diuisum desolabitur; Liquet ergo quod ad finem regni iudea perue
nerat. que tot regibus diuisa subiacebat; Apte quoque non solum II
quibus regibus sed quibus etiam sacerdotibus actum sit demon
stratur. ut quia illum iohannes baptista predicaret qui simul rex et sa
cerdos existeret. Lucas euangelista predicationis eius tempora
per regnum et sacerdotium signauit; Et uenit in omnem regio
nem iordanis predicans baptismum penitentiae in remissionem
peccatorum; Cunctis legentibus liquet quia iohannis bap
tisma penitentiae non solum predicauit uerum etiam qui
busdam dedit. Sed tamen baptismum suum in remissionem
peccatorum dare non potuit; Remissio etenim peccatorum
in solo nobis baptismo christi tribuitur; Notandum itaque quod dicitur.
Predicans baptismum penitentiae in remissionem peccatorum.
quoniam baptismum quod peccata solueret quia dare non poterat predicabat.
ut sicut incarnatum uerbum patris precurrebat uerbo predicationis.
ita baptismum penitentie quo peccata soluuntur precurreret suo baptis
mate quo peccata solui non possunt. ut quia eius sermo precurrebat pre
sentiam redemptoris. ipsum quoque eius baptisma precedendo fieret um
bra ueritatis; Sequitur; Sicut scriptum est in libro sermonum esaie prophe III
te; Vox clamantis in deserto. parate uiam domini. rectas facite semitas
eius; Idem uero iohannes baptista requisitus quis esset respondit;
Ego uox clamantis in deserto; Quia sicut ante nos dictum est.

ideo uox xp̄i propheta uocatus est quia uerbum praeibat; quid autem
clamaret aperitur cum subditur; Parate uiam domini rectas facite semi
tas eius; Omnis qui fidem rectam et opera bona praedicat quid aliud quam
uenienti domino ad corda audientium uiam parat ut haec uis gratiae
penetret lumen ueritatis inlustret ut rectas deo semitas faciat
dum mundas in animo cogitationes per sermonem bonae praedicatio
nis format; Omnis uallis implebitur et omnis mons et collis humi
liabitur; Quid hoc loco uallium nomine nisi humiles quid mon
tium et collium nisi superbi homines designantur; In aduentu
igitur redemptoris ualles impletae montes uero et colles humili
ati sunt quia iuxta eius uocem omnis qui se exaltat humiliabitur
et omnis qui se humiliat exaltabitur; Vallis etenim impleta crescit
mons autem et collis humiliatus decrescit Quia nimirum in fide
mediatoris dei et hominum hominis ihu xp̄i et gentilitas plenitu
dinem gratiae accepit et iudea per errorem perfidiae hoc unde tumebat
perdidit; Omnis enim uallis implebitur quia corda humilium sacrae
doctrinae eloquio uirtutum gratia replebuntur iuxta hoc quod
scriptum est; Qui emittis fontes in conuallibus; Unde et rursum
dicitur et conualles habundabunt frumento; A montibus namque
aqua delabitur quia superbas mentes ueritatis doctrina deserit;
sed fontes in conuallibus surgunt Quia mentes humilium uer
bum praedicationis accipiunt iam uidemus iam conualles frumento
habundare conspicimus quia illorum ora pabulo ueritatis im
pleta sunt qui mites ac simplices huic mundo displicabiles
FIN esse uidebantur; Ipsum quoque iohannem baptistam quia mira sanctitate
praeditum populus uiderat illum hunc esse singulariter celsum ac so

lidum montem credebat · de quo scriptū est; In nouissimo dierum
erit mons domus dñi preparatus in uertice montium; Nam hunc eē
xp̄m putabant · Sicut per euangelium dicit; Estimante autem popu
lo & cogitantibus omībus in cordibus suis de iohanne ne forte ipse ess&
xp̄c quem & requirebant dicentes; Numquid xp̄s es tu · Sed nisi
isdem iohannes apud se uallis eē& repletus gratia & spū non fuiss&;
qui ut hoc quod erat ostender& dixit; Veniet fortior me
cuius ñ sū dignus soluere corrigiā calciamenti ei; Et rur
sus ait; Qui habet sponsam sponsus ē · amicus autē sponsi
stat & audit eū gaudio gaudet propt uocē sponsi; hoc autē
gaudiū meū impletum ē · Illum oport& crescere · me autē mi
nui; Ecce cū p mira operatione uirtutū talis esset ut xp̄s esse
crederet · non solū xp̄m non eē respondit · sed etiā corrigiam
calciamenti ei soluere · id ē incarnationis ei misteriū pscrutā
ri ñ se dignū eē phibuit; eius eē sponsā ecclesiā credebant ·
qui hunc quia xp̄s ess& estimabant · Sed ait · qui habet sponsā
sponsus ē · ac si diceret · ego ñ sū · sed amicus sponsi sū · nec
uocē suā sed in uoce sponsi se gaudere phibebat; Quia ñ ideo
lætabat in corde quo a populis humiliter audiebat loquens ·
sed quia ipse uocē ueritatis audiebat intus ut loqueret foras;
Quod bene gaudiū impletū dicit · quia quisquis de sua uoce
gaud& plenū gaudiū non habet; A quo & subdit; Illū oport&
crescere · me autē minui; Qua in re querendū ē in quo creuit
xp̄c · in quo imminutus ē iohannes · nisi qđ populus iohannis
abstinentiā uidens remotū hunc ab hominib · eē conspiciens
eum eē xp̄m putabat · Xp̄m uero cū puplicanis comedentem

inter peccatores ambulantē intuens eū non xp̄m sed esse p
phetā credebat; Sed dū p accessū temporis & xp̄s qui prophe
ta esse putabat. xp̄c ē agnitus & iohannes qui xp̄s esse crede
batur. pph&a ēe innotuit impletū ē. quod de apō suus pre
cursor dixit illum oport& crescere me aūt minui; In estima
tione quippe populi & xp̄c creuit quia agnitus quod erat & iohan
nes decreuit quia cessauit dici quod non erat; Igitur quō isdem io
hannes ideo in sc̄itate p̄stitit. quia in cordis humilitate perdurauit
& multi idcirco ceciderunt. quia apud semet ipsos elata cogitatione
tumuerunt. dicatur recte; Omnis uallis implebit̄ & omnis mons &
collis humiliabit̄ quia humiles donum accipiunt quod a se corda
superbientium repellunt; Sequit̄; Erunt praua in directa & as
pera in uias planas; Praua directa fiunt cū malorū corda per iniustitiā
detorta ad iustitiæ regulam diriguntur. & aspera in uias planas immu
tantur. cum inmites atq; iracunde mentes per infusionem sup
ne gratiæ ad lenitatē mansuetudinis redeunt; Quando enī
uerbum ueritatis ab iracunda mente non recipit̄ quasi aspe
ritas itineris gressum pergentis repellit; Sed cum mens iracun
da p acceptam mansuetudinis gratiam correptionis uel exorta
tionis uerbum recipit ibi planam uiam p̄dicator inuenit ubi
prius pro asperitate itineris pergere id est p̄dicationis gressū
ponere non ualebat; Sequitur; Et uidebit omnis caro saluta
re dī; Quia omnis karo accipit̄ omnis homo salutare dī uideli
c& xp̄m in hac uita omnis homo uidere non potuit; Ubi ergo
in hac sententia pph&a p̄phetię oculum nisi ad extremi iudicii
diem tendit. ubi cum apertis celis. ministrantib; angelis con

sedentib· apostolis in sede maiestatis suæ xp̄c apparuerit; Omīs
hunc & electi & rep̄bi pariter uidebunt ut & iusti de munere retri
butionis sine fine gaudeant & iniusti in ultione supplicii imp̄pe
tuum gemant; Nam quia hoc ista sententia intendit quod
in extremo examine ab omī carne uidebit᷑· Recte subiungit᷑;
Diceb[illegible]at aut̄ ad turbas quę exierant ut baptizarent᷑
ab eo; Genimina uiperarum quis ostendit uobis fugere
a uentura ira? Uentura enim ira animaduersio ultionis
extremę· quā tunc fugere peccator non ual& qui nunc
ad lamenta penitentię non recurrit· & notandū quod sobo
les malorū parentū actiones imitantes· genimina uipe
rarū uocant᷑· Quia p̄ hoc qđ bonis inuident· eosq· p̄sequun
tur quod quibusdam mala retribuunt qđ lesiones pro
ximis exquirant· qūo in his omnib· priorū suorū carna
lium uias sequuntur· quasi uenenati filii de uenenatis
parentib· nati sunt; Sed quia iā peccauimus quia usu
male consuetudinis inuoluti sumus dicat(mus) quid nobis
faciendū sit· ut fugere a uentura ira ualeamus; Seq̄t᷑;
Facite ergo fructus dignos penitentię; In quibus uer
bis notandū ē qđ amicus sponsi n̄ solū fructus peniten
tię· sed dignos penitentię ammonet ēe faciendos;
Aliud nāq· ē fructū facere· aliud dignū penitentię
facere; ut enī secundū dignos penitentię fructus lo
quamur· sciendū ē quia quisquis inlicita nulla cō
misit· huic iure concedit᷑· ut licitis utatur· Sicq· pieta
tis opera faciat· ut tamen si noluerit ea quę mundi sᵗ·

non relinquat; ac si quis in fornicationis culpa uel fortasse
quod est grauius in adulterio lapsus est, tanto a se licita debet
abscidere quanto se meminit & inlicita perpetrasse; Neque
enim par fructus esse boni operis debet eius qui minus. &
eius qui amplius deliquit; aut eius qui in nullis & eius qui in
quibusdam facinoribus cecidit; Per hoc ergo quod [...] dicitur.
facite fructus dignos penitentie; Uniuscuiusque consci
entia conuenitur; ut tanto maiora querat bonorum operum
lucra per penitentiam quanto grauiora sibi intulit dampna per
culpam; Sed iudei de generis nobilitate gloriantes idcirco
se agnoscere peccatores nolebant. quia de abrahe stirpe
descenderunt; quibus recte dicitur; Et ne ceperitis dicere
patrem habemus abraham; Dico enim uobis. quia potens est
deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe; quid enim
lapides nisi corda gentilium fuerunt ad intellectum dei om
nipotentis insensibilia. Sicut & iam quibusdam ex iudeis
dicitur; Auferam cor lapideum de carne uestra; nec inmerito
lapidum nomine gentes significate sunt. que lapides co
luerunt; unde scriptum est; Similes illis fiant qui faciunt
ea & omnes qui confidunt in eis; De quibus nimirum lapidibus
filii abrahe suscitati sunt; quia dum dura corda gentilium
in abrahe semine id est in christo crediderunt eius filii facti sunt.
cuius semini sunt uniti. Unde & eisdem gentibus per egregium predica
torem dicitur; si autem uos christi. ergo abrahe semen estis. Si igitur
nos per fidem christi abrahe semen iam existimus. iudei propter
perfidiam abrahe filii esse desierunt; quia uero in illo die tremendi

ex animis parentes boni, malis filiis prodesse non possint· testatur
propheta qui dicit; Noe & danihel & iob si fuerint in medio eius uiuo
ego dicit dns ds quia filium et filiam non liberabunt! Sed ipsi iusti
tia sua liberabunt animas suas; Et rursum quia boni filii malis paren
tib; nihil prosint· Sed ad reatum potius malorum parentum profi
ciat bonitas filiorum ipsa perseueritas iudaeis non credentibus
dicit; Si ergo in beelzebub eicio demonia filii uri in quo eiciunt·
ideo ipsi iudices uri erunt; Sequitur; Iam securis ad radicē arbo
ris posita est· omis enim arbor non faciens fructū excid&ur & in ignem
mitt&ur; Arbor huius mundi uniuersū ē genus humanū· secu
ris uero ē scilic& redēptor nr̄ qui uelut ex manubrio & ferro ten&ur
ex humanitate· sed incidit ex diuinitate; Quę uidelic& securis iam
ad radicem arboris posita est· quia & si p pacientiā exspectat· uide
tur tamen quid factura ē; Omis enī arbor n̄ faciens fructū· ex
cidetur & in ignē mittet: Quia unusquisq· p uersus paratam
citius gehenne concremationē inuenit· qui hic fructū boni
operis facere contēpnit; Adnotandū qđ securi non iuxta
ramos positā sed ad radicē dicit; cū enī malorū filii tollunt·
quid aliud quā rami infructuosę arboris absciduntur· cū uero
tota simul pgenies cum parente tollitur infructuosa arbor
a radice abscisa ē; ne q· iā remaneat unde praua iterū sobo
les succrescat; In quib· iohannis baptistę uerbis constat· qđ
audientium corda turbata sunt· cū ptinus subinfert· Et in
terrogabant eū turbę dicentes; Quid ergo faciemus· p cussi
& enim terrore fuerant· qui c̄silium querebant, Sequitur;
Respondens aut̄ dicebat illis; Qui habet duas tunicas det non

habenti· & qui habet escas similit̄ faciat; Per hoc quod tunica
plus ē necessaria usui nr̄o quam pallium· ad fructum dignum pe
nitentiae pertin& ut non solum exteriora queque· & minus neces
saria sed ipsa ualde nobis necessaria diuidere· cum proximis de
beamus scilicet uel escā qua carnalit̄ uiuimus uel tunicā qua
uestimur; quia enim in lege scriptum ē; Diliges proximum
tuum· sicut te ipsum· minus proximum amare conuincitur
qui non cum eo in necessitate illius etiam ea que sibi sunt neces
saria partitur; Idcirco ergo de diuidendis cum proximo duabus
tonicis datur preceptum· quia hoc de una dici potuit quō si una
diuiditur nemo uestitur; In dimidia quippe tunica & nudus re
man& qui accipit & nudus qui dedit; Inter haec sciendū ē quan
tum misericordiç opera ualen̄t· Cum ad fructus dignos peniten
tentiae ipsa pre ceteris precipiunt; Hinc & enim per sem&ipsā
ueritas dicit; Date elemosinam & ecce omā munda sunt uobis;
hinc rursus ait; Date & dabitur uobis; hinc scriptum est; Igne
ardentem extinguit aqua & elemosina resistit peccatis; hinc
iterum dicit; Conclude elemosinam in corde pauperis· & haec
pro te exorabit. hinc bonus pater innocentem filium ammo
n& dicens; Si multum tibi fuerit abundanter tribue· Si exi
guum fuerit etiam exiguum libenter stude inpertire; Ut
aut̄ quanta e& uirtus in continentiae susceptione indigentiū
redemptor nr̄ ostender& dicit; Qui recipit pph&am in nomi
ne proph&e mercedem proph&e accipi&· Et qui recipit iustū
in nomine iusti mercedem iusti accipi&; In quibus uer
bis notandum ē quia non ait· Mercedem de proph&a

uel mercedem de iusto. Sed mercedem prophętę & mercedē
iusti aliud merces pphetę acci piet; Aliud est enim
merces de pphetā atq; aliud merces de iusto aliud merces
iusti; Quid ē enim dicere mercedem prophetę accipiet.
nisi is qui pphetā sua largitate sustentat. quā uis ipse
prophetā non habeat. apud omnipotentē dm̄ tamen
prophetę p̄mia habebit; Iste enī fortasse iustus ē; Et
quanto in hoc mundo nihil possidet tanto loquendi pro
iusticia fiduciā maiorē habet; hunc dum ille sustentat
qui in hoc mundo aliquid possidet & fortasse adhuc pro
iusticia loqui libere non p̄sumit iusticię illius liberta
tem sibi participē facit. & cū eo parit iusticię p̄mia reci
piat. quē sustentando iuuit. quatinus eandem iusticiā
liberi loqui potuisset; ille pphetię spū plenus ē; sed tamen
corporeo egit alimento. & si corpus non reficit certum ē
quod uox ipsa subtrahat; Qui igit alimentū prophetę ppt
hoc qd pphetaē tribuit pphetię illius uires ad loquendū
dedit; Cū pphā ergo mercedē pphetę recipiet. quia & si spū pro
phetię plenus non fuit. hoc tam̄ ante dī oculos exhibuit
qd audiuit; hinc ē quod de quibusdā peregrinantib; frib;
gagio p iohannē dicit; Pro nomine enī p fecti sunt nihil
accipientes a gentib; Nos ergo debemus suscipere eiusmodi
ut cooperatores simus ueritatis; Qui enī spiritalia dona
habentib; tēporalia subsidia tribuit in ipsis donis spirita
libus cooperator existit; nam cū pauci sunt qui spirita
lia dona pcipiunt & multi qui reb; tēporalib; habun
dant

per hoc se diuites uirtutibus pauperum inserunt· quo eis
dem scis pauperib· desursu di uitiis solaciuntur; Unde cum
esaię uocem dns derelic te gentilitati idē scē aecclesiae
spiritalium uirtutū merita tamquā deserto arbusta pro
mitteret· ulmum quoq pariter promisit dicens; Ponam
desertum in stagnum aquarum & terram inuiam in riuos
aquarum; Dabo in solitudine cedrum & spinam mirtum
& lignum oliuę; Ponam in deserto abietem ul num & buxū
simul· ut uideant & sciant & recogitent & intellegant pari
ter; desertum quippe dns in stagna aquarū & terram inui
am in riuos aquarum posuit· Quia gentilitati que prius p
tarditatē mentis nullos bonorum operum fructus ferebat·
fluenta scę pdicationis dedit & ipsa ad quam prius pro aspe
ritate suae siccitatis uia pdicatoribus non patebat doctrinę
postmodum riuo seminauit; Cui adhuc ex munere magno
promittitur; Dabo in solitudinē cedrum & spinam; cedrum
quia magni odoris ē atq inputribilis naturae, iure accipim
in promissione de spina uero cum peccanti homini dictum
sit terra tua spinas & tribulos germinauit tibi· Quid mi
rum si scę aecclesię illud promittitur· Quod peccanti homi
ni p poenam multiplicatur· Sed cedri signant nomine hi
qui uirtutes & signa exhibent in sua operatione· qui dicere
cum paulo ualent; xpi bonus odor sumus dō; Quorū corda
ita in aeterno amore solidati sunt· ut ea iam terreni amoris pu
tredo nulla corrumpat; Per spinam uero signati sunt doc
trine spiritalis uiri· Qui dum de peccatis ac uirtutibus

deserunt & modo aeterna supplicia minantur· Modo celestis reg
ni gaudia promittunt cor audientium pungunt; Sicq; mentem
dolori conpunctionis perforant· ut ab eorum oculis quasi qui
dam sanguis animę lacrimę decurrunt; Virtus uero tēperatiue
uirtutis ē· ita ut soluta membra tēperando constringat; Quid
itaq; per mixtum nisi hi signati sunt qui afflictionib; proximorū
compati sciunt· eorumq; tribulationem per conpassionē tē
perant iuxta hoc quod scriptum ē; Gratias aut̄ dō qui consola
tur nos in omni tribulatione nrā ut possim̄ & ipsi cō solari
eos qui in omni pressura sū; qui dū afflictis p̄ximis uerbū uel
opem cōsolationis fuerī· eos pcul dubio ad statū rectitudinis
restringunt ne in inmoderata tribulatione in desperatione sol
uant; quos aut̄ poliuā nisi misericordes accepimus quia & grece
oleos misericordia uocat· & quasi oliue liquor ante omnipoten
tis dī oculos misericordię fruct̄ lucet·; Cui adhuc in pmissione
subiungit; Ponā in deserto abietē ulmū & buxum simul;
quid p abietē quę ualde crescendo ad aeris alta sustollitur·
nisi hi designati sunt· qui intra scām ecclesiā adhuc in terrenis
corporib· positi iā cęlestia cōtemplant· & quā uis nascendo de
terra exierunt· contēplando tam̄ iā iuxta ęthera uerticem
mentis tollunt; Et quid p ulmū nisi secularium mentes expr
esse sunt· quę dum terrenis adhuc curis inseruiunt· Nullum
uirtutum spiritalium fructū ferunt; Et si fructum proprium ul
mus non hab&· Portare tamen uuē cū fructu sol&· Quia & secula
uirtutū dona n̄ habeant
res uiri intra scām aecclesiam quamuis spiritalium p lenos sua lar
gitate sustentant; Quid aliud quā uitem cū botris portant·

dū tamen scōs uiros donis spiritalib;

buxus aut̄ quos alios designat · quod in altum non p̄ficit · & quā
uis fructum non habeat uiriditatē habet · nisi eos qui intra scām
aecclesiam adhuc ex etatis infirmitate bona opera ferre non ua
lent · Sed tamen parentum fidelium credulitatē sequentes fidē
per p&uae uiritatis tenent ; Postq; omā apte subiungit ut uide
ant & sciant & recogitent & intellegant pariter ; Ad hoc enim ce
drus in aecclesia ponitur ut quisquis a proximo odorem uirtutum spi
ritalium trahit ipse quoq; internae uitę delectatione non torpe
at · Sed ad donorum cęlestium desideria ignescat ; Ad hoc spi
na ponit̄ ut qui p̄dicationis eius uerbo conpunctus fuerit ipse
quoq; exemplo illius discat corda sequentium p̄dicationis uerbo
conpungere ; Ad hoc mirtus ponitur ut qui in ardore tribulati
onis ab ore uel opere proximi conpatientes temperamentum con
solationis acceperit ipse ętiam discat quemadmodū afflictus
proximis suae consolationis temperamentū proferat ; Ad hoc
oliua ponit̄ ut qui alienę misericordiae opera cognoscit · discat quē
admodum debeat indigenti proximo et ipse misereri ; Ad hoc
abies ponit̄ ut quisquis uim contēplationis eius agnouerit · ipse
quoq; ad contemplanda aeterna p̄mia succendat̄ ; Ad hoc ulmus
ponitur ut quisquis intuitur eum qui habere uirtutum spirita
lium fructum non ual& · Sed tamen eos qui spiritalibus donis
pleni sunt sustentare tem / Ipse quoq; scōrum uitae quanta ual&
largitate inseruiat & caelestium donorum butros quos gignen
do non ual& sustinendo ferat ; Ad hoc buxus ponitur ut qui ha
bere multos adhuc infirmitate positos pere fidei ueritatē
considerat cē ipse infidelis erubescat ; bene autē descriptus

prius arboribus dicit᷑ · Ut uideant & sciant & recogitent & in
tellegant · ubi ⁊ apte subiungit᷑ pariter; Quia cum intra s͞cam
ecclesiam diuersi hominum mores diuersi sunt ordines necesse ē.
ut om nes simul discant ; Dum in ea spiritales · uiri diuersę equa
lita tis ętatis & ordinis ad imitandum simul uidentur; Sed
ecce nos dum monstrare ulmum querimus per multa arbusta
longius euagati sumus; Ad hoc itaq; propter quod prophętę
testimonium ptu lim' reuertam᷑; Qui recipit pphętam in
nomine prophętę · mercedem pphętę accipiet; Quia & si
fructū ulmus non habęt · uitem tamen cum fructibus
portan s hec ipsa sua efficit · que bene sustentauit aliena ·
Quia uero ad magna nos opera iohannes ammonęt dicens ·
Facite fructus dignos penitentię · Et rursus · Qui habęt duas
tunicas dęt non habenti & qui habęt escas similit̄ faciat iam
patenter datur intellegi · Quid est quod ueritas dicit
A diebus iohannis babtistę · usq; nunc regnum cęlorum
uim patitur & uiolenti rapiunt illud · Que superne
uerba sententię nobis sunt magnopere perscru
tanda · Nam querendum est quomodo uim perpęti
regnum cęlorum possit · Quis enim celo uiolentiā
inrogat · & rursus querendum est Si pati uim regnū
celorum potest cur eandē uim a dieb · iohannis baptistę
& non etiā ante ptulerit · sed cū lex dicat · si quis hęc
uel illa fecerit morte moriat᷑ · cunctis legentibus
liquet quia peccatores quosq; penę suę seueritatis
ptulit · non autē p penitentiā ad uitam reduxit;

Cum uero iohannes baptista redemptoris gratiā p̄currens
penitentiā p̄dicat· ut peccator qui ex culpa ē mortuus p
conuersionē uiuat· pfecto a dieb· iohannis baptistę regnū
celorum uim patit̄; Quid ē aut̄ regnum celorum nisi
locus iustorū· solis enī iustis caelestis patrię premia
debent̄ & humiles· casti· mites· atq· misericordes· ad gau
dia supna perueniunt; Cū uero quis uel supbia tumidus
uel carnis facinore pollutus uel iracundia accen
sus· uel crudelitate impius· pt̄ culpas ad pęnitentiā
redit· & uitā aeternā pcipit· quasi in locum pecca
tor intrat alienū; A dieb· ergo iohannis baptistae
regnū celorū uim patit̄· & uiolenti rapiunt illud· quia
penitentiā peccatorib· indixit; Quid aliud quā regnū
celorū ferre uiolentiā docuit· Recogitem' ergo frs̄ k̄mi
mala quę fecimus & nosmet ipsos assiduis lamentis atter
amus hereditatē iustorū· quā non tenuim' p uitā rapiam'
p penitentiā uult a nob omps dš talem uiolentiā ppeti·
nam regnum celorū rapi uult nr̄is fletib· qd̄ nr̄is meritis
non debet̄; Ab spei ergo certitudine nulla nos maloꝝ
nr̄oꝝ qualitas nulla quantitas frangat· prestat magnā
ueniae fiduciā latro ille uenerabilis· qui n̄ inde uenerabi
lis unde latro· nam latro ex crudelitate uenerabilis
ex confessione· cogitate cogitate· quā sint inconphen
sibilia in omnipotente dō misericordię uiscera latro iste
cruentis manib· abstract' a facie itineris suspensus ē
in patibulū crucis ibi confessus ibi sanatus ē· ubi au

dire meruit hodie mecum eris in paradiso · Quid ē hoc quis tan
tam bonitatem dī dicere quis estimare sufficiat de ipsa poena
criminis peruenit ad pmā uirtutis; Idcirco aūt omps dš
electos suos in quibusdam lapsib; cadere permisit ut aliis in
culpa iacentib; si toto corde consurgant spem ueniae redde
ret & eis per lamenta penitentiae uiam pietatis aperiret ·
Exerceamus ergo nosmetipsos lamentis; extinguamus fle
tibus & dignis penitentiae fructib; culpas tēpora indulta
non pereant quia qui multos a suis iniquitatib · iam sanatos
aspicimus · quid aliud quā supnę misericordiae pignus
tenemus · OMELIA DE DIUERSIS LECTIONIB ·

M elia sci euuangelii secundum marcum · In illo tẽpo
re · Maria magdalenae & maria iacobi & salome abeuntes eme
runt aromata ut uenientes unguerent ihm̄·

M elia sci euangelii secundum iohannẽ· In ill tẽpore
Una sabbati maria magdalene uenit mane cum adhuc te
nebrae essent ad monumentum·

M elia sci euangelii secundũ lucã In illo tẽpore
Duo ex discipulis ibant in castellum quod erat in spatio stadi
orum ·lx· ab hierusalem nomine emmaus

M elia sci euangelii secundum iohannẽ · In illo tẽpore
Maria stabat ad monumentum foris plorans

M E lia sci euangelii secundum iohannẽ In illo tempo
re · Manifestauit se ihs iterum discipulis suis ad mare tibe
riadis

M elia sci euangelii secundum iohannem · In illo tempore
Cum sero factum esset una sabbatorum & fores essent clausae·

M elia sci euangelii secundum iohannem In illo tẽpore
Dixit ihs discipulis suis· hoc ẽ preceptum meum ut diliga
tis inuicem·

M elia sci euangelii secundum marcum In illo tẽpo
re dixit ihs discipulis suis· Euntes in mundum uniuer
sum predicate euangelium omni creaturae

M elia sci euangelii secundũ iohannẽ In illo tẽpore
Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur capharnaũ

Meliasci euangelii secundum iohannē In illo tēpore

Dicebat ihs discipulis suis · Siquis diligit me sermonem seruabit ·

meliasci eūg secundum lucā Inillo tēpr · Dicebat ihc turbis similitudinē hanc; Arborē fici ·

Met sci eūg secdm matheū · Inill tēpr · Dix ihc discipulis suis; Siquis uult post me uenire ·

Met sci eūg secdm lucā · Inill tēpr · Rogabat ihm q̄dā phariseus ut manducaret cū illo ·

Met sci eūg secdm lucā Inill tēpr · Accesserunt ad ihm puplicani & peccatores ut audirent illū ·

Met sci eūg secdm lucā Inill tēpr · Dicebat ihs discip̄lis suis · Cū audieritis p̄lia & sediciones nolite terreri

Met sci eūg sec lucā · Inill tēpr · Dix ihs similitudinē hanc · Homo quidā fecit cenā magnā ·

Meliasci eūg secdm lucā · Inill tēpr · Dixit ihs turbis · Siquis uenit ad me & nō odit patrē suū & matrem ·

Met sci eūg secdm math · Dicebat ihs turbis similitudinē hanc · Simile ē regnū celorū homini regi ·

Met sci eūg secdm luc · Inill tēpr · Cum appropinquaret ihc hierusalē uidens ciuitatē fleuit sup illā dicens ·

Met sci eūg secdm luc · Inill tēpr dix ihc discip̄lis suis · homo quidam erat diues qui induebat purpura & bysso ·

Lectio sci euangelii secundum MARCUM.

IN ILLO TEMPORE

Maria magdalene et maria iacobi et salome, abeuntes emerunt aromata ut uenientes unguerent ihm. Et ualde mane una sabbatorum ueniunt ad monumentum orto iam sole.

Omelia beati gregorii pape de eadem lectione

.I. Multis uobis lectionibus frs karmi per dictatum loqui consueui; Sed quia lassescente stomacho ea quę dictauero legere ipse non possum, quosdam uestrum minus libenter audientes intueor; Unde nunc a memetipso exigere contra morem uolo. ut inter sacra missarum sollemnia lectionem sci euangelii non dictando sed colloquendo edisseram. Sicque excipiatur ut loquimur. quia nec locutionis uox corda torpentia plusquam sermo lectionis excitat, & quasi quadam manu sollicitudinis ut euigilent pulsat; Et quidem ad hoc opus me sufficere posse non uideo. sed tamen uires quas imperitia denegat. caritas ministrat; Scio namque qui dixit; Aperi os tuum & ego adimplebo illud; bonum ergo opus nobis in uoluntate sit. nam ex diuino nobis adiutorio erit in perfectione; Dat loquendi ausum etiam resurrectionis dominicę tanta sollemnitas. quia & indignum ualde est. ut hodie laudes debitas taceat lingua carnis. quo uidelicet die caro resurrexit auctoris; Audistis frs karmi quod sanctę mulieres quę dnm fuerant secutę, cum aromatibus ad monumentum uenerunt.

& ei quem uiuentem dilexerant. etiam mortuo studio humani
tatis obsequuntur; Sed res gesta aliquid in sancta ecclesia sig
nat gerendum; Sic quippe necesse est ut audiamus que facta
sunt quatinus cogitemus etiam que nobis sunt ex eorum imita
tione facienda; Nos ergo in eum qui est mortuus credentes
si odore uirtutum referti cum opinione bonorum operum dominum que
rimus: ad monumentum profecto illius cum aromatibusueni
mus; Ille autem mulieres angelos uident que cum aromatibus
uenerunt quia uidelicet ille mentes supernos ciues aspiciunt.
que cum uirtutum odoribus ad dominum per sancta desideria proficiscuntur;
Notandum uero nobis est. quidnam sit quod in dextris sedere
angelus cernitur; Quid namque per sinistram nisi uita presens. quid
uero per dexteram nisi perpetua uita signatur. unde scriptum est;
Leua eius sub capite meo. & dextera illius amplexabitur me;
Quia igitur redemptor noster iam presentis uite corruptionem transi
erat. recte angelus qui nuntiare perennem eius uitam uenerat
in dextera sedebat; Qui stola candida coopertus apparuit.
quia festiuitatis nostre gaudia nuntiauit; Candor etenim uestis
splendorem nostre denuntiat sollemnitatis; nostre dicamus an sue?
sed ut fateamur uerius. & sue dicamus & nostre; Illa quippe
redemptoris nostri resurrectio & nostra festiuitas fuit. quia nos [ad immortalitatem reduxit.]
[& angelorum festiuitas extitit. quia nos] reuocando ad celestia. eorum numerum impleuit; In sua er
go ac nostra festiuitate angelus albis uestitus apparuit. quia
dum nos per resurrectionem dominicam ad superna reducimur.
celestis patrie damna reparantur; Sed quid uenientes
feminas affatur audiamus; Nolite expauescere;

Ac si aperte dicat; Paveant illi qui non amant adventū
sup̄norū civium· ptimescant qui carnalib· desideriis pressi
ad eorū se societatem ptingere posse desperant; Vos autē
cur ptimescitis qui vros concives videtis· Unde & mathe
us angelū apparuisse describens ait; Erat autē aspec
tus eius sicut fulgur· & vestimenta eius sicut nix; In
fulgure ęnī terror timoris ē· in nive au tē blan
dimentū candoris; Quia vero omps ds & terribilis est
peccatorib· & blandus iustis· recte testis resurrectionis
eius angelus & in fulgure vultus & in candore habitus
demonstratur· ut de ipsa sua specie & terreret & reprobos & mul
ceret pios; Unde recte quoq· populū p deserta gradien
tem· columna ignis in nocte & columna nubis pibat
in die; in igne ęnī terror ē· in nube autē visionis lene
blandimentum; Dies vero vita iusti· & nox accipitur
vita peccatoris; Unde & conversis peccatorib· paulus
dicit; Fuistis aliquando tenebre· nunc autē lux in dnō;
In die ergo per nubem columna monstrata ē· & in noc
te per ignē· quia omnipotens ds & blandus iustis &
terribilis apparebit iniustis; Istos in iudicio veniens p
lenitatis mansuetudinem demulcet· illos super iustiti
ę districtionē terret; Sed iam quid angelus subiun
gat audiamus; Ihm queritis nazarenum; Ihs lati
no eloquio salutaris· id est salvator interptatur;
At vero multi hoc nomine tunc dici poterant·
non tamen sub stantialiter sed

nuncupatiue; Ideo & locus subiungitur: ut de quo ihu
dictum sit manifestetur; Nazarenum; Et causam protinus
subdidit; crucifixum; atq. addidit; surrexit non est hic;
Non est hic dicitur per presentiam carnis; qui tamen nusquam deerat
per presentiam maiestatis; Sed ite dicite discipulis eius
& petro; quia precedet uos in galileam; Querendum nobis est
cur non nominatis discipulis petrus designatur ex nomi
ne; sed si hunc angelus nominatim non exprimeret. qui
magistrum negauerat. uenire inter discipulos non auderet;
Vocatur ergo ex nomine. ne desperaret ex negatione;
Qua in re considerandum nobis est. cur omnipotens deus eum quem
cunctae aecclesiae preferre disposuerat ancillae uocem pertimes
cere. & seipsum negare permisit; quod nimirum magnae actum
pietatis dispensatione cognoscimus. ut is qui futurus
erat pastor aecclesiae. in sua culpa disceret. qualiter aliis
misereri debuisset; Prius itaq. eum ostendit sibi & tunc
preposuit ceteris. ut ex sua infirmitate cognosceret quam
misericorditer aliena infirma toleraret; Bene autem III
de redemptore nostro dicitur; precedit uos in galileam.
ibi eum uidebitis sicut dixit uobis; Galilea namq. trans
migratio facta interpretatur; Iam quippe redemptor
noster a passione ad resurrectionem. a morte ad uitam. a poena
ad gloriam. a corruptione ad incorruptionem transmigra
uerat; Et prius post resurrectionem in galilea a discipulis
uidetur. quia resurrectionis eius gloriam post laeti uidebimus.
si modo a uitiis ad uirtutum celsitudinem transmigremus;

Qui ergo in sepulchro nuntiatur. in transmigratione osten
ditur. quia is qui in mortificatione carnis agnoscitur. in trans
migratione mentis videtur; Haec fratres karissimi pro tanta dei sollempnita
te de lectionis euangelicae expositione transcurrimus. Sed
libet ut de hac eadem sollempnitate aliquid subtilius lo
quamur; Duae etenim vitae erant quarum unam noveramus. alteram
nesciebamus; una quippe mortalis. alia inmortalis. Una cor
ruptionis. alia incorruptionis; Una mortis. alia resurrec
tionis; Sed venit mediator dei et hominum homo christus iesus.
suscepit unam et ostendit alteram; Unam pertulit moriendo.
ostendit alteram resurgendo; Si igitur nobis mortalem vitam
scientibus resurrectionem promitteret carnis. et tamen hanc
visibiliter non exhiberet. quis eius promissionibus crederet.
factus itaque homo apparuit in carne. mori dignatus est ex vo
luntate. resurrexit ex potestate. et ostendit exemplo.
quod nobis promisit in praemio; Sed fortasse aliquis dicat; Iure
ille surrexit qui cum deus esset teneri morte non potuit; Ad in
struendam ergo ignorantiam nostram. ad roborandam infirmita
tem nostram. suae resurrectionis exemplum nobis sufficere no
luit; Solus illo tempore mortuus est. et tamen solus minime
surrexit; Nam scriptum est. multa corpora sanctorum quae dormie
rant surrexerunt; Ablata ergo sunt omnia argumenta
perfidiae. ne quis enim dicat. Sperare de se non debet homo quod
in carne sua exhibuit homo deus. Ecce cum deo homines re
surrexisse cognoscimus. et quos puros fuisse homines non du
bitamus. Si igitur membra nostri redemptoris sumus praesumamus

innobis quod gestum constat incapite; Si multū nos abicim'·
sperare debem' innobis nos membra ultima· quod de mem
bris ei' superiorib· audim'; Ecce uero ad memoriā redit·
quod crucifixo dī filio iudei insultantes dicebant; Si rex ē
isrl· descendat nunc de cruce· 7 credim' ei·, Qui si tunc de
cruce descenderet· nimirū insultantib· cedens· uirtutē
nobis pacientiae ñ demonstraret; Sed expectauit paulu
lum, tolerauit obprobria· Inrisiones sustinuit· seruauit
pacientiā· Distulit ammirationē· & qui de cruce descen
dere noluit de sepulchro surrexit·, Plus igit' fuit de sepul
chro surgere· quā de cruce descendere;, Plus fuit mortē
resurgendo destruere· quā uitā descen(den)do seruare; Sed uin
cum iudæi hunc ad insultationes suas de cruce descende
re minime cernerent· cum morientē uiderent· eum
se uicisse crediderunt· nomen illius se quasi extinxisse ga
uisi sunt; Sed ecce de morte nomen ei' per mundū creuit·
ex qua hoc infidelis turba extinxisse credidit; et quē
gaudebat occisū dol& mortuū· quia hunc ad suā gl̄am cog
noscit· peruenisse p poenā; Quod bene in libro iudicū samson
illius facta significant; Qui cū gazam ciuitatē philistinorum
fuiss& ingressus· philistei ingressū ei' ptinus cognoscentes
ciuitatē repente obsidionib· circū dederunt· custodes de
putauerunt· 7 samson fortissimum se iam conphendisse
gauisi sunt;, Sed quid samson fecit agnouim'; Media noc
te portas ciuitatis abstulit· & montis uerticē ascendit·,
Quē fr̄s kmī hoc in facto. quē nisi redēptorē nr̄m samson ille

significat. quid gaza ciuitas nisi infernũ designat. quid
p philisteos nisi iudæorũ pfidia demonstrat. qui cũ mor
tuum dnm̃ uiderent eiusq; corpus in sepulchro iampo
situm. custodes ilico deputauerunt: Et eũ qui auctor
uitæ claruerat. in inferni claustris retentũ. quasi sam
son in gaza se dep̃hendisse læti sunt. Samson ũ nocte me
dia non solũ exiit. sed etiã portas tulit. quia uidelicet re
dẽptor nr̃ ante lucẽ resurgens non solũ ut de inferno exi
it. Sed ipsa etiã inferni claustra destruxit; Portas tulit
& montis uerticẽ subiit. quia resurgendo claustra
inferni abstulit. & ascendendo cælorũ regna penetra
uit; hanc ergo resurrectionis ei gloriã frs k̃mi. que &
prius demonstrabat ex signo. & post patuit ex facto. to
ta mte diligam9. p eius amore moriam9. Ecce in resurrec
tione auctoris nr̃i ministros ei9 angelos. nros ciues
agnouim9. Ad horũ ergo ciuiũ illã frequentẽ sollẽpni
tatẽ festinem9. his cũ nec dũ uisione possum9. desideriis &
mente iungam9; transmigrem9 ad uirtutes animus. ut
redemptorem nrm̃ in galilea uidere mereamur; Ad
iuuat omps ds̃ ad uitam desideriũ nrm̃. qui p nob in mor
te dedit unicũ filiũ suũ ~~p eunde~~ ihm xpm dnm nrm.
q cũ eo uiuit & regnat ds̃ in unitate sps sci p omã scła scłor.

Lec. scĩ euangelii secd ioh.

IN illo tẽpr. Una sabbati maria magdalena uenit
mane cum adhuc tenebre essent ad monumentũ.

& uidit lapidē sublatū a monumento ; Cucurrit ergo
& uenit ad simonē p&rum · & ad alium discipulū quē
amabat ihc̄ · & dicit eis ; tulerunt dnm̄ meū de monu
mento · & nescimus ubi posuerunt eū · Et reliqua .

OMELIA BEATI GREGORIJ PAPAE DE EADEM LECTIONE .I.

FRACTUS longa molestia stomachus · diu me ka
ritati urę dilectionis euangelicę loqui expositio
ne prohibuit ; Uox namq; ipsa a clamoris uirtute
succumbit & quia a multis audiri non ualeo · loq;
fateor inter multos erubesco ; Sed hanc in me ue
recundiā ipse rep̄hendo ; Quid enī nūquid si mul
tis prodesse nequeo nec paucis curabo · & si ex messe
portare manipulos multos non possū · nūquid de
beo ad aream uacuus redire · quamuis enim quantos de
beo ferre non ualeo certe ut paucos · certe ut duos · certe
ut unū inferam ; hab& namq; ipsa infirmitatis intentio mer
cedis suę certitudinē quia superius arbiter nr̄ & sipon
dus considerat in retributione tamen uires pensat in pon
dere ; Lectio scī euangelii quā modo fr̄s audistis · ualde in su
pficie historica ē apta · sed ei nobis sunt misteria subti
litate requirenda ; Maria magdalena cū adhuc te
nebrę essent ad monumentū uenit ; iuxta historiā no
tat hora · iuxta intellectū uero misticū requirentis
signat intellegentia ; Maria enī auctorē omniū quē car
ne uiderat mortuū quęrebat in monumento · & quia

hunc minime inuenit furatũ credidit; Adhuc ergo erant
tenebre cũ uenit admonumentũ; Cucurrit citius disci
pulis nunciauit; Sed illi pre ceteris cucurrerunt q̃ p cete
ris amauerunt uidelicet petrus & iohannes; Currebant
aũt duo simul. sed iohannes precucurrit citius petro. uenit pri
or admonumentũ. & ingredi non psũpsit; Venit ũo poste
rior petrus & intrauit; Quid frs̃ quid cursus iste signi
ficat? Nũquid nã hec tã subtilis euangeliste descriptio
a misteriis uacare credenda ẽ minime; Neq; enĩ se io
hannes & preisse & non intrasse diceret. si in sua ipsa tre
pidatione misteriũ defuisse credidisset; Quid ergo
p iohannẽ nisi sinagoga. quid p petrũ nisi ecclesia desig
natur. nec mirũ ẽẽ uideatur quod p iuniorẽ sinagoga. p seni
orẽ uero ecclesia signari phibetur; Quia & si ad dĩ cul
tũ prior ẽ sinagoga quã ecclesia gentiũ. ad usũ tamẽ
seculi prior ẽ multitudo gentiũ quã sinagoga. Paulo
attestante qui ait; Quia nõ prius quod spiritale ẽ sed
III quod animale; Per seniorẽ ergo petrũ significatur
ecclesia gentiũ. p iuniorẽ iohannẽ sinagoga iudeorum
Cucurrerunt ambo simul. quia ab ortus sui tẽpr usq;
ad occasum pari & cõmuni uia. & si nõ pari & cõmuni
sensu gentilitas cũ sinagoga decucurrit; Venit si
nagoga prior admonumẽtũ. sed minime intrauit.
quia legis quidẽ mandata pcepit pphetias de incar
natione ac passione dominica audiuit. sed credere
in mortuũ noluit; Vidit enĩ iohannes posita linthea
mina

non tamen introiuit. quia iudea et sinagoga. et scrip
turę sacrae sacramenta cognouit. et tamen ad fidem pas
sionis dominicę credendo intrare distulit; Quem diu
longeque prophetauit presentem uidit et renuit hominem
esse despicit (spexit) dominum carne mortalem factum credere noluit;
Quid ergo est nisi quia et citius cucurrit. et tamen ante mo
numentum uacua stetit. Venit autem simon petrus sequens
eum et introiuit in monumentum. quia secuta posterior ec
clesia gentium mediatorem dei et hominum hominem ihesum christum
et cognouit carne mortuum. uiuentem credidit deum. Vidit
lintheamina posita et sudarium quod fuerat super caput
eius non cum lintheaminibus positum sed separatim inuolutum
in unum locum, Quid est fratres credimus quod sudarium capi
tis domini cum lintheaminibus non inuenitur in monumento. ni
si quia attestante paulo caput christi deus. et incomprehensibilia di
uinitatis sacramenta ab infirmitatis nostrae cognitione dis
iuncta sunt eiusque potentia creaturę transcendit naturam.
Et notandum quod non solum separatim sed etiam inuolu
tum inueniri dicitur, Lintheum quippe quod inuoluitur nec
initium nec finis aspicitur; Recte ergo sudarium capitis in
uolutum inuentum est. quia celsitudo diuinitatis nec coepit
esse nec desinit. nec principio nascitur. nec termino coan
gustatur; Bene autem additur in unum locum. quia in
scissura mentium deus non est; Deus quippe in unitate est. et illi
eius habere gratiam merentur. qui se ab inuicem per secta
rum scandala non diuidunt; Sed quia solet per sudarium

laborantium sudor detergi; potest etiam sudarii nomine
exprimi labor dī qui in se quidem quietus semp atq; inco
mutabilis pmanet. Sed tamen laborare se denunciat cū du
ras hominū prauitates portat. Unde & p prophetam dicit;
laboraui sustinens. Dš aut apparuit in carne laborauit
ex nrā iniquitate. quem laborē passionis eius dum incre
duli uiderunt eum uenerari noluerunt. Quē enī uidebant
carne mortalem ēē diuinitate; Unde etiam hieremias
ait. Reddes eis uicem dne iuxta opera manuū suarū.
dabis scutum cordis laborē tuū; Ne enī pdicationis spicu
la eorum corda penetrarent. dum passionis ei laborē
dedignati sunt. quasi eundem laborem illius p scuto
tenuerunt. ut eo ad se transire ei uerba non permitterent.
quo eum laborare usq; ad mortē uiderunt; Sudarium
ergo quod super caput eius fuerat seorsū inuenitur. quia
ipsa redēptoris nri passio longe a nrā passione disiuncta
est. quo ipse sine culpa ptulit quod nos cū culpa tolera
mus. ipse sponte morte succumbere uoluit. ad quā nos
uenimus inuiti; sequitur; Tunc ergo introiit & ille dis
cipulus qui uenerat prior ad monumentum; postquā
intrauit petrus. ingressus est. & iohannes posterior in
trauit qui prior uenerat; Notū frs ē quod in fine
mundi ad redēptoris fidem etiam iudaea colligitur.
Paulo attestante qui ait, Donec plenitudo gentiū
intraret & sic omnis isrl saluus fieret; Et uidit & cre
didit; Quid frs quid estimandus ē credidisse nūqd

dedignati sunt
recedere in mor
te

quia dn̄s surrexerat quem querebat non utiq; quia ad
huc tenebre erant ad monumentū. et subiuncta quoq;
uerba contradicunt cum dicitur; Nondum enim sciebant
scripturas quia oportet eū a mortuis resurgere; Qui er
go uidit et quid credidit? uidit lintheamina posita et cre
didit quod mulier dixerat de monumento dn̄m fuisse subla
tum. Qua in re diuinę dispensationis magnitudo pensan
da est quod discipulorum corda et accendunt ut querant
et differuntur ne inueniant quatinus infirmitas animi ip
so suo merore cruciata purgatior ad inueniendū fiat.
Et tanto ualidius teneat cum inuenerit quanto tardius
inuenit quod querebat; Hæc sub breuitate fr̄s k̄mi de
euangelica lectione transcurrim. Nunc restat ut de ipsa
tanta sollēpnitatis nobilitate aliquid loquamur; hanc enī
recte nobilitatē sollēpnitatū dicā quia sollēpnitates cete
ras antecedit; Sicut enim in sacro eloquio scā scōx et cantica
canticorū p̄ sui magnitudine dicunt. ita hæc festiuitas
recte dici potest sollēpnitas sollēpnitatū. Ex hac quippe
sollēpnitate exemplum nob resurrectionis datū ē spes
celestis patriæ apta et facta supni regni iam p̄sūtibilis gł̄a
Per hanc electi qui quamuis in tranquillitatis sinu tamen
apud inferni claustra tenebantur ad paradisi mœnia reduc
ti sunt; Quod ante passionē dixit in resurrectione sua
dn̄s impleuit. Si exaltatus fuero a terra omā traham ad me.
Omā enim traxit qui de electis suis apud inferos nullū re
liquit. omā abstulit utiq electa; Neq; enī infideles quoq;

& prorsus criminib; aeternis suppliciis deditos ad ueniam
dns resurgendo reparauit; Sed illos ex inferni claustris
rapuit quos suos in fide & actib; recognouit; Unde rec
te etiam per osee dicit; Ero mors tua o mors ero morsus
tuus inferne, id nãq; quod occidim⁹ agimus ut penitus n̄
sit; Ex eo & eni quod mordem⁹ parte abstrahimus parteq;
relinquim⁹; Quia ergo in electis suis funditus occidit
morte mors mortis extitit; Quia uero ex inferno parte
abstulit parte reliquid non occidit fundit⁹ sed momordit
infernum; Ait ergo ero mors tua o mors; Ac si aperte dicat,
Quia in electis meis te funditus perimo· ero mors tua in
ero morsus tuus
ferne quia sublatis eis te ex parte transfigo; Quae est
ergo ista sollẽpnitas quae inferni claustra destruxit·
& ianuas nobis regni caelestis aperuit· inquiratur sub
tilius nom ei requirat egregius p̄dicator: uideamus
quid de eius estimatione denuntiet; Ait eni; Etenim
pascha nr̄m immolatus ẽ xp̄c; Si igit pascha xp̄c pen
sandũ nobis ẽ quid de pascha lex loquit ut indagemus
subtilius an de xp̄o dicta uideant; Moyses quippe
ait; Sument de sanguine agni ac ponent sup utrũq;
postem & insup liminarib· domorũ in quib· comedent
illum, & edent carnes nocte illa assas igni & azimos
panes cũ lactucis agrestibus; Non comedetis crudum
quid neq; coctũ aqua sed assum tantũ igni; Caput cũ
pedib· eius & intestinis uorabitis· nec remanebit ex eo
quicquã usq; ad mane; Si quid residui fuerit· igni

comburetis. Ubi et additur; Sic autem comedetis illum. Re
nes uestros accingetis calciamenta habebitis in pedibus uirgas
tenentes baculos in manibus et comedetis festinantes; Quae
uidelicet cuncta magnam nobis aedificationem pariunt si su
erint mistica interpretatione discussa. Quis namque sit sanguis
agni non iam audiendo sed bibendo didicistis. Qui san
guis super utrumque postem ponitur quando non solum
ore corporis sed etiam ore cordis hauritur; In utroque et
enim poste agni sanguis est positus quando sacramentum
passionis illius cum ore ad redemptionem sumitur ad imi
tationem quoque intenta mente cogitatur; Nam qui sic re
demptoris sui sanguinem accepit ut imitari passio
nem illius necdum uelit in uno poste sanguinem po
suit. Quod etiam in superliminaribus domorum ponendus est;
Quid enim spiritaliter domus nisi mentes nostras accipimus in
quibus per cogitationem inhabitamus; Cuius domus super
liminare est ipsa intentio quae praeminet actioni; Qui igitur
intentionem cogitationis suae ad imitationem dominicae pas
sionis dirigit in superliminare domus agni sanguinem ponit.
Vel certe domus nostrae ipsa sunt corpora in quibus quousque ui
uimus habitamus. Et in superliminari domus agni sanguinem
ponimus quia crucem passionis illius in fronte portamus;
De quo agno adhuc subditur; Et edent carnes noc
te illa assas igni; In nocte quippe agnum comedimus
qui in sacramento modo dominicum corpus accipi
mus quando adhuc ab inuicem nostras conscientias non uide

mus;

Que tam carnes agni assa de(e)runt · quia nimirũ dissol
uit carnes quas aqua coxerit · quas uero ignis sine aqua
excoquit roborat; Carnes itaq· agni nostri ignis co
xit · quia cũ ipsa uis passionis illius ad resurrectionẽ
ualentiorẽ reddidit · atq· ad incorruptionẽ robora
uit · qui eni ex morte conualuit · uidelic& carnes il
lius ab igne durauerit; Unde & iã p psalmistã dicit;
Exaruit uelut testa uirtus mea; Quid nãq· ẽ testa an
te ignem nisi molle lutum sed ei ex igne agit͂ ut solidet͂;
Uirtus ergo humanitatis ei uelut testa exaruit · quia
ab igne passionis ad uirtutẽ incorruptionis creuit ·
Sed sola redẽptoris nr̃i pcepta sacramenta ad ueram
sollempnitatẽ mentis ñ sufficiunt · nisi eis quoq· & bo
na opera iungant͂; Quid eni prodest corpus & sangui
nẽ illius ore suscipere · & ei puersis morib· contraire?
Unde bene adhuc ad comedendũ subdit͂ · Et azimos
panes · cũ lactucis agrestib; Panes quippe sine fermto
comedit · qui recta opera sine conpunctione uane
glorię exercet · qui mandata misericordię sine amix
tione peccati exhibet · ne puersę diripiat · qđ quasi
recte dispensat; hoc qq· fermentũ peccati bonę suę
actioni miscuerunt · quib· pphetę uoce pincrepatio
nem dñs dicebat; Uenite ad bethel & impie agite ·
atq· post pauca & sacrificate de fermento laudẽ;
De fermento namq· laudẽ immolat q͂ sacrificiũ dõ
de rapina parat; Lactucę u͂ agrestes ualde amarę st͂;

Carnes uero agni cū lactucis agrestib· sunt edendę ut
cum corpus redēptoris accipimus nos p peccatis nr̄is
in fletib· affligamus· quatinus ipsa amaritudo peni
tentiae abstergat a mentis stomacho puersę humorem
uitę· ubi & subdit· non comedetis ex eo crudū quid
neq· coctum aqua; ecce iā nos ipsa uerba historię ab
intellectu historico repellunt; Nū quid frs kmi ista
hebraicus ille populus in egipto constitutus comede
re agnū crudū consueuerat· ut illi lex dicat. non come
detis ex eo crudū quid ubi et addit· neq· coctū aqua?
Sed quid aqua nisi humanā scientiā designat· iuxta hoc
quod p salamonē sub hereticorū uoce dicitur. Aquę fur
tiuę dulciores sunt; Quid crude agni carnes· nisi incon
sideratam ac sine reuerentia cogitationis relictā illi
us humanitatē significant; Omē enī quod subtiliter
cogitam quasi coquimus; sed agni caro nec cruda eden
da ē nec aqua cocta· Quia redēptor nr̄ neq· purus
homo estimandus ē neq· p humanā sapientiā qualit̄
incarnari ds potuit cogitandus; Omis enī qui redēp
torē nr̄m purū hominē credit· quid iste aliud quā
agni carnes crudas comedit· quas uidelic& coquere
p diuinitatis ei intellegentiā noluit; Omis ū qui in
carnationis ei misterio iuxta humanā sapientiam discu
tere conatur· carnes agni aqua uult coquere· id ē dispen
sationis ei misterium p dissolutā uult scientiam penetrare;
Qui igitur paschalis gaudii sollēpnitatē celebrare desiderat·

agnum· neq; aqua coquat· neq; crudū comedat· ut neq;
per humanā sapientiam profunditatē incarnationis illi
us penetrare appetat· neq; in eū tāquā in hominē purū
credat· sed assa igni carnes comedat· ut dispensationē
p̄ sci sp̄s potentiam sciat; De quo adhuc certe subiungi
tur; caput cū pedib· & intestinis uorabitis;· Sicut iā pre
diximus frs̄ paulo attestante didicim⁹ quia caput xp̄i
ds̄· quia redēptor noster · A & Ω· ds̄ uidelic& ante sc̄la
& homo in fine sc̄lor; Caput ergo agni uorare est· diuini
tatē illius fide p̄cip&re·· pedes uero agni uorare ē· uestigia
humanitatis eius amando & imitando perquirere; Quid
uero sunt intestina· nisi uerborum illius occulta & mistica
mandata· quę tunc uoramus cum uerba uitę cum au
ditate sumimus; In quo deuorationis uerbo· quid aliud
quam pigritię nrę̄ torpor reprehenditur· qui ei uerba
atq; misteria· & per nos m& ipsos non requirimus· & dic

ta ab aliis audimus inuiti; Non remanebit ex eo
quicquā usq; ad mane; quia ei dicta magna sunt
sollicitudine discutienda· quatinus priusquā dies
resurrectionis appareat· in hac p̄sentis uitę nocte
om̄a mandata illius intellegendo & operando
penetrentur; Sed quia ualde est difficile ut omē
agni eloquium possit intellegi· et omē ei misteriū
penetrari· Recte subiungitur; Siquid autē reman
serit igni comburetis; quod ex agno reman& igni com

burimus. quando hoc quod de misterio incarnationis ei intel
legere & penetrare non possumus potestati sci sps humiliter
reseruamus. ut non superbe quis audeat uel contẽpnere
uel denunciare quod non intellegit; Sed hoc igni tradit.
cũ spiritui sc̃o reseruat; Quia igitur qualiter edendũ sit
pascha cognouimus nunc a qualib; edi debeat agnoscamus; Sequi
tur; Sicaut comedetis illũ; renes uros accingetis; quid in
renib; nisi delectatio carnis accipit. Unde & psalmista pos
tulat dicens; Ure renes meos; si eni uoluntatẽ libidinis inre
nib; ee nesciit. eos uri minime petisset; Unde quia potes
tas diaboli in humano genere maxime p luxuriã preualuit.
p e illo uoce dominica dicit; Potestas ei in lumbis eius; Qui
ergo pascha comedit habere renes accinctos deb&. ut qui sol
lemnitatẽ resurrectionis atq; incorruptionis agit corrup
tioni iam per initia nulli subiciat. uoluntates edomet carnẽ
a luxuria restringat; Neq; & enĩ cognouit que sit sollẽp
nitas incorruptionis. qui adhuc p incontinentiam corrup
tioni subiacet; Haec quibusdam dura sunt. sed angusta
porta ẽ que ducit ad uitã. & habemus iam multa exempla
continentium; Unde & bene adhuc subdit; Calciamen
ta habebitis in pedib; Quid sunt & enim pedes nri nisi ope
ra. quid ũ calciamenta nisi pelles mortuorũ animaliũ. Cal
ciamenta autẽ pedes muniunt; que ũ sunt mortua anima
lia ex quorũ pellib; nri muniamt pedes. nisi antiqui patres
qui nos ad aeternam patriam precesserunt. quorum dũ
exempla conspicimus nro operis pedes munimus; Calcia

menta ergo inpedib· habere ē mortuorū uitā conspicere· & nrā
uestigia apeccati uulnere custodire; tenentes baculos manib;
Quid lex p baculū nisi pastoralē custodiam designat· & notandū
quod prius p̄cipim̄ renes accingere. post modū baculos tenere·
quia illi debent curā pastoralē suscipere· qui iā in suo corpore
sciunt fluxa luxuriæ edomare· ut cū aliis fortia p̄dicant ipsi
desideriis mollib; ne uiliter non succūbant; Bene autē additur.
& comedetis festinantes; Notate frs̄ notate quod dicitr̄
festinantes; Mandata dī misteria redēptoris celestis patrię
gaudia cū festinatione cognoscite· & precepta uitæ cū festina
tione implere curate; Quia enī adhuc hodie licet bene age
re scim̄ utrū cras liceat ignoram̄; Festinantes ergo pascha
comedite· id ē ad sollēpnitatē patriæ celestis anhelate· nemo
in huius uitæ torpeat itinere· ne in patria locū pd at· nemo
moras ad appetenda studia innectat· sed coepta pficiat·
nemini me liceat implere quod inchoat; Si ad amorem dī
pigri non sumus· adiuuat ipse quē amamus ihs xpc̄ dns nr̄·
qui uiuit & regnat cū patre in unitate sps̄ scī ds̄ p omā scla
seculoꝝ

LECT̄ SCI EUG̅ SCD̄ LUCAM·

In illo tēpr· Duo ex discipulis ibant in castellū quod
erat in spatio stadiorū sexaginta ab hierusalem·
nomine emmaus·

OMELIA BEATI GG̅ PAPĘ DE EADĒ LECTIONE·

In cotidiana nobis
sollempnitate laborantib· pauca loquenda sunt.

et fortasse haec utilius perderent · quia saepe et alimenta quae minus
sufficiunt avidius sumuntur; Lectionis ergo evangelicae summatim
sensum tantum non per singula verba discutere · ne dilectionem vestram
valeat sermo prolixior expositionis onerare; Ecce audistis fratres
karissimi quia duobus discipulis ambulantibus in via · non quidem
credentibus sed tamen de se loquentibus · dominus apparuit · sed eis
speciem quam cognoscerent non ostendit; Hoc ergo egit foris
dominus in oculis corporis · quod apud ipsos agebatur intus · et ama (in oculis cordis. Ipsi namque apud semetipsos intus)
bant et dubitabant · eis autem dominus foris et praesens aderat · et quis
esset non ostendebat; De se ergo loquentibus praesentiam exhibuit · sed
de se dubitantibus cognitionis suae speciem abscondit; Verba
quidem contulit · duritiam intellectus increpavit · Scripturae sacrae
misteria quae de ipso erant aperuit · et tamen quia adhuc in eorum
cordibus peregrinus erat a fide · ire se longius finxit; Fingere namque
componere dicimus · unde et compositores luti figulos vocamus;
Nihil ergo simplex veritas per duplicitatem fecit · sed talem se exhi 11
buit eis in corpore · qualis apud illos in mente erat; Probandi
autem erant si hi qui eum et si necdum ut deum diligerent · saltim ut
peregrinum amare potuissent; Sed quia esse extranei a caritate
non poterant hi cum quibus veritas gradiebatur · eum ad hospi
tium quasi peregrinum vocant; Cur autem dicimus vocant cum
illic scriptum sit · et coegerunt eum · Ex quo nimirum exem
plo colligitur quia peregrini non solum ad hospicium invitandi
sunt sed etiam trahendi; Mensam ponunt · cibos offerunt ·
et deum quem in scripturae sacrae expositione non cognove
rant in panis fractione cognoscunt · Audiendo ergo

l. faciendo. precepta dei inluminati non sunt inluminati sunt. quia scrip
tum est non auditores legis iusti sunt apud deum. sed factores
legis iustificabuntur; Quisquis ergo uult audita intelle
gere festinet ea que iam intellegere potuit opere imple
re; Ecce dominus non est cognitus dum loqueretur. sed dignatus
est cognosci dum pascitur; hospitalitatem ergo fratres karissimi diligite.
caritatis opera amate; hinc enim per paulum dicitur; Caritas fra
ternitatis maneat. et hospitalitatem nolite obliuisci. per hanc
enim placuerunt quidam angelis hospitio receptis; hinc pe
trus ait; hospitales inuicem sine murmurationibus; hinc
III ipsa ueritas dicit; hospes fui. et suscepistis me. Opinata
res est ualde. et seniorum nostrorum nobis relatione tradita; Qui
dam pater familias. cum tota domo sua magno hospitali
tatis studio seruiebat; Cumque cotidie ad mensam suam peregri
nos susciperet quadam die peregrinus quidam inter alios uenit.
ad mensam ductus est; Dumque pater familias. ex humilitatis
consuetudine aquam uellet in eius manibus fundere. conuer
sus urceum accepit. sed repente eum in cuius manibus aquam
fundere uoluerat non inuenit; Cumque hoc factum secum
ipse miraretur. eadem nocte ei dominus per uisionem dixit; Ce
teris diebus me in membris meis. hesterno autem die me in
memetipso suscepisti; Ecce in iudicium ueniens dicit;
Quod uni ex minimis meis fecistis. mihi fecistis. Ecce
ante iudicium cum per membra sua suscipitur. susceptores suos
etiam per semetipsum requirit. et nos tamen ad hospitalita
tis gratiam pigri sumus; Pensate fratres. quanta hospitalitatis

iurtussit. Ad mensas uras xpm suscipite · ut uos ab ipso
suscipi ad ætna conuiuia ualeatis; Si rebe
re modo pegrino xpo hospitiu · ut uos in iudicio
non quasi pegrinos nesciat · sed ut pprios recipiat ad regnu;

LEC SCI EUANG SCDM IOHANNE.

N ill tepr

iteru
Manifestauit se ihs discipulis suis ad mare tiberia .I.
dis. manifestauit aut sic · Erant simul simul simon petrus
& thomas q dr didim̄. & nathanael q erat a chana galileæ. & filii zebedei
& alii ex discipulis ei duo; Et reliq. Omelia GG

Lectio sci euanglii quem modo in uris auribus lectae
fris mei questione animum pulsat · sed pulsatione
sua uim discretionis indicat; Queri & enim potest
cur petrus qui piscator ante conuersione fuit post con
uersione ad piscatione redit · & cu ueritas dicat · nemo
mittens manu suam in aratru & aspiciens retro aptus e
regno di. Cur repetit quod reliquid; Sed si uirtus dis
cretionis inspicit cicius uidetur quia nimiru nego
tium quod ante conuersione sine peccato extitit · hoc
etia post conuersione repetere culpa non fuit; Na pis
catore petru · matheum u thelonearium scim; et post
conuersione ad piscatione petrus redit · matheus u ad
thelonei negotiu non resedit · Quia et aliud uictu p pis
catione querere · aliud thelonei lucris pecunias auge
re; Sunt aut pleraq negotia que sine peccatis exhi
beri aut uix aut nullatenus possunt: Que ergo ad pec
catu

implicant; ad haec necesse est ut post conuersionem animus
II non recurrat; Queri etiam potest cur discipulis in mari
laborantibus post resurrectionem suam dominus in litore stetit; qui
ante resurrectionem coram discipulis in fluctibus maris am
bulauit; Cuius rei ratio . . . festine cognoscitur, si ipsa que
tunc inerat causa pensetur; Quid etenim mare nisi presens se
culum signat; quod se causarum tumultibus et undis uite
corruptibilis inlidit. Quid per soliditatem litoris nisi illa perpe
tuitas quietis aeterne figuratur? Quia igitur discipuli adhuc fluc
tibus mortalis uitae inerant in mari laborabant; Quia autem
redemptor noster iam corruptionis carnis excesserat post re
surrectionem suam in litore stabat; Ac si ipsum resurrectio
nis suae misterium rebus discipulis loqueretur dicens; Iam uobis
in mari non appareo; quia uobiscum in perturbationis fluctibus
non sum; hinc est quod alio in loco post resurrectionem suam
eisdem discipulis dicit; haec sunt uerba que locutus sum ad
uos cum adhuc essem uobiscum; Neque enim cum ipsis non erat
quibus presens corporaliter apparebat; sed tamen iam se esse
cum ipsis denegat a quorum mortali corpore carnis inmor
talitate distabat; quod illic cum ipsis positus fatetur non
se esse cum ipsis; hoc quoque hic situ corporis indicat; cum ad
III huc nauigantibus esse se in litore demonstrat; Facta est autem dis
cipulis piscationis magna difficultas; ut magistro ueniente
fieret ammirationis magna sublimitas; Qui protinus dixit;
Mittite in dexteram nauigii rete et inuenietis; Bis in sancto
euangelio legitur quia dominus iussit ut ad piscandum retia mitterent;

ante passionem uidelicet et post resurrectionem. Sed prius
quam redemptor noster pateretur et resurgeret. mitti quidem
rete ad piscandum iubet. sed utrum in dexteram an in sinis
tram mitti debuissent non iubet; post resurrectionem uero
discipulis apparens. mitti rete in dexteram iubet; In illa
piscatione tanti capti sunt. ut retia rumperentur. in
ista autem et multi capti sunt. et retia rupta non sunt;
Quis uero nesciat bonos dextera et malos in sinistra figu
rari. Illa ergo piscatio in qua specialiter in quam partem
mitti rete debeat non iubetur. praesentem ecclesiam designa
uit. quae bonos simul et malos colligit. nec eligit quos trahat.
quia et quos eligere possit ignorat. Haec autem piscatio.
post domini resurrectionem facta. in sola dexteram missa est.
quia ad uidendum claritatis eius gloriam. sola electorum
ecclesia pertingit. quae de sinistro opere nil habebit; In
illa piscatione. prae multitudine piscium rete rumpitur.
quia nunc ad confessionem fidei. etiam cum electis reprobi
tanti intrant. qui ipsam quoque ecclesiam heresibus scindant.
In ista uero piscatione. et multi pisces et magni capiuntur.
et rete non rumpitur. quia sancta electorum ecclesia. in con ti
nua auctoris sui pace requiescens. nullis iam dissensio
nibus dilaniatur; Captis autem tam magnis piscibus. ascen
dit simon petrus et traxit rete in terram; Iam credo quod uestra
caritas aduertit; Quid est quod petrus rete ad terram trahit.
Ipsi quoque sancta ecclesia est commissa. ipsi specialiter dicitur;
Simon iohannis amas me. pasce oues meas; Quod ergo.

postmodum aperitur in uoce. hoc nunc signatur in opere;
quia igitur p̄dicator ecclesię nos a mundi fluctib; separat.
Nimirū necesse ē. ut rete plenum piscib. petrus ad terrā
ducat; Ipse enim pisces ad soliditatē litoris ṕtrahit. quia scē
p̄dicationis uoce. stabilitatē eternę glorię fidelib. ostendit;
Hoc egit uerbis. hoc epistolis. hoc agit cotidie miraculorū sig
nis; Quoties p eum ad amorē quietis eternę conuertimur.
quoties a terrenarū rerū tumultib; separamur. Quid aliud quā
nisi intra rete fidei pisces ad litus trahimur; Sed cū rete
magnis piscibus plenū dicitur. additur. & quantis scilicet. c. l. iii.
A magno mysterio numerus non uacat. sed intentos uos tanti
misterii pfunditas expectat; Neq; enim quantitatis su
mā. sollerter euangelista exprimeret. nisi hanc sacra
mento plenā esse iudicasset; Scitis nāq; quod in testa
mento ueteri. omnis operatio p decalogi mandata p̄cipit.
In nouo autē eiusdē operationis uirtus. p septiformē gratiam sci
spiritus multiplicatis fidelib. datur; Quē ppheta denuncians
dicit; Sps sapientiae & intellectus. sps consilii & fortitudinis. sps
scientiae & pietatis. & replebit eū sps timoris dni; Sed ille in hoc
spū operationē p̄cipit. qui fidē trinitatis agnoscit. ut & patrē
& filium. & eundem spm scm unius uirtutis credat. unius sub
stantię ēē fateatur; Quia igitur septē que superius diximus. pro
nouum testamentū. latius data sunt. Decē u̇ per uetus p̄cepta. om
nis nřā uirtus & operatio. p x. & septē potest plene conp̄hendi;
Ducamus ergo per trigonum decē & septē. & ueniunt quin
quaginta unum. qui profecto numerus a magno mysterio

nonuacat· quia intestamento ueteri legim̄· quodannus
quinquagesim̄ iubeleus uocari iussus ē· Inquo uidelicet
cunctus populus ab omī operatione quiesceret; Diuisi
quippe unū nonpotest· ubi enim scissura diuisionis ē· uera
requies nonē· Sed uera requies inunitate ē; Ducamus er
go ptrigonū quinquaginta & unū· & fiunt centū quinqua
ginta tres· Quia igitur & omnis nrā uirtus & operatio infide
trinitatis exhibita· adrequiē tendit· Septē & decē ter
ducimus· utadquinquaginta & unū uenire debeamus;
& ueranrā requies tunc ē cum ipsam iamclaritatē trinita
tis agnoscim̄· quam inunitate diuinitatis eē tenem̄· quinqua
ginta & unū ter ducim̄· & electorū summam insuperna patria
quasi centum quinquaginta & trium piscium numerum te
nem̄; Post resurrectionē ergo dnī missum rete dignū fuit·
uttot pisces caperet· Quot solummodo electos ciues super
nę patrię designarent; Inter hec uero & hesterna scī eu
lectio· & hodierna nos ammonet· ut uigilanter debeamus
inspicere· Cur dns & redēptor noster post resurrectionē
piscē assum legitur comedisse· nonenī uacat amysterio· quod
iterat infacto· Inhac & enim lectione panē & assum piscem·
Inilla uero quęhesterno die lecta ē· cum asso pisce etiam fa
uum mellis comedit; Quid autē significare credim̄ piscem
assum· nisi ipsum mediatorem dī & hominum· passum ipse
enim latere dignatus inaquis generis humani· capi uoluit
laqueo mortis nrē· & quasi tribulatione assatus ē tempore
passionis suę; Sed qui piscis assus fieri dignatus est

inpassione·fauus mellis nobis extitit· inresurrectio
ne· an quiinpisce asso figurari uoluit·tribulationē pas
sionis suę· infauo mellis utramque naturam exprimere
uoluit personę suę· Fauus quippe incerā ē· mel uero
incerā ē diuinita s inhumanitate· Quod ab hac quoq; lec
tione non discrepat· nā piscē comedit & panē; Qui enim
assari ut piscis potuit· ex humanitate· pane nos refecit·
ex diuinitate· Qui ait; ego sum panis uiuus· qui decelo
descendi; Assum ergo piscem comedit & panē· ut ipso
suo cibo nobis ostenderet· quia & passionē exnrā hu
manitate pertulit· & refectionem nrām exsua diui
nitate pcurauit; Quod si uigilanter inspicimus nobis
quoque qualit̄ adimitandum congruat uideamus; Sic enī
·/·nob· sua redēptor noster indicat· ut imitationis uiam sequentib;
sternat; Ecce incibo suo dn̄s nr̄· pisci asso coniungere fauū
uoluit· quia uidelic& illos insuo corpore ad eternā quietē
suscipit· Qui dū hic tribulationes p dō sentiunt· ab amo
re interne dulcedinis non recedunt; Cū asso pisce fauus
sumitur· qc qui hic afflictionē pueritate suscipiunt· illic
dulcedine uera saciant; Notandū quoq· quod ultimū
conuiuiū dn̄s cū septē discipulis habuisse describit·
petrus nāq· & thomas nathanahel filii zebedei· & alii
ex discipulis duo in eo fuisse memorant; Cur cū sep
tē discipulis ultimū conuiuiū celebrat· nisi quod eos
tantūmodo qui septi formi gratiā sps̄ sci pleni sunt·
futuros secū ineterna refectione denunciat·

septē quoq; dieb· omne hoc tēpus euoluitur· & se
pe septenario numero pfectio designatur; Illi er
go ultimo conuiuio de pſentia ueritatis epulantur·
qui nunc pfectionis studio terrena transcendunt·
quos mundi huius amor alligat· Quib· & si ut cūq; p
temptamenta obstrepit· cepta tamen eorū desi
deria ñ retundit; De hoc extremo conuiuio alias p
iohannē dicit· Beati qui ad cenā nuptialē agni uo
cati sunt; Idcirco enī non ad prandiū· sed ad cenā uo
catos narrat· quia nimirū in fine diei conuiuiū cena
ē; Qui ergo finito pſentis uite tēpore· ad refectionē
supne contēplationis ueniunt· non ad agni prandiū
sed ad cenā uocant; Que uidelicet cena hoc ultimo con
uiuio exprimitur· cū septē discipuli adesse memo
rantur· quia illos ut diximus tunc in æterna refec
tione reparat· qui pleni nunc septiformis gratiae
in amorē sps anhelant; Hec ergo uobiscum frs
agite huius spiritus repleri pſentia desiderate· quod uos
sequi in futuro possit ex pſenti perpendite; Pensate si hoc
spū plenestis· & nostis· si ad illud conuiuium peruenire
ualeatis; Quisquis ille ē namque· quē nunc spiritus iste
non reparat· profecto ab illa eterni conuiuii refectione ie
iunat; Mementote quid de eodē spū paulus dicat· Siquis
spm xpi non habet· hic non ē eius; Quasi titulus quidā
diuine possessionis est iste sps amoris; Nū quid na spm xpi
habet· is cuius mentē odia dissipant· elatio inflat·

ira usq· addiuisionē mentis exasperat· auaritia
cruciat· luxuria eneruat· Pensate quid sit sps
xpi· pfecto ille qui facit amicos & inimicos diligi·
terrena despici· procelestib· estuari· carnē prop
ter uitia conteri· mentē aconcupiscentiis frenari;
Si ergo uultis uos cognoscere possessionis dī· psonā
ppendite possessoris uri· Ecce eni quod diximus uo
ce ueridica paulus clamat; Siquis spm xpi n habet·
hic non ē eius; Acsiaperte dicat; Qui nunc dō inha
bitante non regit· dediuine claritatis specie· post
modū n letabitur; Sed nos tamen adhaec que dic
ta sunt infirmamur· nec dū culmen pfectionis
attingimus· Inuia dī cotidie sci desiderii gressus po
nimus; Consolatur nos ueritas· que propter psal
mistā dicit; Ipfectū meū uiderunt oculi tui· & in li
bro tuo omēs scribent; Non omnino erit nobis noxia
nra ipfectio· si in dī itinere constituti· & transacta
non respicimus· & ad ea que restant transire festinem;
Nā qui ipfectorū desideria dignanter inflāmat·
haec quandoq· & ad pfectionē roborat· p dnm nrm ihm
xpm filium suum· qui tecū uiuit & regnat dš in secula seculorum.

LECTIO SCI EUUANGELII SCDM IOHANNEM.

IN illo tempore· maria stabat ad monumentū foris
plorans; Dum ergo fleret· inclinauit se· & prospexit in
monumentū· & uidit duos anglos in albis sedentes unum

ad caput & unum ad pedes. ubi positum fuerat corpus
ihū; Dicunt illi; mulier quid ploras? dicit eis; quia tule
runt dnm̄ meū. & nescio ubi posuerunt eū; Haec cū audisset;
conuersa ē retrorsum. & uidit ihm̄ stantē. & non sciebat
quia ihc̄ ē. Dicit ei ihc; Mulier quid ploras? quē queris? illa exis
timans quia hortulanus ē. dicit ei. Dnē si tu sustulisti eum. dicito
mihi ubi posuisti eum. & ego eum tollā; Dicit ei ihc̄; Maria
conuersa illa dicit ei; Rabboni quod ebraice dicitur magister.
Dicit ei ihc̄; Noli me tangere; nondum enim ascendi ad pa
trem meum; Uade autē ad fr̄s meos & dic eis. Ascendo ad patrē
meū & patrē uestrū. & dm̄ meū & dm̄ uestrū; Uenit
maria magdalena adnuncians discipulis. quia uidi dnm̄.
& haec dixit mihi; OMELIA SCI GREGORII PAPE

DE EADEM LECTIONE.

Maria magdalena que fuerat in ciuitate peccatrix I. L.
amando ueritatē. lauat lacrimis maculas criminis.
& uox ueritatis implet quā dicit; Dimissa sunt ei peccata
multa. quō dilexit multū. Que enim prius frigida peccan
do remanserat. postmodum amando fortiter ardebat; Nā postquā
uenit ad monumentum. ibique corp dnī non inuenit. subla
tum credidit. atq; discipulis nunciauit; Qui uenientes uiderunt.
atq; ita eē ut mulier dixerat crediderunt. Et de eis protinus scrip
tum ē; Abierunt ergo discipuli ad semet ipsos; Ac deinde sub
iungitur; Maria autē stabat ad monumentū foris plorans;
Qua in re pensandum ē. huius mulieris mentem quan
tauis amoris accenderat. que a monumento dnī etiam discer

r pulis recedentib; non recedebat; Exquirebat quē non inuenerat; flebat inquirendo; & amoris sui igne succensa. eius quē ablatum credidit ardebat desiderio; Unde contigit ut eum tunc sola uideret que remansit ut quereret; quia nimirum uirtus boni operis perseuerancia ē; Et uoce ueritatis dicitur; Qui autē pseuerauerit usq; in finē. hic saluus erit; Ex p̄cepto legis iubetur cauda hostie

·II· in sacrificio offerri; In cauda quippe ē finis corporis; & bene ille immolat qui sacrificium boni operis usq; ad finē debite pducit actionis; hinc ioseph inter reliquos frs̄ talarē tunicam habuisse describitur; Tunica quippe usq; ad talum ē. opus bonum usque ad consummationē; Sed maria cū fleret. inclinauit se & prospexit in monumentum; Certe iam monumentum uiderat uacuū. iā sublatū dnm nunciarat; Quid ē quod se iterū inclinauit. iterū uidere desiderat; Sed amanti semel aspexisse non sufficit. quia uis amoris intentionē multiplicat

r inquisitionis; Quesiuit igit prius & minime inuenit; pseuerauit ut quereret. unde & contigit ut inueniret;

·III· Actūq; ē ut desideria dilata crescerent & crescentia caperent quod inuenissent; Hinc ē enī quod de eo de ecclesie sponso in canticis canticorū dixit; In lectulo meo p noctes quesiui quē dilexit anima mea. quesiui illū & non inueni; Surgā & circuibo ciuitatē. p uicos & plateas querā quē dilexit anima mea; Que defectū quoq; inuentionis

ingeminat dicens; Quesiui illum et non inueni; Sed quia
dum inuentio non elongat si inquisitio non desistat
adiungit; Inuenerunt me uigiles qui custodiunt
ciuitatem; Num quem dilexit anima mea uidistis. et paululum
cum pertransissem eos inueni quem dilexit anima mea; Di
lectum namque in lectulo querimus quando in presentis uitae
aliquantula requie redemptoris nostri desiderio suspira
mus; Per noctem querimus quia et si iam in illo mens ui
gilat tamen adhuc oculus caligat; Sed qui dilectum suum
non inuenit restat ut surgat ciuitatem circueat idest
sanctam ecclesiam electorum mente et inquisitione percurrat;
Per uicos eum et plateas querat id est per angusta et lata gradi
entes aspiciat ut si qua in eis inuenire ualeat eius uestigia
exquirat. quia sunt nonnulli etiam uite secularis qui imi
tandum aliquid habeant de actione uirtutis; Querentes h nos F
uigiles inueniunt qui custodiunt ciuitatem quia sancti patres
qui ecclesie statum custodiunt bonis nostris studiis occurrunt
ut suo uel uerbo uel scripto nos doceant; Quos cum paululum
pertransimus inuenimus quem diligimus quia redemptor
noster et si humilitate homo inter homines diuinitate
tamen super homines fuit; Cum ergo transeuntur uigiles
dilectus inuenitur quia cum prophetas et apostolos infra
ipsum esse conspicimus illum qui natura deus est esse super homi
nes consideramus; Prius ergo inueniendus queritur
ut post inuentus strictius teneatur; Sancta enim deside
ria ut praediximus dilatione crescunt; Si autem dilatione

deficiunt· desideria non fuerunt; Hoc amore arsit·
quisquis ad ueritatē pertingere potuit; hinc namq· dauid dd ait;
Sitiuit anima mea ad dm̄ uiuū· quando ueniā & appa
rebo· ante faciē di; hinc nos ammonet dicens; Querite
faciē eius semp̄; hinc propheta ait; Anima mea
desiderauit te in nocte· sed & spū meo in precordi
is meis· de mane uigilabo ad te; hinc ei rursū ecclesia
in canticis canticorū dicit; Uulnerata caritate ego sū;
Iustū quippe ē· ut ex uisione medici pertingat ad salutem
que p aestū eius desiderii uulnus amoris portat in pec
tore; hinc rursum ait; Anima mea liquefacta ē· ut locu
tus ē; Mens namq· hominis conditoris sui speciem non queren
tis male durae· quia in semetipsā remanet frigida; At si ar
dere iam ex desiderio ceperit· ad sequendū quē diligit li
quefacta per ignē amoris currit· Fit desiderio anxia·
uilescunt in seculo cuncta que placebant nil ē quod ex
tra conditorē libeat; & que prius delectabant animū·
fiunt postmodū uehementer onerosa; nil eius mesti
ciā consolatur· quousq· adhuc qui desideratur n̄ aspi
citur; Meret & mens· lux ipsa fastidiosa ē; Taliq· igne
in mente decoquitur rubigo culpe· & succensus
animus quasi aurū more quia p usū speciē pdidit·
p incendiū clarescit; Ista itaq· que sic amat que se
ad monumentū quod pspexerat iterū inclinat·
uideamus quo fructu uis amoris ingeminat
opus inquisitionis sequitur; Uidit duos anglos

in albis sedentes · unũ ad caput · & unũ ad pedes · ubi po
situ fuerat corpus ihu; Quid ẽ quod in loco dominici
corporis duo angli uidentur · unus ad caput · atq· alius
ad pedes sedens · nisi quod latina lingua angls nuntius dici
tur · & ille ex passione sua nuntiandus erat · qui & ds ẽ ante
secula · & homo in fine seculorũ · quasi ad caput sedet
angelus · cũ per apostolos p̃dicatur · quia in princi
pio erat uerbũ · & uerbũ erat apud dm̃ · & ds erat uerbum;
Et quasi ad pedes sedet angls cũ dicitur · & uerbũ caro fac
tũ ẽ · & habitauit in nobis; Possumus etiã p duos angelos
duo testamenta cognoscere · unũ prius & aliud sequens; Qui
uidelicet angeli p locũ dominici corporis sibimet sunt con
iuncti · quia nimirũ utraq· testamenta dũ pari sensu in
carnatũ & mortuũ · ac resurrexisse dnm nuntiant ·
quasi testamentũ prius ad caput · & testamentũ poste
rius ad pedes sedet; Unde & duo cherubin que ppitiato
riũ tegunt sese inuicẽ aspiciunt · uersis uultibus in p
pitiatoriũ; Cherubin quippe plenitudo scientiae di
citur; Et quid p duo cherubin nisi utraq· testamenta
signantur · quid uero p ppitiatoriũ · nisi incarnat
dns figuratur · de quo iohannes ait; Ipse ẽ ppitiatio p
peccatis nris; & dũ testamentũ uetus hoc fiendũ denun
ciat · quod testamentũ nouũ de dño factũ clamat · quasi
utraq· cherubin se inuicẽ aspiciunt · dũ uultus in propi
tiatoriũ uertunt · quia dũ inter se positũ incarnatum

dnm uident · asuo aspectu londiscere pant · que dispensa
tionis eius misteriu concorditer narrant; Requirunt ma
riā angli dicentes; Mulier quid ploras? & dicit eis; Quia
tulerunt dnm meū amonumento · & nescio ubi posuerī
eū; Ipsa namq; sacra eloquia · que in nos lacrimas amoris
excitant · easdē lacrimas consolantur · dū nobis pmit
tunt redemtoris nri speciē; Sed notandū iuxta histori
am ē · quod mulier non ait · tulerī corpus dni mei
sed tulerunt dnm meū; Usus namq; sacri eloquii ē · ut ali
quando ex parte totū · aliquando uero ex toto partē sig
nificet; Ex parte & enī totū significat · sicut & de iacob
scriptū ē · Quis descendit iacob in egyptū in animab
septuaginta; Neq; enī in egyptū anime sine corpori
b · descenderunt · sed p solā animā totus homo signat ·
q ex parte totū exprimitur; Et solū dominicū corpus
iacuerat in monumento · & maria non corpus dni
sed sublatū dnm querebat · uidelicet ex toto designans
partē; Hec cū dixisset · conuersa retrorsū uidit ihm
stantē · & nesciebat quia ihs esset; Notandū quod maria
que adhuc de dni resurrectione dubitabat · retrorsū
conuersa ē ut uideret ihm · quia uidelicet p eandē
dubitationē suā quasi terga in dni faciē miserat · que
re surrexisse minime credebat; Sed quia amat &
dubitat · uidebat & n agnoscebat · eū illi & amor
ostenderat · & dubietas abscondebat · Cuius adhuc
ignorantia · exprimitur cū subinfertur; Et nesciebat quia

ihs esset; Qui dicit ei; Mulier quid ploras? quem queris? Iteratur
doloris causa ut augeatur desiderium quatenus nominaret quem que
reret in amorem eius ardentius aestuaret; Illa existimans quia
hortolanus esset dicit ei; Domine si tu sustulisti eum dicito mihi ubi
posuisti eum et ego eum tollam; Forsitan nec errando haec mulier erra
uit quae ihm hortolanum esse credidit; An non ei spiritaliter hor
tolanus erat qui in pectore eius per amoris sui semina uirtutum ui
rentia plantabat; Sed quid est quod uiso eo quem hortolanum credi
dit cui necdum dixerat quem querebat ait Domine si tu sustulisti eum;
Quasi enim iam de eo dixisset ex cuius desiderio plangeret eum dicit quem non
dixerat; Sed uis amoris hoc agere solet in animo ut quem ipse semper co
gitat nullum alium credat ignorare; Recte et haec mulier quem querit
non dicit et tamen dicit si tu sustulisti eum quia alteri non putat
incognitum quem ipsa continuo plangit desiderio; Dicit ei ihs; Maria;
Postquam eam communi uocabulo appellauit ex sexu et agnitus non est
uocat ex nomine; Ac si aperte dicat; Recognosce eum a quo cognos
ceris; Perfecto quoque uiro dicitur nouite ex nomine; Quia homo
commune omnium nostrum uocabulum est moyses uero proprium
cui recte dicitur quod ex nomine sciatur ei; Ac si aperte dns dicat; Non
te generaliter ut ceteros sed specialiter scio; Maria ergo quia
uocatur ex nomine recognoscit auctorem atque eum protinus rabboni
id est magistrum uocat; Quia et ipse qui querebatur exterius et ipse
qui eam interius ut quereret docebat; Iam uero ab euuangelista non
subditur quid mulier fecerit sed ex eo innuitur quod audiuit cui

dicitur · noli me tangere · nondum enim ascendi ad patrem meum; In his namque uerbis
ostenditur · quod maria amplecti uoluit eius uestigia quem recognouit; Sed ei ma
gister dicit · noli me tangere · non quia post resurrectionem dominus tactum rennuit
feminarum · cum de duabus · ad sepulchrum eius scriptum sit · Accesserunt et tenue
runt pedes eius; Sed cur tangi non debeat · ratio quoque additur cum subinfertur;
Nondum enim ascendi ad patrem meum; In corde etenim nostro tunc ihesus ascendit ad pa
trem · cum equalis creditur patri; Nam quisquis eum aequalem patri non credit ·
adhuc in eius pectore ad patrem non ascendit dominus; Ille enim ihesum ueraciter
tangit · qui patri filium coeternum credit; In corde etenim pauli iam ad patrem
ihesus ascenderat · cum isdem paulus dicebat; Qui cum in forma dei esset non rapinam ar
bitratus est esse se aequalem deo; Unde iohannes quoque · redemptorem nostrum manu
fidei tetigit qui ait; In principio erat uerbum · et uerbum erat apud deum · et deus
erat uerbum; Omnia per ipsum facta sunt; Tangit ergo dominum qui eum patri aeter
nitate substantie aequalem credit · Sed fortasse aliquis tacita questione
pulsatur · quomodo filius patri esse aequalis possit; Qua in re huma
na natura quod admirando conprehendere non ualet · restat ut hoc
sibi esse credibile ex ammiratione alia sciat; habet namque quod ad haec sibi
sub breuitate respondeat; Constat enim quia ipse creauit matrem · in cuius
uirgineo utero ex humanitate crearetur; Quid igitur mirum si equalis
est patri · qui prior est matri · paulo quoque attestante didicimus christum
dei uirtutem et dei sapientiam; Qui ergo filium minorem putat · patri speci
aliter derogat cuius sapientiam esse ei inaequalem fatetur; Quis etenim
homo potens aequanimiter ferret · si quis ei diceret magnus quidem es
sed tamen sapientia tua te minor est · ipse quoque dominus dicit · Ego et pater

unum sumus. Sed rursus ait: pater maior me est. De quo etiam scriptum est quia
subditus erat parentibus suis. Quid ergo mirum si ex humanitate sua minorem
se patri asserit in caelo, ex qua subiectus erat etiam parentibus in terra. Ex qua
humanitate nunc mariae dicitur: Vade ad fratres meos et dic eis: Ascendo
ad patrem meum et patrem uestrum, ad deum meum et deum uestrum. Cum meum dicat et
uestrum, cur non communiter dicit nostrum? sed distincte loquens indicat quia
eundem patrem et deum dissimiliter habet ipse quam nos. Ascendo ad patrem meum
uidelicet per naturam, et patrem uestrum per gratiam. Ad deum meum quia descendi,
ad deum uestrum quia ascendistis. Quia enim et ego homo, deus mihi est; quia uos
ab errore liberati, deus est uobis. Distincte ergo mihi pater et deus est, quia quem
ante secula deum genuit, hominem in fine seculorum mecum creauit. Venit
maria magdalena adnuncians discipulis quia uidi dominum et haec dixit
mihi. Ecce humani generis culpa ibi abscinditur unde processit. Quia
enim in paradiso mulier uiro propinauit mortem, a sepulchro mulier uiris
adnunciat uitam, et dicta sui uiuificatoris narrat, quae mortiferi serpen
tis uerba narrauerat. Ac si humano generi non uerbis dominus sed rebus
dicat: De qua manu uobis inlatus est potus mortis, de ipsa suscipite
poculum uitae. Haec de expositione lectionis euangelicae succincte
transcurrimus; nunc opitulante eodem de quo loquimur domino, et re
surrectionis eius gloriam et pietatis uiscera consideremus. Citius enim
a morte uoluit surgere, ne nostra diu anima in infidelitatis morte
remaneret. Unde bene quoque per psalmistam dicitur: De torrente in
uia bibit, propterea exaltauit caput. In humano quippe genere
ab ipso mundi initio torrens mortis effluxerat. Sed de hoc torrente
dominus in uia bibit, quia mortem in transitu gustauit, atque ideo exaltauit

caput· quia hoc quod moriendo in sepulchro posuit· surgendo sup
angelos eleuauit· et inde antiquū hostē ineternū perculit· unde seu
it contra se manus psequentiū· tēporaliter pmisit; Quod aperte
dn̄s beato iob indicat dicens; Nū quid capies leuiathan amo·
Leuiathan quippe quod additamentū eorū dicit·; Cetus ille de
uorator humani generis designat· Qui dū se diuinitatē homi
ni addere spopondit· inmortalitatē sustulit; Qui preuaricatio
nis quoq· culpā quā primo homini ppinauit· dū sē sequentib·
pessima psuasione multiplicat· penas eis sine cessatione coacer
uat; In amo autē esca ostendit· aculeus occultatur· hunc ergo pat
omps amo cepit· quia ad mortē illius unigenitū filiū incarnatū
misit· in quo & caro passibilis uideri possit· & diuinitas inpassibilis
uideri non possit; Cūq· in eo serpens iste p manus psequentiū escā
corporis momordit· diuinitatis illū aculeus pforauit; Prius uero
eū in miraculis dm̄ cognouerat· sed de cognitione sua ad dubita
tionē cecidit· Quando hunc passibilē uidit; quasi amus ergo
fauces glutientis tenuit· Dū in illo esca carnis patuit quā deuo
rator appeteret· & diuinitas passionis tempore latuit quę necaret;
In amo eius incarnationis captus ē· quia dū in illo appetit escā
corporis· transfixus ē aculeo diuinitatis; Ibi quippe inerat hu
manitas quę ad sē deuoratorē deduceret· ibi diuinitas quę pfora
ret· ibi aperta infirmitas quę puocaret· ibi occulta uirtus quę
raptoris faucē transfigeret· In amo igitur captus ē· quia inde in
teriit unde momordit· & quos iure tenebat mortales pdidit·
quia eū in quo ius non habuit· mortē appetere inmortalem

presumpsit; Hinc ē etiā quod hęc ipsa de qua loquimur maria
uiuit· quia ille p humano genere qui morti nihil debebat occubu
it; hinc ē quod nos cotidie ad uitā post culpas reuertimur· quia
ad penā nrām conditor sine culpa descendit; Ecce iā antiquus hos
tis ea que de humano genere ceperat spolia amisit· sub plantationis
suę uictoriā pdidit· cotidie peccatores ad uitā redeunt· cotidie
de eius faucib· redemptoris manu rapimur; Unde bene quoq·
ad beatū iob uoce dominica iterū dicit; Aut armilla pfora
bis maxillā eius; Armilla ubi ponitur· ambiendo constringit;
Quid igit p armillā· nisi circūplectens nos diuina misericordia
designatur· que leuiathan istius maxillā pforat· dū nobis post
ppetrata quę phibuit· adhuc penitentię remediū ostendit; Ar
milla dns pforat maxillā leuiathan·· quia ineffabili miseriсor
dię suę potentia sic malitię antiqui hostis obuiat· ut aliquan
do eos etiā quos iā cępit amittat· & quasi ab ore illius cadant·
qui post perpetratas culpas ad innocentiā redeant; Quis eni
ore illius semel raptus maxillā eius euaderet· si pforata non eet·
An non more petrū tenuit cū negauit· An non more dauid tenu
it cū in tantā se luxurię uoraginē mersit· sed dū ad uitā uterq·
p penitentiā rediit· leuiathan iste eos aliquo modo quasi p max
illę suę foramen amisit· Per foramen ergo maxillę ab ore eius
subtracti sunt· qui post ppetrationē tantę nequitię penitendo
redierunt· Quis autē hominū leuiathan istius os euadat· ut in
licita nulla cōmittat· sed hinc cognoscimus quantū redemp
tori humani generis debitores sumus· qui non solū nos morte

Leuiathan ire prohibuit · sed ab ore etiam redire concessit; quippe pecca
tori non abstulit quia maxillam eius ut euadendi uiam tribuit perfora
uit · ut saltim post morsum fugiat · qui incautus prius cauere noluit
ne morderetur; Ubique ergo nobis occurrit superna medicina · quę et dedit
homini pręcepta ne peccet · et tamen peccanti dedit remedia ne despe
ret; Unde cauendum summopere est · ne quis delectatione peccati leuia
than istius ore rapiatur; et tamen si raptus fuerit non desperet · Quia
si peccatum perfecte lugeat · adhuc foramen in maxilla eius inuenit per quod
euadat; Adest testis diuinę misericordię · hęc ipsa de qua loquimur
Maria · De qua pharisęus dum pietatis fontem uellet abstruere · dicebat;
Hic si esset propheta sciret utique · quę et qualis est mulier quę tangit eum
quia peccatrix est; Sed lauit lacrimis maculas cordis et corporis · et
redemptoris sui uestigia tetigit · quę sua itinera praua dereliquit;
Sedebat ad pedes ihesu uerbumque de ore illius audiebat · Uiuenti ad
heserat · mortuum querebat · uiuentem repperit · quem mortuum quęsi
uit · tantumque apud eum locum gratię inuenit · ut hunc ipsis quoque apostolis
eius uidelicet nuntiis ipsa nuntiaret; Quid itaque fratres · quid in
hac re debemus aspicere · nisi immensam misericordiam conditoris nostri ·
qui nobis uelut in signo ad exemplum posuit · eos quos per pęnitentiam
uiuere post lapsum fecit · perpendo enim petrum · considero latronem ·
aspicio zacheum · Intueor mariam · et nihil in eis aliud uideo · nisi ante
nostros oculos posita spei et pęnitentię exempla; Fortasse enim in fide
lapsus est aliquis · aspiciat petrum qui amare fleuit quod timide nega
uerat; Alius contra proximum suum in malitia crudelitatis exarsit · aspi
ciat latronem qui in ipso mortis articulo ad uitę pręmia pęnitendo

peruenit; Alius auaritię aestu anhelans aliena diripuit; aspiciat
zacheum qui si quid alicui abstulit quadruplum reddidit; Alius libi
dinis igne succensus carnis munditiam perdidit; aspiciat mariam quę
in se amorem carnis igne diuini amoris excoxit; Ecce omnipotens deus ubique
oculis nostris quos imitari debeamus obiecit; ubique exempla suae mi
sericordię opponit; Mala ergo iam displiceant uel experta; liben
ter obliuiscitur omnipotens deus quod nocentes fuimus, paratus est pęni
tentiam nostram nobis ad innocentiam deputare; Inquinati post aquas
salutis renascamur ex lacrimis; itaque iuxta primi pastoris uocem
sicut modo geniti infantes lac concupiscite; redite paruuli filii
ad sinum matris uestrę aeternę sapientię sugite larga ubera pietatis
dei transacta plangite imminentia deuitate; Redemptor noster momen
taneos fletus nostros aeterno consolabitur gaudio qui uiuit et regnat
cum patre in unitate spiritus sancti deus per omnia saecula saeculorum.

LEC. SCI EVANGELII SECUNDUM IOHANNEM.

IN illo tempore. Cum sero factum esset una sabbatorum et fores essent
clausę ubi erant discipuli congregati propter metum iudeorum
uenit ihesus et stetit in medio eorum et dicit eis; Pax uobis; Et cum hoc dix
isset ostendit eis manus et latus; Gauisi sunt ergo discipuli uiso domino;

OMELIA BEATI GREGORII PAPE DE ADV. LECTIONE.

PRIMA lectionis huius euangelicę questio animum pulsat
quomodo post resurrectionem corpus dominicum uerum fuit quod
clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit; Sed sciendum nobis est
quod diuina operatio si ratione comprehenditur non est admirabilis
nec fides habet meritum cui humana ratio prębet experimentum;

Sed haec ipsa redemptoris nostri opera quae ex semetipsis conprehendi
nequaquam possunt ex alia eius operatione pensanda sunt ut rebus
mirabilibus fidem praebeant facta mirabiliora. Illud enim corpus domini intra
uit ad discipulos clausis ianuis quod uidelicet ad humanos oculos
per natiuitatem suam clauso exiit utero uirginis. Quid ergo mirum si ia
nuis clausis post resurrectionem suam in aeternum iam uicturus intrauit
qui moriturus ueniens non aperto utero uirginis exiuit. Sed quia ad
illud corpus quod uideri poterat fides intuentium dubitabat osten
dit eis protinus manus et latus; palpandam carnem praebuit quam clausis
ianuis introduxit. Qua in re duo mira et iuxta humanam rationem sibi
ualde contraria ostendit dum post resurrectionem corpus suum incorrupti
bile et tamen palpabile demonstrauit. Nam et corrumpi necesse est quod
palpatur et palpari non potest quod non corrumpitur. Sed miro modo
atque inestimabili redemptor noster et incorruptibile post resurrectio
nem et palpabile corpus exhibuit ut monstrando incorruptibile
inuitaret ad praemium praebendo palpabile formaret ad fidem.
Et incorruptibilem se ergo et palpabilem demonstrauit ut profecto
esse post resurrectionem ostenderet corpus suum et eiusdem naturae
et alterius gloriae. Dicit eis: pax uobis. Sicut misit me pater
et ego mitto uos. Pater filium misit qui hunc pro redemptione
humani generis incarnari constituit; quem uidelicet in mundo
uenire ad passionem uoluit sed tamen amauit filium quem ad passionem
misit. Electos uero apostolos dominus noster non ad mundi gaudia sed sicut ipse
missus est ad passiones in mundum mittit. Quia ergo et filius amatur
a patre et ad passionem tamen mittitur ita et discipuli amantur

adn̄o qui tamen ad passi-o-nes mittuntur in mundum; Itaq; dicit̄. 111·
sicut misit me pater & ego mitto uos. id est ea caritate uos dili
go cum inter scandala persecutorum mitto. qua me carita
te pater diligit. quem uenire ad tolerandas passiones fecit.
quamuis mitti etiā iuxta naturā diuinitatis possit intellegi. Eo enī ipso
a patre filius mitti dicit̄. quo a patre generatur; Nam sc̄m quoq; sp̄m
qui cū sit coequalis patri & filio. non tamen incarnatus est. isdē se fi
lius mittere p̄hib& dicens; Cū uenerit paracitus quē ego mitto uobis
a patre; Si eni mitti solū modo incarnari deber& intellegi. sc̄s sp̄s pro
culdubio nullo modo diceret̄ mitti. qui nequaquā incarnatus
est. sed eius missio ipsa p̄cessio ē. qua de patre p̄cedit & filio; Sicut
itaq; sp̄s mitti dicit̄. quia p̄cedit. ita & filius non incongrue mitti
dicit̄. quia generat̄; Hoc cū dixisset. insufflauit & dicit eis; Accipi
te sp̄m sc̄m; Querendū nobis ē. quid ē quod sp̄m sc̄m dn̄s nr̄. & semel III
dedit in terra consistens. & semel celo presidens; Neq; enī alio inlo
co datus sp̄s sc̄s aperte monstratur. nisi nunc cū p̄ insufflationē
p̄cipitur. & post modū cū de celo ueniens in linguis uariis de
monstratur; Cur ergo prius discipulis in terra datur. post modū
de celo mittit̄. nisi quod duo sunt precepta caritatis dilectio
uidelicet dī. & dilectio proximi. in terra dat̄ sp̄s ut diligatur
proximus. de celo dat̄ sp̄s. ut diligat̄ dī. Sicut ergo una ē caritas
& duo precepta. ita unus sp̄s & duo data. Prius a con
sistente dn̄o in terra. post modū e celo. quia in proxi
mi amore discit̄. qualiter p̄uenire debeat ad a
morē dī; Unde & isdē iohannes dicit; Qui non diligit fratrē suū.

quē uidet dm̄ quē non uidet quomodo potest diligere· &
Ante quidē discipulorū mentib· isdē sp̄s sc̄s inerat ad fidē· sed tam
manifesta datione non nisi post resurrectionē datus ē; Unde & scrip
tū ē· Nondū erat sp̄s datus· quia ih̄c nondū fuerat glorificatus; Unde
etiā p moysen dicit; Suxerunt mel de petra & oleū de firma petra;
Neq; enī quiquā tale iuxta historiā legitur· si tota testamenti ue
teris series recenset; Nusquā de petra mel· nusquā oleū ille populus
suxit· sed quia iuxta pauli uocē petra erat xp̄c· mel de petra suxerunt·
qui eiusdē redemptoris n̄ri facta & miracula uiderunt; Oleū uero
de firma petra suxerunt· quia effusione sc̄i sp̄s post resurrectionē eius
ungui meruerunt; Quasi ergo infirma petra mel dedit· quando adhuc
mortalis dn̄s miraculorū suorū dulcedinē discipulis ostendit; Sed firma
petra oleū fudit· quia post resurrectionē suā factus iā inpassibilis
p afflationē sp̄s donū sc̄ę unctionis emanauit; De hoc oleo p pphetā
dicit; Conputrescit iugū a facie olei; Sub iugo quippe tenebamur
demonicę dominationis· sed uncti sum⁹ oleo sc̄i sp̄s; Et quia nos gratia
libertatis unxit· dominationis demonicę iugū putruit· Paulo attes
tante qui ait; Ubi sp̄s dn̄i· ibi libertas; Sciendū uero ē quod hi qui prius
sp̄m sc̄m habuerunt· ut & ipsi innocenter uiuerent· & in pdicatione
quibusdā prodessent· Idcirco hunc post resurrectionē dn̄i patenter
acceperunt· ut prodesse non paucis sed plurib· possent; Unde & in
hac ipsa datione sp̄s dicit; Quorū remiseritis peccata
remittuntur eis· & quorū retinueritis· retenta sunt;
Libet intueri illi discipuli ad tanta onera humilitatis
uocati ad quantū culmen glorię sint pducti; Ecce de semet ipsis p

non solum securi fiunt · sed etiam aliene obligationis potestatem relax
ationis accipiunt; Principatum superni iudicii sortiuntur · ut uice dei qui
busdam peccata retineant quibusdam relaxent; Sic sic eos a deo decebat
erigi qui tantum pro deo consenserant humiliari; Ecce qui districtum
dei iudicium metuunt animarum iudices fiunt · et alios damnant uel libe
rant · qui semet ipsos damnari metuebant; Horum profecto nunc in eccle
sia episcopi locum tenent; Soluendi ac ligandi auctoritatem suscipiunt ·
qui gradum regiminis sortiuntur; Grandis honor · sed graue pondus
istius est honoris; Durum quippe est ut qui nescit tenere moderamina
uite sue · iudex uite fiat aliene; Et plerumque contingit · ut hic iudicii
locum teneat · cui ad locum uita minime concordat · Ac sepe agitur · ut
uel damnet immeritos · uel alios ipse ligatos soluat; Sepe in soluendis
ac ligandis subditis sue uoluntatis motus · non autem causarum merita
sequitur; Unde fit ut ipsa ligandi et soluendi potestate se priuet · qui
hanc pro suis uoluntatibus · et non pro subiectorum moribus exercet; Sepe
fit ut erga quemlibet proximum odio uel gratia moueatur pastor;
Iudicare autem digne de subiectis nequeunt · qui in subditorum causis sua
uel odia uel gratiam secuntur; Unde recte per prophetam dicitur; Mor
tificabant animas que non moriuntur · et uiuificabant animas que
non uiuunt; Non morientem quippe mortificat qui iustum dam
nat · et non uicturum uiuificare nititur · qui reum supplicio absoluere
conatur; Cause ergo pensande sunt · et tunc ligandi atque soluendi potes
tas exercenda · Uidendumque culpa aut que sit penitentia secuta post
culpam · ut quos omnipotens deus per compunctionis gratiam uisitat · illos pastoris
sententia absoluat; Tunc enim uera est absolutio presidentis · cum interni

arbitrium iudicis sequitur. Quod bene quatriduanam mortui resus-
citatio illa significat. que uidelicet demonstrat quia prius
mortuum dominus uocauit et uiuificauit dicens: Lazare ueni foras.
et postmodum is qui uiuens egressus fuerat a discipulis est solu-
tus sicut scriptum est. Cumque egressus esset qui ligatus fuerat institis.
tunc dixit discipulis: soluite eum et sinite abire. Ecce illum iam disci-
puli soluunt uiuentem. quem magister resuscitauerat mortuum.
Si enim discipuli lazarum mortuum soluerent. fetorem magis osten-
derent quam uirtutem. Ex qua consideratione intuendum quod
illos nos debemus per pastoralem auctoritatem soluere. quos auctorem
nostrum cognoscimus per suscitantem gratiam uiuificare. Que nimi-
rum uiuificatio ante operationem rectitudinis in ipsa iam cognos-
citur confessione peccati. Unde et huic ipsi mortuo lazaro nequa-
quam dicitur reuiuisce. sed ueni foras. Omnis quippe peccator
dum culpam suam intra conscientiam abscondit. introrsus latet
in suis penetrabilibus occultatur. Sed mortuus uenit foras cum pec-
cator nequitias suas sponte confitetur. Lazaro ergo ueni foras dicitur.
ac si aperte cuilibet mortuo in peccatis diceretur. Cur reatum tuum
intra conscientiam abscondis? foras iam per confessionem egredere.
qui apud te interius per negationem lates. Ueniat itaque foras
mortuus id est culpam suam confiteatur peccator. Uenientem uero foras
soluant discipuli. ut pastores ecclesie ei penam debeant amouere. quam
meruit qui non erubuit confiteri quod fecit. Hec de solutionis
ordine breuiter dixerim. ut sub magno moderamine pastores
ecclesie uel soluere studeant uel ligare. Sed utrum iuste an iniuste

obligat pastor. Pastoris tamen sententia gregi timenda ē. ne is
qui sub ē & cū iuste forsitan ligatur. ipsā obligationis suę sententiam
ex alia culpa mereatur. Pastor ergo uel absoluere indiscrete timeat
uel ligare; Is aūt qui sub manu pastoris ē. ligari timeat uel iniuste.
nec pastoris sui iudiciū temere rephendat. ne & si iniuste ligatus
ē. ex ipsa tumide rephensionis supbia culpa quae non erat fiat;
Sed quia haec breuiter p excessū diximꝰ. ad expositionis ordinē rede
amus; Thomas aūt unus de duodecī qui dicit̄ didimꝰ. non erat
cū eis quando uenit ihc; Iste unus discipulus defuit. reuersus
quod gestū ē audiuit. audita credere renuit; Uenit iterū dns.
& credenti discipulo latus palpandū pbuit. Manus ostendit.
& ostensa suorū cicatrice uulnerū infidelitatis illius uulnus
sanauit; Quid frs karmi. quid inter haec animaduertitis. Nū quid
casu gestū creditis. ut electus ille discipulus tunc deesset. post
aūt ueniens audiret. audiens dubitaret. dubitans palparet.
& palpans crederet. non hoc casu. sed diuina dispensatione ges
tū ē; Egit namq; miro modo supna clementia. ut discipulus
dubitans. dū in magistro suo uulnera palparet. carnis in nob
uulnera sanaret infidelitatis; Plus enī nob infidelitas thomę
ad fidē. quā fides credentiū discipulorū profuit. quia dū ille ad
fidē palpando reducit̄. nrā mens omī dubitatione postposita
in fide solidat̄; Sic quippe discipulū post resurrectionē suā dubi
tare pmisit. nec in dubitatione tamen deseruit. sicut ante
natiuitatē suā habere mariā sponsū uoluit. Qui tamen ad
eius nuptias non puenit. Nā ita factus ē discipulus dubitans.

et palpans testis vere resurrectionis. sicut sponsus matris. fuerat cus
tos integerrime virginitatis. Palpavit autem et exclamavit. Deus meus
et dominus meus. Dicit ei Ihesus. Quia vidisti me credidisti. Cum paulus apostolus dicat.
Est enim fides sperandarum substantia rerum argumentum non apparentium.
Profecto liquet quia fides illarum rerum argumentum est que apparere
non possunt. Que etenim apparent iam fidem non habent sed agnitionem.
Dum ergo vidit thomas dum palpavit cur ei dicitur. quia vidisti me
credidisti. sed aliud vidit aliud credidit. A mortali quippe ho
mine divinitas videri non potuit. hominem igitur vidit et deum con
fessus est dicens. dominus meus et deus meus. Videndo ergo credidit qui conside
rando verum hominem hunc deum quem videri non poterat exclamavit.
Letificat valde quod sequitur. beati qui me non viderunt et credi
derunt. In qua nimirum sententia nos specialiter signati sumus.
qui eum quem carne non vidimus mente retinemus. Nos signati sumus.
sed si fidem nostram operibus sequimur. Ille etenim vere credit qui ex
ercet operando quod credit. Quo contra de his qui fidem nomine te
nus retinent paulus dicit. Qui confitentur se nosse deum. factis autem
negant. hinc iacobus ait. fides sine operibus mortua est. hinc ad be
atum iob de antiquo hoste generis humani dominus dicit. Absorbebit
fluvium et non mirabitur et habet fiduciam quod influat iordanis in
os eius. Quid est enim per fluvium designatur nisi humani generis
fluxus. quod videlicet genus ab ortu ad finem defluit et quasi aque
more usque ad competentem terminum ex carnis liquore percurrit.
Quid per iordanem nisi baptizatorum forma signatur. qui enim in ior
dane flumine ipse auctor redemptionis nostre baptizari dignatus est.

recte iordanis nomine eorum multitudo exprimitur qui intra sacra
mentum baptismatis tenentur. Antiquus ergo hostis generis humani flu
vium absorbuit quia a mundi origine usque ad redemptoris adventum
vix paucis electis evadentibus in ventre suae malitiae genus humanum traxit.
De quo recte dicitur Absorbebit fluvium et non mirabitur. Quia pro magno non
habet cum infideles rapit. Sed grave est valde quod subditur Et habet fidu
ciam quod influat iordanis in os eius. Quia postquam infideles quosque
a mundi origine rapuit adhuc se posse suscipere etiam fideles presumit.
Nam ore pestiferae persuasionis eos cotidie devorat in quibus a confessi
one fidei reproba vita discordat. Hoc ergo fratres karissimi tota intentione
pertimescite. hoc apud vos sollicita mente cogitate. Ecce paschalia
sollemnia agimus sed ita vivendum nobis est ut pervenire ad aeterna festa
mereamur. Transeunt cuncta quae temporaliter festiva celebrantur.
Curate qui his sollemnitatibus interestis ne ab aeterna sollemnitate sepa
remini. Quid prodest interesse festis hominum si deesse contingat
festis angelorum. Umbra venturae sollemnitatis est sollemnitas praesens.
Idcirco hanc annue agimus ut ad illam quae non est annua sed continua
perducamur. Cum haec statuto tempore geritur ad illius desiderium
memoria nostra refricatur. Frequentatione ergo gaudii temporalis
ad aeterna gaudia mens incalescat et ferveat ut ex veritate lae
titiae perfruatur in patria quod de umbra gaudii meditatur in via.
Vitam igitur vestram fratres moresque componite. Is qui mitis resurrexit
ex morte quam districtus in iudicio veniat providete. Certe
in die tremendi examinis sui cum angelis et archangelis cum thro

& dominationib· cũ principatib· & potestatib· apparebit· Cęlis
aeternis ardentib· cunctis uidelic& elementis in sui obsequii
terrore commotis; hunc ergo tanti pauoris iudicẽ ante oculos po
nite· hunc uenturũ timete· ut hunc cũ uenerit non timidi sed se
curi uideatis; Timendus ergo ẽ ne timeatur· Terror eius nos ad
usũ bonę operationis exerceat· Metus illius uitã nrãm a prauı
tate cõpescat· Mihi frs credite quia tanto tunc erim̃ securi
de eius pręsentia· quanto nunc esse satagim̃ suspecti de culpa;
Certe si aliquis urm̃ cũ suo aduersario causã dicturus in meo
iudicio die crastino ess& exhibendus· totã fortasse noctẽ in sõ
nẽ ducer&· Et quid sibi dici poss& quid obiectionib· responder&
secũ sollicita & ęstuanti mente uersar&· ne me inuenir& aspe
rũ uehementer metuer&· ne apud me apparer& noxius
formidar&; Et quis ego aut quid ego· nimirũ non longe post
futurus post hominẽ uermis atq· post uermẽ puluis; Si ergo
tanta cura pertimescit iudiciũ pulueris; Qua intentione cogi
tandũ ẽ· qua formidine puidendũ tantę iudiciũ maiestatis;
Sed quia sunt nonnulli qui de resurrectione carnis incerti
sunt· & tunc rectius docemus· Si etiã cordiũ uestrorũ quęsti
onib· occultis occurrimus; pauca nobis de ipsa resurrectio
nis fide loquenda sunt; Multi & enĩ sicut & nos aliquando fui
mus dũ carnẽ in putredinẽ ossaq· in puluerẽ redigi per
sepulchra conspiciunt· reparari ex puluere carnẽ & ossa
diffidunt· Sicq· apud se quasi ratiocinantes dicunt :·

quando expuluere homo reducitur. quando agitur ut cinis ani
metur. Quib; breuiter respondemus. quia longe minus est deo reparare
quod fuit. quam creasse quod non fuit. Aut quid mirum si hominem
expuluere refecit. qui simul creauit omnia ex nihilo. Mirabili
us namque est celum ac terram ex nullis existentib; condidisse quam ipsum
hominem ex terra reparare. Sed cinis adtenditur. & in carnem redire
posse desperatur. & diuine operationis uirtus conprehendi quasi
ex ratione queritur. Qui scilicet & hec idcirco in suis cogitationib;
dicunt. quia eis cotidiana dei miracula ex assiduitate uiluerunt.
Nam ecce in uno grano paruissimi seminis latet tota quae
nascitura est arboris moles. Constituamus ante oculos cuiuslibet
mirum arboris magnitudinem. Cogitemus unde oriendo cepit quae ad
tantam molem crescendo peruenit. inuenimus procul dubio eius
originem paruissimum semen. Consideremus nunc ubi in illo par
uo grano seminis latet fortitudo ligni asperitas corticis sa
poris odorisque magnitudo. ubertas fructuum uiriditas folio
rum. Contractatum namque seminis granum non est ualidum. Unde ergo
processit ligni duritia. non est asperum. unde asperitas corticis
erupit. non est saporum. unde sapor in fructib;. olfactum nil re
dolet. unde odor in fructib; flagrat. nihil in se uiride ostendit
unde uiriditas foliorum exiuit. Cuncta ergo in semine simul
latent. quae tamen non simul ex semine producuntur. Ex semine
quippe producitur radix. ex radice prodit uirgultum. ex uirgulto
oritur fructus. In fructu etiam producitur semen. Addamus ergo
quia & semen latet in semine. Quid ergo mirum si ossa neruos

carnē capillosq; reducat ex puluere. Qui lignū fructus folia in
magna mole arboris ex paruo semine cotidie restaurat. Cū ergo dubi
tans animus de resurrectionis potentia rationē querit. earū rerū ei
questiones inferende sunt. Que & incessanter fiunt. & tamen ratione
cōprehendi nequaquā possunt. ut dū non ualet ex uisione rei penetra
re quod conspicit. de promissione diuine potentie credat quod audit.
Illa ergo nobiscum frs promissa cogitate. queq; cum tempore
transeunt. uelut iam dimissa despicite. ad huius resurrectionis
gloriam quam in se ueritas ostendit. tota intentione festina
te. terrena desideria que ab auctore separant fugite. quia
tanto altius ad conspectum dī omīpotentis pertingitis. quan
to mediatorem dī & hominum singulariter amatis. qui ui
uit & regnat cum patre in unitate sps sci ds per omā scla sclo.

VIIII

LEC SCI EUG. SCDM IOHANNEM.

IN ILLO TEMPORE. Dix ihs discipulis suis.
Hoc ē preceptum meum. ut diligatis inuicem sicut
dilexi uos. Maiorem hac dilectionem nemo ha
bet. quā ut animā suam ponat quis pro amicis suis. Et reliq.

OMELIA BEATI GREGORII PAPE.
DE EADEM LECTIONE.

Cum cuncta sacra eloquia dominicis plena sint preceptis.
quid ē quod de dilectione quasi de singulari mandato
dns dicit. hoc ē preceptum meū ut diligatis inuicem. nisi
quia omne mandatū de sola dilectione ē. & omā unum precep
tum sunt. qq quicquid precipitur in sola caritate solidatur;

Ut enim multi arboris rami ex una radice prodeunt sic multae
uirtutes ex una caritate generantur. Nec habet aliquid uiridita
tis ramus boni operis si non manet in radice caritatis. Praecepta
ergo dominica & multa sunt & unum. Multa per diuersitatem operis
unum in radice dilectionis. Qualiter autem ista dilectio sit tenenda
ipse insinuat qui in plerisque scripturae suae sententiis & amicos iubet
diligi in se & inimicos diligi propter se. Ille enim ueraciter caritatem
habet qui & amicum diligit in deo & inimicum diligit propter deum. Nam
sunt nonnulli qui diligunt proximos sed per affectum cognationis
& carnis. Quibus tamen in hac dilectione sacra eloquia non contra
dicunt. Sed aliud est quod sponte inpenditur naturae aliud quod prae
ceptis dominicis ex caritate debetur oboedientiae. Hi nimirum & proxi
mum diligunt & tamen illa sublimia dilectionis praemia non ad
sequuntur quia amorem suum non spiritaliter sed carnaliter inpen
dunt. Proinde cum dominus diceret hoc est mandatum meum ut diligatis
inuicem, protinus addidit sicut dilexi uos. Ac si aperte dicat ad hoc
amate ad quod amaui uos. Qua in re fratres karissimi solerter intuendum est
quod antiquus hostis dum mentem nostram ad rerum temporalium delec
tationem trahit infirmiorem contra nos proximum excitat qui ea
ipsa quae diligimus auferre moliatur. Nec curat antiquus hostis
haec faciens ut terrena tollat sed ut caritatem in nobis feriat. Nam
in odio repente exardescimus & dum foris inuicti esse cupimus intus
grauiter ferimur. Dum parua foris defendimus intus amittimus
maxima quia dum rem diligimus temporalem ueram amittimus dilecti
onem. Omnis quippe qui nostra tollit inimicus est. Sed si odio

habere ceperimus inimicum. intus est quod perdimus; Cum ergo ali
quid exterius aproximo patimur. contra occultum raptorem inte
rius uigilemus. qui numquam melius uin- citur. nisi cum raptor exte
rior amatur; Una quippe & summa est probatio carita
tis. si & ipse diligitur qui aduersatur. Hinc est quod ipsa ueri
tas & crucis patibulum sustinet. & tamen ipsis suis persecutoribus.
affectum dilectionis inpendit dicens; Pater ignosce illis. quia
XI. nesciunt quid faciunt; Quid ergo mirum si inimicos dili
gunt discipuli dum uiuunt. quando & tunc inimicos diligit
magister cum occiditur. cuius dilectionis summam exprimit cum
subiungit; Maiorem hac dilectionem nemo habet. quam ut ani
mam suam ponat quis pro amicis suis; Mori etiam pro inimicis dominus
uenerat. & tamen positurum se animam pro amicis dicebat. ut
profecto nobis ostenderet. quia cum diligendo lucrum facere de
inimicis possumus. etiam ipsi amici sunt qui persecuntur;
sed ecce nos usque ad mortem nemo persequitur; Unde ergo
probare possumus an diligimus inimicos. sed est quod in pace
sanctę ecclesię fieri debeat. unde clarescat. si persecutionis tempo
re mori pro dilectione ualeamus; Certe isdem iohannes dicit;
Qui habuerit substantiam mundi & uiderit fratrem suum necesse
habere & clauserit uiscera sua ab eo. quomodo caritas dei
manet in eo. hinc etiam iohannes baptista ait; Qui habet
duas tunicas det non habenti; Qui ergo tranquillitatis tem
pore non dat pro deo tunicam suam. quando in persecutione
daturus est animam suam. Uirtus ergo caritatis ut in uicta sit

in perturbatione nutriatur per misericordiam in tranquillitate.
quatinus omnipotenti deo primum discat sua impendere. post
modum se. Sequitur. Uos amici mei estis. O quanta est misericordia XII
conditoris nostri. serui digni non sumus et amici uocamur.
Quanta est dignitas hominum esse amicos dei. Sed audistis gloriam
dignitatis. audite et laborem certaminis. Si feceritis que ego
precipio uobis. Amici mei estis. si ea que precipio facitis. Ac si
aperte dicat. Si gaudetis de culmine. pensate quibus laboribus
uenitur ad culmen. Certe cum filii zebedei interueniente
matre quererent ut unus a dextris dei et alius a sinistris sedere
debuissent. Audierunt. potestis bibere calicem quem ego bibi
turus sum. Iam locum celsitudinis querebant. ad uiam illos ueritas
reuocat per quam ad celsitudinem uenirent. Ac si dicatur. Iam uos
locus delectat celsitudinis. sed prius uia exerceat laboris.
Per calicem peruenitur ad maiestatem. si mens uestra appetit quod de
mulcet. prius bibite quod dolet. sic sic per amarum poculum con
fectionis peruenitur ad gaudium salutis. Iam non dicam uos seruos
quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Uos autem dixi amicos
quia omnia quecumque audiui a patre meo nota feci uobis. Que
sunt omnia que audiuit a patre suo que nota fieri uoluit ser
uis suis ut eos efficeret amicos suos. nisi gaudia interne cari
tatis. nisi illa festa superne patrie. que nostris cotidie menti
bus per aspirationem sui amoris imprimit. Dum enim audita supercelestia
celestia amamus. amata iam nouimus. quia amor ipse notitia
est. Omnia ergo eis nota fecerat. quia terrenis desideriis

inmutati amoris summi facib· ardebant. Istos uero amicos di
aspexerat p pheta cu dicebat· Mihi aut nimis honorificati sunt ami
ci tui ds· Amicus eni quasi animi custos uocatur. Quia igitur
psalmista prospexit· electos di a mundi huius amore separatos
custodire in mandatis celestib· uoluntate di miratur e amicos
di dicens· Mihi aut honorificati sunt amici tui ds. Et ta qua
si ab eo protinus causas honoris tanti nobis insinuari quererem·
f 124 ilico adiunxit· Nimis confortatus e principatus eoru. Ecce
electi di carne edomant· spm roborant· demonib; imperant·
uirtutib· coruscant· presentia despiciunt· eterna patria
cu uoce morib· predicant· ea etia moriendo diligunt· atq·
ad illa p tormenta ptingunt· Occidi possunt· & flecti neque
unt· Nimis confortatus e principatus eoru· In ista ipsa pas
sione qua ceciderunt in morte carnis· uidete quantu fue
rit culmen mentis· Unde hoc nisi quia confortatus e prin
cipatus eoru· Sed sic forsitan magni pauci sunt· subiunxit·
Dinumerabo eos & sup arena multiplicabuntur. Totu mun
du frs aspicite· martirib· plenus e· Ia pene tot quos uidere
non possumus· quot ueritatis testes habem· Do ergo numera
biles nobis sup arena multiplicati sunt· qui quanti sunt·
a nobis co prehendi non possunt· Sed quisquis ad hanc puenit
dignitate· ut amicus di uocetur· sese in se conspiciat· Dona
aut que pcepit sup se nihil suis meritis tribuat· ne ad inimi
citias erumpat· Unde & subditur· Non uos me elegistis· sed
ego elegi uos & posui uos ut eatis & fructu adferatis·

Posui ad gratiam. plantaui ut eatis uolendo. fructum adferatis operan
do. Eatis enim uolendo dixi. quia uelle aliquid facere iam mente ire est.
Quale uero fructum adferre debeant. subditur. Et fructus uester
[illegible] maneat. Omne quod secundum presens seculum laboramus.
uix usque ad mortem sufficit. Mors namque interueniens fructum nostri
laboris abscidit. Quod uero pro aeterna uita agitur. etiam post mortem
seruatur. et tunc apparere incipit cum laborum carnalium fructus
ceperit non uideri. Ibi ergo illa retributio inchoat ubi ista
terminatur. Quisquis igitur iam aeterna cognouit apud eum iam
temporales fructus uilescant. Tales fructus operemur
que maneant. Tales fructus operemur. qui cum mors cuncta
interimat. ipsi exordium a morte sumant. Nam quod a morte
incipiat fructus dei. testatur propheta qui dicit. Cum dederit dilec
tis suis somnum. hec est hereditas domini. Omnis qui dormit in morte
perdit hereditatem. Sed cum dederit dilectis suis somnum haec est
hereditas domini. Quia electi dei postquam peruenerint ad mortem tunc
inueniunt hereditatem. Sequitur. Ut quodcumque petieritis patrem
in nomine meo. det uobis. Ecce hic dicit. quodcumque petieritis patrem
in nomine meo det uobis. Rursum alibi per eundem euangelistam dicit.
Si quid petieritis patrem in nomine meo. dabit uobis. Usque modo non
petistis quicquam in nomine meo. Si omne quod petimus in nomi
ne filii dat nobis pater. quid est quod paulus ter dominum rogauit
et exaudiri non meruit. sed dictum est illi. sufficit tibi gratia mea.
nam uirtus in infirmitate perficitur. Numquid ille tam egregius pre
dicator in filii nomine non petiit. quare autem non accepit

quod petit· quomodo ergo uerū ē· quia quicquid petierimus
in nomine filii dat nobis· si auferri a se angłm satanę petiit
apłs paulus in nomine filii· & tamen quod petiit non accepit·
Sed quia filii nomen ihc ē· ihc autē saluator· uel etiā salutaris di
citr· Ille ergo in nomine saluatoris petit· qui illud petit· quod
ad uerā salutē ptinet· Nā si id quod non expediat petitur·
non in nomine ihu petitur pater· Unde & isdē apłis adhuc infir
mantib· dns dicit· Usq· modo non petistis quicquā in nomi
ne meo· Ac si aperte diceretur· Non petistis in nomine saluato
ris· quia nescitis querere ęternā salutē· hinc ē quod & paulus
non exauditur· quia si liberaretr a temptationib; ei non prode
rat ad salutē· Ecce uidem fřs krmi· quā multi ad sollemp
nitatē sci martiris conuenistis· genua flectitis· pectus tundi
tis· uoces orationis ac confessionis emittitis· faciē lacrimis rigatis·
Sed pensate queso petitiones uestras· uidete si in nomine ihū petitis
idē· si gaudia salutis ęternę postulatis· In domo enī ihū ihm
non queritis· si in ęternitatis tēplo inoportune ptē pora
lib· oratis· Ecce alius in oratione quęrit uxorē· alius petit
uillā· alius postulat uestes· alius dari sibi deprecatur ali
mentū· Et quidē hęc cū desunt· ab omnipotente dō petenda
sunt· Sed meminisse continue debemus· quod ex mandato
eiusdē nri redemptoris accipim· Querite primū regnū
dī & iustitiā eius· & hęc omnia adicientur uobis· Et hęc
itaq· ab ihū petere non ē errare· si tamen non nimie petantr
Sed adhuc quod ē grauius postulat mortē inimici· eūq·

quę gladio non potest persequi. persequitur oratione. & uiuet
adhuc qui maledicitur. & tamen is qui maledicit. iam de morte
illius reus tenetur. Iubet autem dominus ut diligatur inimicus. & tamen
rogatur deus ut occidat inimicum. Quisquis itaque sic orat ipsis suis pre
cibus contra conditorem pugnat. Unde & sub iudeę specie dicitur. Fiat
oratio eius in peccatum. Oratio quippe in peccato est. illa petere
quę prohibet ipse qui petitur. Hinc ueritas dicit. Cum statis adoran
dum. remittite si quid habetis in cordibus uestris. Quam uirtutem re
missionis apertius ostendimus. si unum testimonium testamenti
ueteris proferamus. Certe cum iudea conditoris sui iustitiam culpis ex
igentibus offendisset. prophetam suum ab oratione dominus prohibens dicit.
Non assumas laudem & orationem pro eis. Si moyses & samuhel
steterunt coram me. non est anima mea ad istum populum.
Quid est quod inter missis relictisque tot patribus. soli moyses
& samuel ad medium deducuntur. quorum mira obtinendi
uirtus ostenditur. dum nec ipsi posse intercedere dicuntur.
Ac si aperte dicat dominus. Nec illos audio quos propter magnum pe
titionis suę meritum minime contempno. Quid ergo est
quod moyses & samuel ceteris patribus in postulatione
preferuntur. nisi quod duo hi tantummodo in cuncta tes
tamenti ueteris serie etiam pro inimicis suis leguntur exorasse.
Unus a populo lapidibus impetitur. & tamen pro lapidatore
suo dominum deprecatur. Alter ex principatu deicitur. &
tamen petitus ut exoraret. fatetur dicens. Absit a me
hoc peccatum in domino quo minus cessem orare pro uobis.

Si moyses & samuel steterint coram me · non ē anima mea ad popu
lū istū · Ac si aperte dicat · Nec illos modo p amicis audio · quos
magne uirtutis merito orare etiā p inimicis scio · Uirtus ergo
uere orationis ē celsitudo caritatis · & tunc quisq; quod recte
petit adipiscit̄ cū eius animus in petitione nec inimici odio
fuscat̄ · Sed plerūq; reluctantē animū uincimus · etiā pro ini
micis oramus · fundim̄ pro aduersariis precē · sed utinā cor
teneat amorē · Nā sepe & orationē pro inimicis nris inpendim̄
sed hanc ex pceptione potius fundim̄ quā ex caritate · Nā & uitā
inimicorū petim̄ · & tamen ne exaudiamur timemus · Sed q;
internus iudex mentē potius quā uerba considerat · pro ini
mico nihil postulat · qui p eo ex caritate non exorat · Sed ecce
nobis inimicus grauiter aliquid dāni intulit iuuantē lesit
amantes psecutus ē · retinenda hec essent · si remittenda nob
delicta non essent · Aduocatus & enī nr̄ precē nobis in causa
nrā cōposuit · & ipse eiusdē cause iudex ē qui aduocatus · Preci
aut̄ quā cōposuit condicionē inseruit dicens · Dimitte nobis
debita nrā sicut & nos dimittimus debitoribus nostris · Quia
ergo ipse iudex uenit qui aduocatus extitit · ipse pcē exau
dit quā fecit · Aut ergo non facientes dicim̄ · debita nrā nob
dimitte · sicut & nos dimittim̄ debitorib; nris · & nos met ipsos
hoc dicendo amplius ligam̄ · Aut fortasse hanc conditionē
in oratione intermittim̄ · & aduocatus nr̄ pcē quā cōpo
suit n̄ recognoscit · atq; apud se ptinus dicit · Scio quid mo
nui · non ē ipsa oratio quā feci · Quid ergo agendū nobis frs ē

nisi ut uere caritatis affectū impendam fratribus. Nulla in corde
malitia maneat. Considerat omps ds erga proximū caritatem
nrām. ut nris impendat iniquitatib. pietatē suā. Mementote
quod monemur. Dimittite & dimittet uob. Ecce & debet nob
& debemus. Dimittam ergo quod debet nob. ut dimittatur
quod debeatur a nobis. Sed ad haec mens renititur. & uult implere
quod audit. & tamen reluctatur. & ad martyris tumbā consistim.
quia de celeste regnū ex qua morte puenerit scim. Nos si pro xpō
corpus non ponimus. saltē animū uincam. Placatur ds isto sacri
ficio. ad pbat in iudicio pietatis suę uictoriā pacis nrae. Certamen
nri cordis aspicit. & qui post uincentes remunerat. nunc decer
tantes adiuuat. p ihm xpm dnm nrm qui uiuit & regnat ds in uni
tate sps sci p omnia secla seclor. Am.

LEC. SCI EUG. SCDM MARCUM.

IN illo tempr. dixit ihs discipulis suis. Euntes in uniuer
sū mundū. pdicate euangeliū omni creaturę. Qui crediderit
& baptizatus fuerit. saluus erit. Qui uero non crediderit. con
dempnabitur. Et reliq.

OMELIA BEATI GREGORII PAPAE. DE EADEM LECTIONE.

QUOD resurrectionē dominicā discipuli
tarde crediderunt. non tam illorū infirmitas quā nrā
ut ita dicā futura firmitas fuit. Ipsa namq resurrectio illis
dubitantibus p multa argumenta monstrata ē. quę dū nos
legentes agnoscimus. quid aliud quam de illorū dubitatione soli
damur. Minus enī mihi maria magdalena praestitit quę citius credidit.

quam thomas qui diu dubitauit; Ille etenim dubitando uulne-
rum cicatrices tetigit. et de nostro pectore dubietatis uulnus ampu-
tauit; Ad insinuandam quoque ueritatem dominicae resurrectionis
notandum nobis est quod lucas refferat dicens; Conuescens praecepit
eis ne ab hierosolimis discederent. et post pauca. Uidentibus illis
eleuatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum; Notate uerba.
signate misteria; Conuescens eleuatus est. comedit et ascendit.
ut uidelicet per effectum comestionis ueritas patesceret carnis;
Marcus uero priusquam caelum dominus ascendat. eos de cordis
atque infidelitatis duritia increpasse discipulos memorat;
Qua in re quid considerandum est. nisi quod idcirco dominus tunc disci-
pulos increpauit cum corporaliter eos reliquit. ut uerba quae re-
cedens diceret. in corde audientium artius inpressa remanerent;
Increpata igitur eorum duritia quid ammonendo dicat audiamus;
Euntes in mundum uniuersum. praedicate euangelium omni cre-
aturae; Numquid fratres mei karissimi sanctum euangelium uel insensatis uel bru-
tis animalibus fuerat praedicandum. ut de eo discipulis dicatur.
praedicate euangelium omni creaturae? Sed omnis creaturae nomi-
ne. homo designatur; Sunt namque lapides. sed nec uiuunt nec sen-
tiunt; Sunt herbae et arbusta. uiuunt quidem, sed non sentiunt;
Uiuunt dico. non per animam sed per uiriditatem. quia et paulus di-
cit; Insipiens tu quod seminas non uiuificatur. nisi prius
moriatur; Uiuit ergo quod moritur. ut uiuificetur;
Lapides itaque sunt. sed non uiuunt. arbusta autem sunt. sed
uiuunt et non sentiunt; bruta uero animalia sunt.

uiuunt sentiunt · sed non discernunt ; Angeli & enī sunt · uiuunt ·
sentiunt · & discernunt ; omīs autē creature aliquid habet homo ;
habet nāq; cōmune eē cū lapidib; uiuere cū arborib; sentire cū
animalibus ; intellegere cū angelis ; Si igitur cōmune habet aliquid
cum omni creatura homo · iuxta aliquid omnis creatura homo ;
Omni ergo creature predicat̃ euangeliū · cū soli homini predicat̃ ·
quia ille uidelicet docet̃ ; ppt quē in terra cuncta creata sunt ·
et a quo omnia per quandam similitudinē aliena non sunt ; Potest
etiam omnis creature nomine · omnis natio gentium desig
nari ; Ante & enim dictum fuerat · in uiam gentiū ne abieritis ·
nunc autē dicit̃ · predicate omni creature · ut scilicet prius
a iudea apostolorū repulsa predicatio · tunc nobis in adiuto
rium fieret · cū hanc illa ad dampnationis sue testimonia sup
ba repulisset ; Sed cū discipulos ad predicandū ueritas mittit · IIII
quid aliud in mundo facit · nisi grana seminis aspergit · & pauca grana
mittit in semine · ut multarū messiū fruges recipiat ex nra fide ;
Neque & enī in uniuersum mundū tanta fideliū messis exsur
geret · si de manu dni supra rationabilē terrā electa illa grana
predicantiū non uenissent ; Sequitur ; Qui crediderit & bap
tizatus fuerit · saluus erit · qui uero non crediderit · condēna
bitur ; Fortasse unusquisq; apud semet ipsū dicat ; Ego iam
credidi & saluus ero ; Uerū dicit · sed si fidē operibus tenet ;
Uera & enī fides ē · que in hoc quod uerbis dicit · moribus n̄
contradicit ; hinc ē enī quod de quibusdā falsis fidelibus pau
lus dicit ; Qui confitentur se nosse dm · factis aut negant ·

hinc iohannes ait· Qui dicit se nosse dm̄ & mandata eius non custo
dit· mendax ē; Quod cū ita sit· fidei nr̄ę ueritatē in uitę nr̄ę consi
deratione debemus agnoscere; Tunc enī ueraciter fideles sum· si qd
uerbis pmittim̄· operibus implemus; In die quippe baptismatis·
omnib· nos antiqui hostis operib· atq· omnibus pompis abrenun
tiare pmisim̄; Itaq· unusquisq· ur̄m ad considerationē suā mentis
oculos reducat· & si seruat post baptismū· quod ante baptismū spopon
dit· certus iā quod fidelis ē gaudeat; Sed ecce quod pmisit minime serua
uit· si ad exercenda praua opera ad concupiscendas mundi pōpas
dilapsus ē· Uideamus si iam scit plangere quod errauit; Apud miseri
cordē naq· iudicē nec ille fallax habebitur· qui ad ueritatē reuer
titur etiā postquā mentitur· quia omps dš· dū libenter nr̄am pēni
tentiā suscipit· ipse suo iudicio hoc quod errauimus abscondit; Signa
aūt eos qui credituri sunt· hęc sequentur; In nomine meo demonia
eicient· Linguis loquenť nouis· serpentes tollent; Et si mortiferū
quid biberiť· non eos nocebit; Sup ęgros manus inponent· & be
ne habebunt; Nūquidnā frs̄ mei quia ista signa non facitis· minime
credidistis· sed hęc necessaria in exordio ęcclesię fuerunt; Ut enī ad fi
dē cresceret· miraculis fuerat nutrienda· quia & nos cū arbusta
plantamus tam diu aquā fundimus quousq· ea in terra conualuisse
uideamus; At si semel radicē fixerint· inrigatio cessabit; hinc ē enī
quod paulus dicit; Linguę in signo sunt non fidelib· sed infidelibus·
An habemus de his signis atq· uirtutibus· quę adhuc considerare de
bemus· scā quippe ęcclesia cotidie spiritaliter facit· quod tunc p
apłos corporaliter faciebat; Nā sacerdotes eius cū p exorcismi gratiā

manum credentibus inponunt & habitare malignos spiritus in eorum mente contra
dicunt· quid aliud faciunt nisi demonia eiciunt· & fideles quique qui iam uitę
ueteris secularia uerba derelinquunt· sancta autem misteria insonant condi
toris sui laudes & potentiam quantum praeualent narrant· Quid aliud faci
unt nisi nouis linguis locuntur· qui dum bonis suis exortationibus ma
litiam de alienis cordibus auferunt· serpentes tollunt· & dum pestiferas
persuasiones audiunt· sed tamen ad operationem prauam minime pertrahuntur·
mortiferum quidem est quod bibunt· sed non eis nocebit; Qui quoties proxi
mos suos in bono opere infirmari conspiciunt· dum eis tota uirtute
concurrunt· & exemplo suę operationis illorum uitam roborant·
qui in propria actione titubant· Quid aliud faciunt· nisi super ęgro
tos manus imponunt ut bene habeant· Quę nimirum miracula
tanto maiora sunt· quanto spiritalia· tanto maiora sunt· quanto
per hoc non corpora sed animę suscitantur; Hęc itaque signa fratres karissimi·
auctore deo si uultis suos facitis· Ex illis enim exterioribus signis obtineri
uita ab hæc operantibus non ualet; Nam corporalia illa miracula
ostendunt aliquando sanctitatem· non autem faciunt· hæc uero spirita
lia quę aguntur in mente· uirtutem uitę non ostendunt sed faciunt·
Illa habere & mali possunt· istis autem perfrui nisi boni non possunt;
Unde de quibusdam ueritas dicit· Multi mihi dicent in illa die
domine domine· nonne in nomine tuo prophetauimus· & in tuo nomine
demonia eiecimus· & in tuo nomine uirtutes multas fecimus·
& tunc confitebor illis quia numquam noui uos· Discedite a me
qui operamini iniquitatem· Nolite ergo fratres karissimi· amare signa
quę possunt cum reprobis haberi communia· Sed hęc quę modo dixi
mas·

caritatis atque pietatis miracula amate. Que tanto securiora sunt
quanto et occultiora. et de quibus apud dominum eo maior sit retributio.
quo apud homines minor est gloria. Sequitur. Et dominus quidem ihesus
postquam locutus est eis. assumptus est in celum. et sedet a dextris dei.
In ueteri testamento cognouimus quod helias sit raptus in celum.
sed aliud est celum aereum. aliud aethereum. Celum quippe aereum terre
est proximum. unde et aues celi dicimus. quia eas uolitare in aere uidemus.
In celum quippe aereum elias subleuatus est. ut in secreta quadam
terre regione repente duceretur. ubi in magna iam carnis et spiritus
quiete uiueret. quousque ad finem mundi redeat. et mortis debitum
soluat. Ille enim mortem distulit non euasit. Redemptor autem
noster quia non distulit superauit. eamque resurgendo consumpsit.
et resurrectionis sue gloriam ascendendo declarauit. Notandum
quoque est quod helias in curru legitur ascendisse. ut uidelicet aperte
monstraretur. quia purus homo adiutorio egebat alieno. Per
angelos quippe illa facta et ostensa sunt adiumenta. quia
nec ad celum quidem aereum per se ascendere poterat. quem nature
sue infirmitas grauabat. Redemptor autem noster non curru
non angelis subleuatus legitur. quia is qui fecerat omnia nimirum
super omnia sua uirtute ferebatur. Illuc etenim reuertebatur ubi erat.
et inde redibat ubi remanebat. Quia cum per humanitatem ascen
deret in celum. per diuinitatem suam et terram pariter continebat et
celum. Sicut autem ioseph a fratribus uenditus uenditionem re
demptoris nostri figurauit. sic enoch translatus. atque ad
celum aereum helias subleuatus ascensionem dominicam designauit.

Ascensionis ergo suę dominus pręnuncios & testes habuit·
unum ante legem· alium sub lege· ut quandoque ueniret ipse· qui
ueraciter celos penetrare potuisset· Unde & ipse ordo in
eorum quoque utrorumque subleuatione· per quędam incrementa
distinguitur; Nam enoch translatus· ęlias uero ad cęlum sub
uectus esse memoratur· ut ueniret postmodum· qui nec trans
latus nec subuectus cęlum ęthereum sua uirtute penetra
ret· quia nobis insecre dentib· quia carnis quoque munditiam
largiretur· & sub eorum incrementa temporum uirtus castitatis
excresceret· In ipsa quoque eorum translatione· qui ascensi
onem dominicam uidelicet famuli designauerunt· & in
ipso se castitate qui ad cęlum ascendit dominus ostendit; Nam enoch
quidem uxorem & filios habuit· helias uero neque uxorem neque
filios legitur habuisse; Pensate ergo quomodo per incremen
ta creuerit munditia sanctitatis· quod & per translatos famu
los & per ascendentis domini personam patenter ostenditur; Trans
latus est namque enoch & per coitum genitus & per coitum generans·
raptus est elias per coitum genitus· sed non iam per coitum generans;
Assumptus est uero dominus neque per coitum generans neque per coitum
generatus; Considerandum nobis est uero· quid est quod marcus
ait· sedit a dextris dei· & stephanus dicit· uideo cęlos apertos
& filium hominis stantem a dextris dei· Quid est quod hunc mar
cus sedentem· stephanus uero stantem a dextris dei se uidere tes
tatur; Sed scitis fratres quia sedere iudicantis est· stare uero pug
nantis uel adiuuantis; Quia igitur redemptor noster

assumptus in celū · & nunc omnia iudicat · & ad extremū iudex
omniū uenit ; hunc post assumptionē marcus sedere describit ·
quia post ascensionē suę gloriā iudex in fine uidebitur · stephanus
uero in laboris certamine positus: stantē uidit · quē adiuto
rē habuit · quia ut iste in terra psecutorū infidelitatē uinceret ·
pro illo de celo illius gratia pugnauit ; Sequitur · Illi autē profec
ti pdicauerunt ubiq: dn̄o cooperante · & sermonē confirmante
sequentib· signis ; Quid in his considerandū ē · quid memorię
cōmendandū · nisi quod obedientia pręceptū · obędientiam
uero signa secuta sunt ; Sed quia auctore dō breuiter lectionē
euangelicā exponendo transcurrimus · restat ut aliquid de
ipsa tantę consideratione sollēnitatis dicam ; hoc autē nobis
primū querendū ē quid nā sit · quod nato dn̄o apparuerunt
angeli & tamen non leguntur in albis uestib· apparuisse ·
Ascendente autē dn̄o missi angeli leguntur in albis uestib· appa
ruisse ; Sic & enim scriptū ē , Uidentibus illis eleuatus ē · & nubs sus
cepit eū ab oculis eorū ; Cūq· intuerentur in celū euntē illū ·
ecce duo uiri steterunt iuxta illos in uestib· albis ; In albis autē
uestib· gaudiū · & sollempnitas mentis adtenditur ; Quid ergo ē
quod nato dn̄o non in albis uestib· Ascendente autē dn̄o in albis
uestib· apparent · nisi quod magna tunc sollempnitas angelis
facta ē · cū celū ds homo penetrauit · quia nascente uide
batur diuinitas humiliata · ascendente uero ē dn̄o humanitas
exaltata ; Albe & enim uestes exaltationi magis congruunt ·
quā humiliationi ; In assumptione ergo eius angeli in albis

uestib· uideri debuerunt· quia qui innatiuitate sua apparuit
ds̄ humilis· inascensione sua ostensus ē homo sublimis; Sed hoc
nobis magnopere frs̄ k̄mi inhac sollē nitate pensandū ē· quia
deletū ē hodierna· die· cirographū dampnationis nr̄ę mutata ē
sententia corruptionis nr̄ę; Illa enī natura cui dictū ē terra es
& interrā ibis· hodie incelū iuit; Pro hac ipsa nāq; carnis nostrę
subleuatione p̄ figurā beatus iob dnm̄ auē uocat; Quia enī ascen
sionis eius misteriū iudeā non intellegere conspexit· deinfideli
tate eius sententiā protulit dicens· semitā ignorauit auis;
Auis enī recte appellatus ē dn̄s· quia corpus carneū adæthe
ra librauit· cuius auis semitā ignorauit· Quisquis eū adcelū
ascendisse noncredit· De hac sollempnitate p̄ p̄pheta dicit̄·
Eleuata ē magnificentia tua sup̄ cęlos; De hac rursus ait·
Ascendit ds̄ in iubilatione· & dn̄s inuoce tubę· De hac iterū
dicit; Ascendens inaltū captiuā duxit captiuitatē dedit
dona hominib; Ascendens quippe inaltū captiuā duxit
captiuitatē· qui corruptionē nr̄am uirtute suę incor
ruptionis absorbuit; Dedit uero dona hominib· quia
misso desup̄ spū· alii sermonē scientię· alii sermonē sapientia·
alii gratiā uirtutū· alii gratiā curationū· alii genera
linguarū· alii interp̄tationē sermonū tribuit; Dedit
ergo dona hominib· De hac ascensionis eius gloria·
etiā abbacuc ait· Eleuatus ē sol inortu suo & luna stetit
inordine suo; Quis enī solis nomine nisi dn̄s· & quę lunę
nomine nisi ecclesia designat̄· quousq; enī adcęlos dn̄s

non ascendit. sca eius ecclesia aduersa mundi omnimo
do formidauit. at postquā eius ascensione roborata ē. aperte
p̄dicauit quod occulte credidit; Eleuatus ē sol & luna
stetit in ordine suo. quia cū dns cęlū petiit. sca eius
ecclesia: in auctoritate p̄dicationis excreuit. hinc eiusdē
ecclesię uoce p salomonē dicitur. Ecce iste uenit saliens
in montib. & transiliens colles. Considerauit namq;
tantorū operū culmina & ait. ecce iste uenit saliens
in montib. Ueniendo quippe ad redemptionē nram quas
dā ut ita dixerī saltus dedit; Uultis frs kmi ipsos eius saltus
agnoscere. de cęlo uenit in utero. de utero uenit in p̄sepe.
de p̄sepio uenit in cruce. de cruce uenit in sepulchro.
de sepulchro rediit in cęlū. Ecce ut nos post se currere
faceret. quos pro nobis saltus manifestata p carnē ueri
tas dedit. Quia exultauit ut gigas ad currendā uiā. ut
nos ei ex corde diceremus. trahe me post tē. In odore
unguentorū tuorū curremus. Unde frs kmi oportet. ut
illuc sequamur corde. ubi eū corpore ascendisse credimus.
desideria terrena fugiamus. nil nos iā delectet in infimis
qui patrē habemus in cęlis; & hoc uobis ē magnopere p pen
dendū. quia is qui placidus ascendit. terribilis redit. &
quicquid nobiscū mansuetudine p̄cepit. hoc a nobis cū dis
trictione exigit. Nemo ergo indulta penitentiae tēpora
paruipendat. nemo curā sui dū ualet. agere neglegat.
Quia redemptor nr tanto tunc in iudicio districtior

uenit· quanto nobis ante iudiciū magnā patientiā prorogauit; hęc
itaq· uobiscū fr̄s agite· hęc in mente sedula cogitatione uersate·
Quā uis adhuc rerū perturbationib· animus fluctuat· Iam tamen
spei uestrę anchorā in ęternā patriā figite· Intentionē mentis in
uera luce solidate· Ecce ad cęlū ascendisse dn̄m audiuimus· hoc
ergo seruemus in meditatione quod credimus· & si adhuc
hic tenemur infirmitate corporis· sequamur tamen eū
uirtute amoris· Non aūt deserit desideriū nr̄m ipse qui
dedit· ihc xp̄c dn̄s nr̄ qui uiuit & regnat cū patre in unitate sp̄s
scī ds· ρω χ ΝΙΑ CΗΚΥΓΑ CΗΚΥΛω ΡΥχ Αχ Η Ν·

LECTIO SCI EUG SCDM IOHANNEM

In illo temp̄r· Erat quidā regulus·
cuius filius infirmabatur capharnaum; Hic cū audisset quia
ih̄c adueniret a iudea in galileā· abiit ad eū· & rogabat eū
ut descenderet· & sanaret filiū eius; Incipiebat enī mori·

HOMELIA BEATI GREGORII PAPAE DE EADĒ LECTIONE

LEctio scī euangelii quā modo fr̄s audistis expositione
non indiget; Sed ne hāc taciti preterisse uideamur· exortan
do potius quā exponendo in ea aliquid loquimur; Hoc aūt
nobis solūmodo de expositione uideo ēē requirendū· cur
is qui ad salutē petendā uenerat audiuit· Nisi signa & pro
digia uideritis· non creditis; Qui enī salutē querebat filio·
procul dubio credebat; neq· enī ab eo quereret salutē· quē
non crederet saluatorē; Quare ergo dicitur· nisi signa & prodigia

uideritis non creditis. qui ante credidit quam signum uideret.
Sed mementote quid petit. et aperte cognoscetis quia in fide
dubitauit. Poposcit namque ut descenderet. et sanaret filium eius.
Corporalem ergo presentiam domini querebat. qui per spiritum nusquam
deerat; Minus itaque in illo credidit. quem non putauit salu
tem possedare. nisi praesens esset corpore; Si enim perfecte
credidisset. procul dubio sciret quia non esset locus ubi non esset deus;
Ex magna ergo parte diffisus est qui uirtutem non dedit maiesta
ti. Sed presentię corporali; Et salutem itaque filio petit et tamen in fi
de dubitauit. quia eum ad quem uenerat et potentem ad curandum
credidit. et tamen morienti filio esse absentem putauit; Sed dominus
qui rogatur ut uadat. quia non desit ubi inuitatur indicat. solo
iussu salutem reddidit. qui uoluntate omnia creauit; Qua in re
hoc nobis est sollerter intuendum. quod sicut euangelista alio
testante didicimus. Centurio ad dominum uenit dicens. Domine.
puer meus iacet in domo mea paraliticus et male torquetur.
Cui a ihesu protinus respondetur. Ego ueniam et curabo eum; Quid
est quod regulus rogat ut ad eius filium ueniat et tamen ire
corporaliter recusat. ad seruum uero centurionis non
inuitatur et tamen se ire corporaliter pollicetur. reguli
filio per corporalem presentiam non dignatur adesse. centurionis
seruo non dedignatur occurrere. Quid est hoc nisi quod su
perbia nostra retunditur. qui in hominibus non naturam qua adi
maginem dei facti sunt. sed honores et diuitias ueneramur.
Cumque pensamus que circa eos sunt. neglegimus pensare quid sunt;

Redemptor uero noster ut ostenderet quia quae alta sunt III
hominibus sanctis despicienda sunt et quae despecta sunt
hominum despicienda non sunt. Ad filium reguli ire noluit.
ad centurionis seruum ire paratus fuit. Increpata ergo est su
perbia quae nescit pensare homines propter homines sola ut dixi
mus quae circumstant hominibus pensant. naturam non aspicit. ho
norem dei in hominibus non cognoscit. Ecce ire non uult filius
dei ad filium reguli et tamen uenire paratus est ad salutem serui.
Certe si nos cuiusquam seruus rogaret ut ad eum ire deberemus.
protinus nobis nostra superbia in cogitatione tacita responderet dicens. non
eas. quia temet ipsum degeneras. honor tuus despicitur. locus uilescit.
Ecce de caelo uenit. qui seruo occurrere in terra non despicit. et tamen
humiliari in terra contempnimus qui de terra sumus. Quid ergo apud
deum uilius quid esse despectius potest. quam seruare honorem apud
homines et internis testis oculos non timere. unde ipse dominus dicit.
Uos estis qui iustificatis uos coram hominibus. Deus autem nouit corda
uestra. quia quod hominibus altum est abhominabile est apud deum. No
tate fratres notate quod dicitur. Si enim quod hominibus altum est abhomina
bile est apud deum. cogitatio cordis nostri tanto apud deum in imo est
quanto hominibus in alto et humilitas cordis nostri tanto apud
deum in alto est quanto hominibus in imo. Despiciamus ergo si quid IIII
boni gerimus nulla nos nostra inflet operatio non rerum abundan
tia. non gloria extollat. Si quibus libet ex bonis affluentibus intus intu
mescimus deo despecti sumus. Quo contra psalmista de humilibus
dicit. Custodiens paruulos dominus. qui quia dominus paruulos humiles

appellat· Postquã sententiã ptulit· consiliũ illius subiungit·
Nã si querimus quid ipse ad hęc faceret· adiunxit·
Humiliatus sũ & liberauit me· hęc ergo cogitate frs· hæc tota
intentione pensate· Nolite in proximis uris mundi huius bo
na uenerare· hoc propter dnm honorate in hominib· quibus
tamen communis nstris quod facti sunt ad imaginẽ di· quod tẽ
proximis uere seruatis· si apud uos in & ipsos prius in corde
detumescętis· Nã quisq adhuc de reb· transitoriis extollit· nescit
in proximo uenerare quod maneat· Nolite ergo in uobis
m& ipsis pensare quod habetis· sed quid estis· Ecce mundus
qui diligit fugit· Sci isti ad quorũ tũbã consistim· florentem
mundũ mentis despectu calcauerunt· Erat uita longa·
salus continua· opulentia in reb· fecunditas in propagine·
tranquillitas in diuturna pace· & tamen cũ in se ipso floreret·
iã in eorũ cordib· mundus aruerat· Ecce iã in sem& ipso mundus
aruit· & adhuc in nris cordib· flor&· ubiq· mors· ubiq· luctus·
ubiq· desolatio· undiq· pcutim· undiq· amaritudinib· re
plemur· & tamen cęca mente carnalis concupiscentię·
ipsas eius amaritudines amamus· fugientẽ sequimur·
labenti inherem· & quia labentẽ retinere non possumus·
cũ ipso labimur quẽ cadentẽ tenem· Aliquando mundus
nos retraxit a do· nunc tantis plagis plenus ẽ· ut ipse nos
iã mundus mittat ad dm· Pensate ergo quã nulla sunt quę
temporaliter currunt· finis temporaliũ ostendit· quã
nil sit quod transire potuit· Casus rerũ indicet· quia res transi

Lens

uidebat

& tunc prope nihil fuit cũ stare· hęc ergo frs kmi sollicita
consideratione pensate· in aeternitatis amore cor figite·
ut dũ terrena culmina adipisci contempnitis· peruenіatis
ad gloriã quã p fidẽ tenetis· p ihϲ xpϲ ΔΝϲ ΝΡϲ qui ui
uit & regnat ds ΚΥϲ ΠΑΘΕΗ in unitate sps sci per omnia
CΗΚΥΛΑ CΗΚΥΛΩΡΥϲ ΑΜΗΝ· LEC SCI EUG· SECDM
IOHANNEM·

IN illo temp̄r· Dix ihc discipulis suis· Si quis diligit
me· sermonẽ meũ seruabit· Et pater mš diliget
eũ· et ad eũ ueniemus· & mansionẽ apud eũ faciemus; Qui
non diligit me· sermones meos non seruat; Et sermonẽ quẽ
audistis non ẽ ms· sed eius qui misit me patris; Haec locutus
sũ uobis· apud uos manens; ET RELIQUA·

OMELIA BEATI GREGORII PP· DE EADE LECTIONE·

LIBET frs kmi euangelicę uerba lectionis sub breui
tate transcurrere· ut post diutius liceat in contẽ pla
tione tantę sollemnitatis immorari; hodie nãq· sps scs
repentino sonitu sup discipulos uenit· mentesq· carna
liũ in sui amore pmutauit· & foris apparentib· linguis
igneis intus facta sunt corda flãmantia· quia dũ dm in
ignis uisione suscipiunt· p amorẽ suauiter arserunt; Ipse
nãq· sps scs amor ẽ· unde & iohannes dicit; ds caritas ẽ;
Qui ergo mente integra dm desiderat· p fecto iã habet
quẽ amat; Neq· enĩ quisquã poss& dm diligere· si eũ quẽ
diligeret non haberet; Sed ecce si unusquisq· uestrũ requi

an diligat deum· tota fiducia et secura mente respondit diligo.
In ipso autem exordio lectionis audistis quid ueritas dixit;
Si quis diligit me· sermonem meum seruabit; Probatio ergo
dilectionis exhibitio est operis; hinc in epistola sua idem iohan
nes dicit; Qui dicit quia diligo deum· et mandata eius non cus
todit· mendax est; Uere enim diligimus· si ad mandata eius a nostris
nos uoluntatib· coartamus· Nam qui adhuc per inlicita deside
ria defluit· profecto deum non amat· quia ei in sua uolun
tate contradicit; Sequitur; Et pater meus diliget eum· et ad eum
·II· uenie mus· et mansionem apud eum faciemus; Pensate fratres
karissimi quanta sit ista sollempnitas· habere in cordis hospitio·
aduentum dei; Certe si domum uestram quisquam diues ac praepotens
amicus intraret· omni festinantia domus tota mundaretur·
ne quid fortasse esset quod oculos amici intrantis offenderet; Tergat
ergo sordes praui operis· qui deo praeparat domum mentis;
Sed uidete quid ueritas dicat; Ueniemus et mansionem apud
eum faciemus; In quorundam etenim corde uenit· et mansi
onem non facit· quia per conpunctionem quidem dei respectum
percipiunt· sed temptationis tempore· hoc ipsum quod con
puncti fuerant obliuiscuntur· sicque ad perpetranda peccata
redeunt· ac si haec minime planxissent; Qui ergo deum
uere diligit· qui eius mandata custodit· in eius corde
dominus et uenit· et mansionem facit· quia sic eum diuinitatis amor
penetrat· ut ab hoc amore· temptationis tempore non
recedat; Ille ergo uere amat· cuius uidelicet mentem

·delectatio·
praua dilectio: ex consensu non superat. Nam tanto quisque
a superno amore disiungitur quanto inferius delectatur. unde
et adhuc subditur; Qui non diligit me· sermones meos non
seruat; Ad uos met ipsos ergo fratres karissimi introrsus redite·
si deum uere amatis exquirite; nec tamen sibi aliquis credat·
quicquid sibi animus sine operis attestatione responderit·
de dilectione conditoris· lingua· mens et uita requiratur·
Numquam est amor dei otiosus; Operatur etenim magna si est· si uero
·item·
operari renuit· amor non est; Et sermo quem audistis non
est meus· sed eius qui misit me patris; Scitis fratres karissimi· quia ipse III
qui loquitur unigenitus filius uerbum patris est· et ideo sermo quem
loquitur filius non est filii sed patris· quia ipse filius uerbum est pa
tris; haec locutus sum uobis apud uos manens; Quando non
manet et apud eos qui ascensurus ad caelum promittit dicens·
ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi·
Sed uerbum incarnatum et manet et recedit; recedit corpore·
manet diuinitate; Apud eos ergo tunc mansisse se perhibet·
quia qui inuisibili semper potestate praesens erat· corporali
iam uisione recedebat; Paraclitus autem spiritus sanctus· quem mittet
pater in nomine meo· ille uos docebit omnia et suggeret
uobis omnia quaecumque dixero uobis; Nostis plurimi fratres mei·
quod graeca locutione paraclitus· latina aduocatus dicitur
uel consolator; Qui idcirco aduocatus dicitur· quia pro er
rore delinquentium apud iustitiam patris interuenit; Qui unius
substantiae cum patre et filio exorare pro delinquentibus perhibetur·

quia eos quos repleuerit, exorantes facit; Unde & paulus dicit·
Ipse enim sps postulat pro nobis gemitib· inenarrabilib· Minor
uero ē qui postulat· quā qui postulat̄; Quomodo ergo sps
postulare dicit̄· qui minor non ē· sed ipse sps postulat· quia ad pos
tulandū eos quos repleuerit inflāmat; Consolator aut̄ isdē sps
uocat̄· quia de peccati ppetratione merentib· dū spē ueniæ ppa
rat ab afflictione tristitiæ mentē leuat; De quo recte pmittit̄·
ipse uos docebit omnia; Quia nisi isdē sps cordi adsit audientis·
+ otiosus ē sermo doctoris; Nemo ergo docenti homini tribuat·
quod ex ore docentis intellegit· quia nisi intus sit qui doceat·
doctoris lingua exterius in uacuū laborat; Ecce unā loquen
tis uocē omś pariter audistis· nec tamen pariter sensū auditæ
uocis pcipitis; Cū ergo uox dispar non sit· cur in cordib· uris
dispar ē· uocis intellegentia· nisi qr̄ p hoc quod uox loquentis
cōmuniter ammonet· est magister interior qui de uocis
intellegentia quosdā specialiter doc&; De hac unctione spi
rit sus p iohannē dicit̄; Sicut unctio eius doc& uos de omnib;
Per uocē ergo non instruit̄· quando mens p spm non ungui
tur; Sed cur ista de doctrina hominū loquimr̄· quando & ipse
conditor, non ad eruditionē hominis loquit̄· si eidē homini·
p unctionē sps non loquat̄· Certe cain priusquā fratrici
diū opere ppetraret audiuit· peccasti quiesce· Sed quia
culpis suis exigentib· uoce ē ammonitus non unctione· au
dire uerba dī potuit· sed seruare contempsit; Requiren
dū uero nobis ē· cur de eodē spū dicat̄· suggeret uobis omnia·

cū suggerere eē soleat minoris. sed quia suggerere
aliquando dicim⁹ subministrare. Inuisibilis
sps suggerere dicit᷑. non quod nobis scientiā ab imo infe
rat. sed ab occulto; Pacē relinquo uobis pacē meā do uobis;
hic relinquo. illic do. sequentib. relinquo. puenientib. do;
Ecce frs kmi uerba sacrę lectionis sub breuitate discussim⁹.
nunc in contēplatione tantę festiuitatis animū transfera
mus; Sed quia cū lectione euangelica uobis ē etiā actuū
apostolorū lectio recitata. ex ea ergo aliquid in usū nrę con
templationis traham; Audistis enī quia sps scs sup disci
pulos in igneis linguis apparuit. omniumq; linguarū
scientiā dedit. Quid scilicet hoc miraculo designans. nisi
quod sca ecclesia eodē spū repleta omniū gentiū erat uoce
locutura; Qui uero contra dm̄ turrim edificare conati sunt.
communionē unius linguę pdiderunt; In his autē qui dm̄
humiliter metuebant. linguę omēs unitę sunt; hic ergo hu
militas uirtutē meruit. illic supbia confusionē; Sed que
rendū nobis ē. cur sps scs patri & filio coęternus apparuit
in igne. Cur in igne simul & linguis. Cur aliquando in co
lūba. aliquando uero in igne monstrat᷑. cur sup unige
nitū filiū in colūbę specie apparuit. & sup discipulos mon
straretur in colūbā; Per quattuor itaq; haec que propo
suim⁹ soluendo redeam; Patri naq; & filio coęternus sps
in igne monstrat᷑. quia incorporeus & ineffabilis atq;
inuisibilis ignis ds ē. attestante paulo; Ds nr. ignis consumens
est;

Deus quippe ignis dicitur · quia hunc peccatorum rubigo con
sumitur; De hoc igne ueritas dicit; Ignem ueni mit
tere in terram · et quid uolo nisi ut ardeat? Terra enim uocata
sunt corda terrena · quae dum se semper in infima in se cogitationes conge
runt · a malignis spiritibus conculcantur; Sed ignem dominus misit in
terram · cum afflatu spiritus sancti carnalium corda incendit · et terra
ardet · cum cor carnale · in suis prius uoluptatibus frigidum · relinquit
concupiscentias praesentis saeculi · et incenditur ad amorem dei; Bene
ergo in igne apparuit spiritus sanctus · quia ab omni corde quod replet
torporem frigoris excutit · et hoc in desiderio suae aeternitatis
accendit; In igneis autem linguis monstratus est · quia isdem spiritus coaeter
nus est filio · et habet cognitionem maximam lingua cum uerbo; Uer
bum quippe patris est filius; Et quia una est spiritus et uerbi substantia ·
isdem spiritus monstrari debuit in lingua · uel certe quia per linguam pro
ditur uerbum · In linguis apparuit spiritus · quia quisquis spiritu sancto tangitur ·
dei uerbum · id est unigenitum filium confitetur · et negare dei uerbum non
ualet · qui iam sancti spiritus linguam habet; Uel certe in linguis igneis
apparuit spiritus · quia omnes quos repleuerit · ardentes pariter et lo
quentes facit; Linguas igneas doctores habent · quia dum deum
amando praedicant · corda audientium inflammant; Nam otiosus
sermo docentis est · si praebere non ualet incendium amoris; hoc doctri
nae incendium ab ipso ueritatis ore conceperant qui dicebant; Nonne
cor nostrum ardens erat in nobis cum loqueretur in uia · et aperiret nobis
scripturas? Ex auditu quippe sermonis inardescit animus · torpo
ris frigus recedit · fit mens in superno desiderio anxia · a concupis

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

centus terrenis alienus. Amor verus qui hanc repleverit in fle
tibus cruciat. Sed dum tali ardore cruciatur, ipsis suis cruciatibus pascitur.
Audire ei libet praecepta caelestia, et quot mandatis instruitur, quasi
tot facibus inflammatur; et qui torpebat prius per desideria, ardet
postmodum per verba. Unde bene per Moysen dicitur: In dextera eius ignea
lex. Sinistra quippe reprobi qui et ad sinistram ponendi sunt; dex
tera autem dei appellantur electi. In dextera ergo dei lex ignea est, quia
electi mandata caelestia nequaquam frigido corde audiunt, sed ad
haec amoris intimi facibus inardescunt. Sermo ad aurem ducitur,
et mens eorum sibi inamorata ex internae dulcedinis flamma con
crematur. In columba autem et in igne spiritus sanctus monstratus est, quia omnes
quos repleverit simplices et ardentes facit. Simplices puritate,
ardentes aemulatione. Neque enim placere deo aut simplicitas
sine zelo, aut zelus sine simplicitate. Hinc ipsa veritas dicit:
Estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae.
Qua in re notandum est quod discipulos suos nec de columba
sine serpente, nec de serpente sine columba voluit dominus ad
monere, quatenus et columbae simplicitatem astutia serpentis
accenderet, et serpentis astutiam columbae simplicitas temperaret.
Hinc Paulus ait: Nolite pueri effici sensibus. Ecce prudentiam
serpentis audivimus, nunc de simplicitate columbae moneamur:
Sed malitia parvuli estote. Hinc de beato Iob dicitur: Erat vir
simplex et rectus. Quae est autem rectitudo sine simplicitate, et quae
simplicitas sine rectitudine? Quia ergo et rectitudinem docet spiritus
iste et simplicitatem, et in igne monstrari debuit et in columba.

quatenus omne cor quod eius gratia tangitur et mansuetu
dinis lenitate tranquillum et zelo iustitiae accensum fiat.
Ad extremum uero querendum est cur in ipso redemptore
nostro mediatore dei et hominum per columbam apparuit in disci
pulis uero per ignem. Certe unigenitus filius iudex est generis
humani. Sed quis eius iustitiam ferret si priusquam nos per man
suetudinem colligeret culpas nostras per zelum rectitudinis exa
minare uoluisset. Homo ergo pro hominibus factus mitem se
hominibus prebuit. Noluit peccatores ferire sed colligere. Pri
us uoluit mansuete corrigere ut haberet quos post modum
in iudicio saluaret. Columba ergo apparere super eum debuit
spiritus qui non ueniebat ut peccata iam per zelum percuteret sed ad
huc per mansuetudinem toleraret. At contra in discipulos
in igne debuit spiritus sanctus demonstrari ut hi qui erant simplici
ter homines atque ideo peccatores eos contra semetipsos
spiritalis feruor accenderet ut peccata que deus per mansuetu
dinem parceret ipsi in se per penitentiam punirent. Nec ipsi quippe
esse poterant sine peccato qui adherebant celesti ma
gisterio. Iohanne attestatione qui ait: Si dixerimus quia peccatum
non habemus nos met ipsos seducimus et ueritas in nobis non est.
In igne ergo uenit in hominibus in columba uero apparuit
in domino quia peccata nostra que pie dominus per mansuetudinem
tolerat nos per zelum rectitudinis debemus caute conspicere
et ardore semper penitentie cremare. Igitur per columbam spiritus in re
demptore monstratus est per ignem uero in hominibus quia quanto

TIFFEN Gray Scale
© The Tiffen Company, 2007
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
R G B W G K C Y M

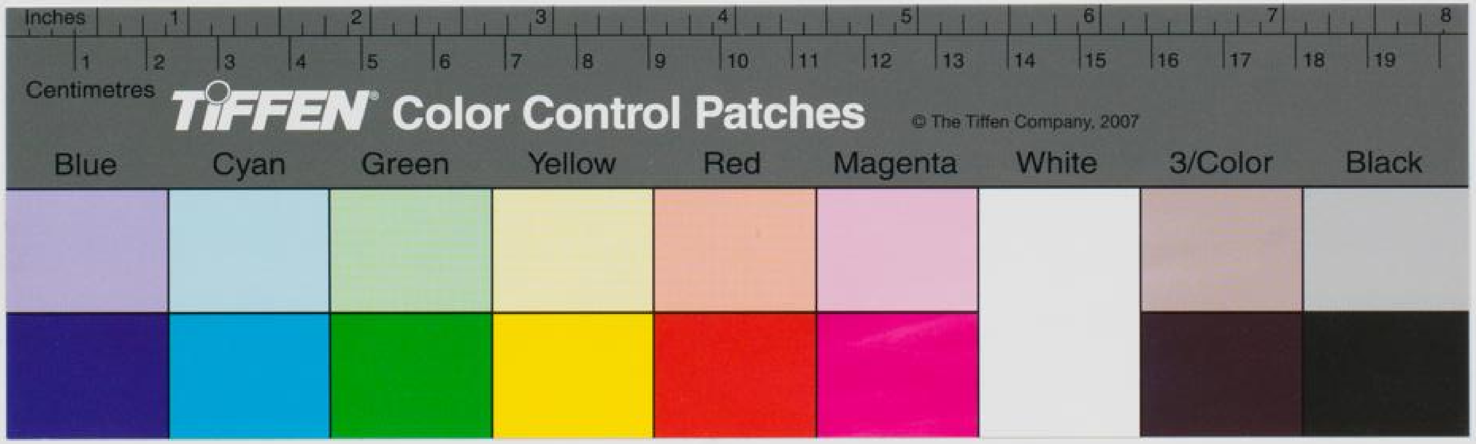
Inches
Centimetres
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black